

**ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN
SOSYAL MEDYA KULLANIMI
BAĞLANMA STİLLERİ
KENDİNİ SAKLAMA DÜZEYL
ARASINDAKİ İLİŞKİ
Yüksek Lisans Tezi**

Kamer Asiye YALÇIN

Eskişehir 2024

**ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN SOSYAL MEDYA KULLANIMI
BAĞLANMA STİLLERİ VE KENDİNİ SAKLAMA DÜZEYLERİ
ARASINDAKİ İLİŞKİLER**

Kamer Asiye YALÇIN

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı

Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Programı

Doç. Dr. Gamze ÜLKER TÜMLÜ

Eskişehir

Anadolu Üniversitesi

Eğitim Bilimleri Enstitüsü

Temmuz 2024

*Bu tez çalışması TÜBİTAK tarafından kabul 1649B022301484 no.lu 2210 /A Yurt İçi
Yüksek Lisans Burs Programı (2023/1) kapsamında desteklenmiştir.*

JÜRİ VE ENSTİTÜ ONAYI

Kamer Asiye Yalçın'ın "Üniversite Öğrencilerinin Sosyal Medya Kullanımı Bağlanma Stilleri Ve Kendini Saklama Düzeyleri Arasındaki İlişkiler" başlıklı tezi .../.../20.. tarihinde aşağıdaki jüri tarafından değerlendirilerek "Anadolu Üniversitesi Lisansüstü Eğitim-Öğretim ve Sınav Yönetmeliği'nin ilgili maddeleri uyarınca, Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı ve Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Programı Yüksek Lisans tezi olarak kabul edilmiştir.

	<u>Unvanı Adı Soyadı</u>	<u>İmza</u>
Üye (Tez Danışmanı)	: Doç. Dr. Gamze ÜLKER TÜMLÜ	
Üye (Jüri)	: Doç. Dr. Fuad BAKİOĞLU	
Üye (Jüri)	: Dr. Öğr. Üyesi AYŞEN BALKAYA ÇETİN	

.....

Enstitü Müdürü

ÖZET
ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN SOSYAL MEDYA KULLANIMI
BAĞLANMA STİLLERİ VE KENDİNİ SAKLAMA DÜZEYLERİ
ARASINDAKİ İLİŞKİLER

Kamer Asiye YALÇIN

Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı, Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Programı

Anadolu Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Temmuz, 2024

Danışman: Doç. Dr. Gamze ÜLKER TÜMLÜ

Araştırma kapsamında, üniversite öğrencilerinin sahte hesap kullanımı, bağlanma stilleri ve kendini saklama davranışları arasındaki ilişkiler incelenmiştir. Çalışma kapsamında, veri toplamak için kişisel bilgi formu, Kendini Saklama Ölçeği ve Üç Boyutlu Bağlanma Stili Ölçeği kullanılmıştır. Çalışma grubu, 2023-2024 yıllarında öğrenim gören 598 üniversite öğrencisinden oluşmaktadır. Verilerin analizinde korelasyon analizi, çoklu doğrusal regresyon incelemesi ve bağımsız örneklem T testi yöntemleri uygulanmıştır. Bulgulara göre, sahte hesap kullanan üniversite öğrencilerinin kendini saklama puanları, kullanmayanlara göre belirgin şekilde daha yüksektir. Ayrıca sahte hesap kullanımında kaygılı-kararsız ve kaçınan bağlanma stilleri arasında ilişki bulunmuştur. Buna göre sahte hesap kullananların kaygılı-kararsız ve kaçınan bağlanma düzeyleri daha yüksektir. Cinsiyete göre kendini saklama ve kaygılı-kararsız bağlanma düzeylerinde anlamlı farklılıklar yoktur. Ancak; cinsiyete göre sahte hesap kullanımı, güvenli bağlanma ve kaçınan bağlanma stilleri açısından anlamlı farklılık göstermektedir. Kadınların güvenli bağlanma düzeyleri erkeklerden daha yüksekken, erkeklerin kaçınan bağlanma düzeyleri kadınlardan daha yüksektir. Son olarak, kendini saklama, kaçınan ve kaygılı-kararsız bağlanma stili ile pozitif bir ilişkiye sahiptir. Yapılan çoklu doğrusal regresyon analiz sonuçları, sahte hesap kullanan bireylerin kendini saklama davranışını öngören tek faktörün kaygılı-kararsız bağlanma stili olduğu anlaşılmaktadır.

Anahtar Sözcükler: Sosyal medya kullanımı, Sahte hesap, Kendini saklama, Bağlanma stilleri

ABSTRACT
RELATIONSHIPS BETWEEN UNIVERSITY STUDENTS'
SOCIAL MEDIA USE, ATTACHMENT STYLES AND
SELF-CONCEALMENT LEVELS

Kamer Asiye YALÇIN

Department of Educational Sciences, Programme in Guidance and Psychological
Counseling

Anadolu University Institute of Educational Sciences, July 2024

Supervisor: Assoc. Gamze ÜLKER TÜMLÜ

Within the scope of the research, the relationships between fake account use, attachment styles, and self-concealment behaviors of university students were examined. Within the scope of the study, a personal information form, Self-concealment Scale, and Three-Dimensional Attachment Style Scale were used to collect data. The study group consisted of 598 university students studying in 2023-2024. Correlation analysis, multiple linear regression analysis, and independent sample T-test methods were applied in the analysis of the data. According to the findings, the self-concealment scores of university students using fake accounts were significantly higher than those who did not. In addition, a relationship was found between anxious-ambivalent and avoidant attachment styles in fake account use. Accordingly, those who use fake accounts have higher anxious-ambivalent and avoidant attachment levels. There are no significant differences in self-concealment and anxious-ambivalent attachment levels according to gender. However; fake account use shows significant differences in terms of secure attachment and avoidant attachment styles according to gender. While secure attachment levels of women are higher than men, avoidant attachment levels of men are higher than women. Finally, self-concealment has a positive relationship with avoidant and anxious-ambivalent attachment styles. The results of the multiple linear regression analysis show that the only factor predicting the self-concealment behavior of individuals using fake accounts is the anxious-ambivalent attachment style.

Keywords: Social media use, Fake account, Self-concealment, Attachment styles

TEŞEKKÜR

Lisansüstü süreçte çok şey öğrendiğim ve kendimi geliştirdiğim anlar olsa da zaman zaman endişe, üzgün ve yetersiz hissettiğim anlar da oldu. Ancak motivasyonumun düştüğü anlarda yapabileceğime inanan ve bilgisi ile eksikliklerimi tamamlamama yardımcı olan, tüm sorularımı cevaplayan ve büyük bir özenle geri bildirimlerini sunan Tez Danışmanım Doç. Dr Gamze ÜLKER TÜMLÜ'ye sonsuz teşekkürlerimi sunuyorum. Ayrıca, Doç. Dr. Fuad BAKİOĞLU'na veri toplama sürecindeki büyük destekleri için içtenlikle teşekkür ederim. Veri toplama ve analiz süreçlerinde özverili çalışmalarıyla Dr. Öğr. Üyesi ERGÜN KARA'ya da samimiyetle teşekkürlerimi iletiyorum. Üniversite dönemimde bana katkılarının yanında tez döneminde yardımlarını esirgemeyen Dr. Öğr. Üyesi Zerrin Bölükbaşı Macit'e teşekkür ederim. Diğer değerli hocalarım ve arkadaşlarıma da veri toplama sürecinde sağladıkları önemli katkılardan dolayı derin minnettarlığımı sunuyorum.

Bu tez çalışması, TÜBİTAK tarafından 1649B022301484 numaralı 2210/A Yurt İçi Yüksek Lisans Burs Programı (2023/1) kapsamında desteklenmiştir. Ek olarak, TÜBİTAK Bilim İnsanı Destek Programları Başkanlığı'na (BİDEB) 2211-Yurt İçi Lisansüstü Burs Programı ile sağladıkları değerli destek için teşekkürlerimi sunarım. Bu destekler, araştırmamın başarılı bir şekilde tamamlanmasında büyük bir rol oynamıştır.

Son olarak, hayatım boyunca bana inanan, sevgilerini hissettiğim ve çok sevdiğim anne, baba ve kardeşlerime teşekkür ediyorum. Hem lisans hem de lisansüstü eğitimimde yanımda olan, bana moral ve motivasyon sağlayan, her zaman desteğini hissettiren değerli arkadaşım Ayşenur SARAÇOĞLU'na en içten teşekkürlerimi sunarım. Onun dostluğu, zor anlarda bana güç vererek tez çalışmamın tamamlanmasında büyük bir destek kaynağı oldu. Arkadaşımın desteği olmasaydı, bu yolculuk çok daha da zor olurdu. Teşekkür ederim, seninle bu başarıyı paylaşmaktan onur duyuyorum.

ETİK İLKE VE KURALLARA UYGUNLUK BEYANNAMESİ

24/06/2024

Bu tezin bana ait, özgün bir çalışma olduğunu; çalışmamın hazırlık, veri toplama, analiz ve bilgilerin sunumu olmak üzere tüm aşamalarında bilimsel etik ilke ve kurallara uygun davrandığımı; bu çalışma kapsamında elde edilen tüm veri ve bilgiler için kaynak gösterdiğimi ve bu kaynaklara kaynakçada yer verdiğimi; bu çalışmanın Anadolu Üniversitesi tarafından kullanılan “bilimsel intihal tespit programı”yla tarandığını ve hiçbir şekilde “intihal içermediğini” beyan ederim. Herhangi bir zamanda, çalışmamla ilgili yaptığım bu beyana aykırı bir durumun saptanması durumunda, ortaya çıkacak tüm ahlaki ve hukuki sonuçları kabul ettiğimi bildiririm.

Kamer Asiye YALÇIN

İÇİNDEKİLER

BAŞLIK SAYFASI.....	ii
JÜRİ VE ENSTİTÜ ONAYI	iii
ÖZET	iii
ABSTRACT.....	iv
TEŞEKKÜR	v
ETİK İLKE VE KURALLARA UYGUNLUK BEYANNAMESİ	vi
TABLolar DİZİNİ	xi
ŞEKİLLER DİZİNİ.....	xii
1. GİRİŞ.....	1
1.1. Sorun	1
1.2. Amaç	6
1.3. Önem	6
1.4. Varsayımlar	10
1.5. Sınırlıklar.....	10
1.6. Tanımlar.....	10
2. ALANYAZIN.....	11
2.1. Sosyal Medya.....	11
2.1.1. Sosyal medya kavramı.....	11
2.1.2. Sosyal medya özellikleri	12
2.1.3. Sosyal medya uygulamaları	13
2.1.4. Sosyal medya kullanımı.....	14
2.1.5. Sosyal medyada sahte hesap kullanımı.....	16
2.2. Kendini Saklama.....	20
2.3. Bağlanma Stilleri.....	25
2.3.1. Ainsworth ve arkadaşlarının üçlü bağlanma modeli.....	25
2.3.2. Bartholomew ve Horowitz'in dörtlü bağlanma stili	26

2.4. İlgili Araştırmalar	28
2.4.1. Sahte hesap kullanımıyla ilgili araştırmalar	28
2.4.2. Kendini saklamayla ilgili araştırmalar	31
2.4.3. Bağlanma stilleriyle ilgili araştırmalar	35
3. YÖNTEM.....	39
3.1. Araştırma Modeli.....	39
3.2. Araştırma Grubu	39
3.3. Veri Toplama Tekniği ve Aracı.....	40
3.3.1. Kişisel bilgi formu	40
3.3.2. Kendini saklama ölçeği.....	41
3.3.3. Üç boyutlu bağlanma stilleri ölçeği	41
3.4. Veri Analizi	41
4. BULGULAR VE YORUM.....	43
4.1. Üniversite Öğrencilerinin Sahte Hesap Kullanımı, Bağlanma Stilleri ve Kendini Saklama Düzeylerine İlişkin Betimsel İstatistikler	43
4.2. Üniversite Öğrencilerinde Sahte Hesap Kullanımı, Kendini Saklama ve Bağlanma Stilleri Arasındaki İlişkilere İlişkin Bulgular.....	44
4.2.1. Üniversite öğrencilerinin sahte hesap kullanımına göre bağlanma stilleri ve kendini saklama düzeylerinin bağımsız örneklem t testi sonuçlar	44
4.2.2. Üniversite öğrencilerinin bağlanma stilleri ve kendini saklama davranışları cinsiyete ilişkin bulgular	45
4.3. Üniversite Öğrencilerinin Kendini Saklama Düzeyleri ile Bağlanma Stilleri Arasındaki İlişkiye İlişkin Bulgular	46
4.4 Sahte Hesap Kullanan Üniversite Öğrencilerinin Kendini Saklamalarının Yordayıcılarına İlişkin Regresyon Bulguları.....	50
5. SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER.....	52
5.1. Sonuç.....	52
5.2. Tartışma	54

5.2.1. Üniversite öğrencilerinin sahte hesap kullanımı, bağlanma stilleri ve kendini saklama düzeyleri bulgularına yönelik tartışılması.....	54
5.2.2. Üniversite öğrencilerinde sahte hesap kullanımı, kendini saklama ve bağlanma stilleri arasındaki ilişkiye yönelik bulguların tartışılması.....	56
5.2.2.1. Üniversite öğrencilerinin kendini saklama düzeyleri ve sahte hesap kullanıp kullanmama davranışına yönelik bulguların tartışılması.....	56
5.2.2.2. Üniversite öğrencilerinin bağlanma stilleri ve kendini saklama davranışları cinsiyet açısından değişimine yönelik bulguların tartışılması	57
5.2.3. Üniversite öğrencilerinin kendini saklama düzeyleri ile bağlanma stilleri arasındaki ilişkisine yönelik bulguların tartışılması.....	58
5.2.4. Sahte hesap kullanan üniversite öğrencilerinin bağlanma stilleri kendini saklama davranışını yordamasına yönelik bulguların tartışılması.....	59
5.3. Öneriler.....	60
5.3.1. Araştırmacılara öneriler.....	60
5.3.2. Uygulayıcılara öneriler	61
KAYNAKÇA	63
EKLER	78
ÖZGEÇMİŞ	84

TABLÖLER DİZİNİ

Sayfa

Tablo 2.1. Dörtlü bağlanma stili (Bartholomew ve Horowitz, 1991)	27
Tablo 3.1. Katılımcılara ilişkin demografik özellikler	40
Tablo 4.1. Sahte hesap kullanıma yönelik betimsel istatistikler	43
Tablo 4.2. Bağlanma stilleri ve kendini saklama düzeyleri betimsel istatistikler	44
Tablo 4.3. Üniversite öğrencilerinin sahte hesap kullanıma göre bağlanma stilleri ve kendini saklama düzeylerinin bağımsız örneklem t testi sonuçları	45
Tablo 4.4. Üniversite öğrencilerinin cinsiyete göre bağlanma stilleri ve kendini saklama davranışları bağımsız örneklem t testi sonuçları.....	46
Tablo 4.5. Değişkenler arasındaki korelasyon katsayıları	50
Tablo 4.6. Sahte hesap kullanan üniversite öğrencilerinin kendini saklamalarının yordayıcılarına ilişkin regresyon analiz sonuçları	50

ŞEKİLLER DİZİNİ

Sayfa

Şekil 2.1. Üniversite öğrencilerinin sosyal ağlarda sahte hesap kullanma nedenleri 18

Şekil 2.2. Anonim internet kullanımı fenomeninin tematik modeline ilişkin diyagram gösterimi 19

Şekil 2.3. Kendini saklama modeli 21

1. GİRİŞ

Bu bölümde, öncelikle çalışmanın ana sorunu açıklanmaktadır. Ardından, araştırmanın genel amacı ortaya konulmuştur. Çalışmanın önemi vurgulanıp, araştırma sürecinde temel alınan varsayımlar ve çalışmanın sınırlılıkları ifade edilmiştir. Son olarak, temel terimlerin netleştirilmesi amacıyla anahtar kavramlara dair tanımlamalar belirtilmiştir.

1.1. Sorun

Sosyal medya, hemen her alanda etkili bir şekilde varlığını sürdürmektedir. Araştırmalar, dünya genelinde ve özellikle Türkiye'de sosyal medya kullanımının hızla arttığını göstermektedir. Bu artışın, özellikle COVID-19 pandemi sürecinde etkili olduğu gözlemlenmektedir (Küçüküçüğü, 2020). Pandemi sürecinden bu yana yapılan incelemeler, sosyal medya kullanımında sürekli bir artış olduğunu ortaya koymaktadır (Küçüküçüğü, 2020; Oktay, 2020; Yıldırım ve İdil, 2020). Günümüzde dünya çapında 4,95 milyar insanın sosyal medya kullandığı, Türkiye'de ise bu sayının 62,55 milyona ulaştığı tespit edilmiştir (Dijidijital, 2024). Yaklaşık olarak, 10 kişiden 8'i sosyal medya platformlarını aktif olarak kullanmaktadır. Dünya genelinde insanların günlük ortalama 2 saat 24 dakika, Türkiye'de ise yaklaşık 3 saat boyunca sosyal medyada vakit geçirdiği tahmin edilmektedir (Statista, 2024). Bu artışın büyük bir kısmının, bireylerin evde daha fazla vakit geçirmeleriyle ilişkilendirilebileceği gözlemlenmektedir.

Sosyal medyanın çekiciliğinden biri, bireylerin gerçek hayat yerine psikososyal bir dünya kurma olasılığıdır (Düvenci, 2012). Kendi yerel ortamlarında ortak etkinlikler bulamayan bireyler, küresel düzeyde diğer insanlarla iletişim kurarak sanal ortamda ortak ilgi alanları oluşturabilmektedir. Bu da bireylere gerçek hayatta ifade edemedikleri yönlerini internet üzerinde farklı bir kimlikle ortaya koyma fırsatı sunar. Bu sanal mecralar, bireylerin kendi özgünlüklerini korurken aynı zamanda çeşitli dijital etkileşimlerde bulunmalarına olanak sağlar. Sosyal medya, kullanıcılarına kendilerini özgürce ifade etme ve sanal ortamda sosyal bağlar kurma özgürlüğü verir, bu da bireylere daha geniş bir sosyal çevre keşfetme fırsatı sunar (Aksoy, 2019). Sosyal medya platformları, kullanıcılara kimliklerini açığa vurmada düşüncelerini paylaşma, çevrelerini takip etme ve yeni insanlarla tanışma imkânı

sunar (Aksoy, 2019; Baz, 2018; Demir, 2016). Ancak, sosyal medya kullanımındaki artışın olumlu yanının yanı sıra olumsuz etkileri de giderek artmaktadır (Yıldırım ve İdil, 2020). Bireylerin sosyal medya kullanım sürelerinin aşırı uzun olması, bağımlılık problemlerini beraberinde getirmektedir. Ayrıca, sosyal medyanın uzun süreli kullanımının çekingenlik, endişe ve depresyon gibi psikolojik sağlık sorunları ile ilişkilendirildiği birçok çalışma tarafından vurgulanmıştır (Hong ve diğerleri [vd.], 2014; Pantic, 2014; Marino vd., 2017). Bu da gösteriyor ki, sosyal medyanın kontrolsüz ve aşırı kullanımı ciddi psikososyal sorunlara neden olabilmektedir. Aynı zamanda sosyal medyanın genellikle az kısıtlayıcı bir ortam sunması, bireyleri kendilerini saklama ve farklı hesaplar arkasına saklanmaya yönlendirebilir (Griffiths, 2005; Magsamen-Conrad, Checton ve Venetis, 2013). Bu ise bireylerin kendilerine yabancılaşmalarına neden olabilir (Doğan, 2021). Bununla beraber sosyal medya kullanımda sahte hesap giderek artış göstermektedir (Protalinski, 2014). Sahte hesap veya anonim hesap olarak bilinen kavram kişilerin sosyal medya platformlarında kendisini gizleyerek farklı hesaplar açması olarak bilinmektedir (Tunçbilek ve Uz, 2019). Ulusal alanda gerçekleştirilen araştırmalara göre, üniversite öğrencileri arasında kadınların erkeklere göre sahte hesap kullanımının daha az olduğu bulunmuştur. Bunun yanı sıra, sahte hesap kullanımının temel sebeplerinden birinin genellikle eş ve arkadaşları takip etmek olduğu tespit edilmiştir (İnsan Toplum ve Teknoloji Derneği, 2016). Ayrıca sahte hesap kullanımı; kendini saklama ve utangaçlık (Bozkur ve Gündoğdu, 2017; Gölcü, Balcı ve Gölcü, 2019); iletişim (Göksel, 2018); yaşam doyumu (Gölcü, Balcı ve Gölcü, 2019); bağlanma stilleri ve günlük kullanım süreleri (Şimşek, 2021); korku ve sosyal kaygı (Doğan, 2021) gibi değişkenlerle ilişkilendirilmiştir.

Uluslararası alanda yapılan araştırmalarda ise sahte hesap kullanımının giderek arttığı ve sahte hesapların çoğunlukla kadınlar tarafından oluşturulduğu gözlemlenmektedir (Protalinski, 2014; Wang, Burke ve Kraut, 2016). Sahte hesap kullanımı türlerine göre yinelenen hesaplar, yanlış sınıflandırılmış hesaplar ve istenmeyen hesaplar olarak üç kategoride gruplandırılmıştır (Protalinski, 2014). Bununla birlikte sahte hesabın; yalnızlık ve içe dönüklük (Amichai-Hamburger, Wainapel ve Fox 2002); bağlanma stilleri (D'Arienzo, Boursier ve Griffiths, 2019; Gil-Or, Levi-Belz ve Turel, 2015); kendini saklama (Pohan ve Lbs, 2022) gibi

değişkenlerle ilişki olduğu görülmektedir. Toplum içinde farklılıklarını özgürce ifade edemeyen bireyler, sosyal medya platformlarını kendini saklayarak anonim kimliklerle var olma fırsatı olarak görebilmektedir (Bargh, McKenna ve Fitzsimons, 2002; McKenna ve Bargh, 2000; Türkoğlu, 2010). Bu durumda sahte hesap kullanımının kendini saklama kavramıyla anlamlı bir ilişki olduğu sonucuna varılabilir.

"Kendini saklama" kavramı, bir bireyin duygu ve düşüncelerini bilinçli ve kasıtlı olarak diğer insanlardan kalıcı olarak saklama eğilimini ifade eder (Larson ve Chaistain, 1990). Bu davranış modeli, olumsuz olarak değerlendirilen bilgileri saklama ve kendini açıklama konusunda endişe duymayı içerir (Larson ve Chastain, 1990; Jourard, 1971). Ulusal alanda gerçekleştirilen araştırmalara göre, kendini saklama eğiliminin duygusal özerklik, (Deniz, 2010'den aktaran [akt.] Deniz ve Bakioğlu, 2017); sosyal görünüm kaygısı (Doğan ve Çolak, 2016); yalnızlık, utangaçlık (Bozkur ve Gündoğdu, 2017; Deniz ve Bakioğlu, 2017; Doğan ve Çolak, 2016); düşük yaşam doyumu, heyecan arayışı (Çelik, 2015); ebeveyn kabul-red seviyesi, çocukluk yaşantıları ve zamana yönelik tutumları (Şahin, 2018); bağlanma stilleri ve psikolojik yardım arama (Erdayı, 2019) gibi değişkenlerle ilişkilendirildiği görülmektedir.

Uluslararası alanda yapılan araştırmalarda ise kendini saklama davranışı; kaygı, depresyon bedensel semptomlar (Larsons ve Chastain, 1990); psikolojik yardım arama davranışı (Kelly ve Achter, 1995); uyumsuz mükemmeliyetçilik (Kawamura ve Frost, 2004); psikolojik iyi oluş (Uysal, Lin ve Knee, 2010; Wismeijer vd., 2009); özerklik, yeterlilik ve ilişki kurma ihtiyaçları (Chu, Sun ve Crystal Jiang, 2023); duygu düzenleme, sosyal iyilik hali, psikolojik ve fiziksel sağlık ve psikoterapi (Larson vd., 2015); mükemmeliyetçi benlik sunumu, intihar (D'Agata, 2017); bağlanma stilleri (Larson vd., 2015; Trub, 2017; Vrij vd., 2003); sosyal medya (Trub, 2017) gibi çeşitli değişkenlerle ilişkilendirildiği gözlemlenmiştir. Kendini saklama davranışının en önemli sebepleri arasında bağlanma stili yer almaktadır. Bundan dolayı kendini saklama davranışı bağlanma stiliyle yakından ilişkilidir.

Bağlanma stilleri insanların ilişki kurma ve kendilerini ifade etme şeklidir. Bağlanma stilleri güvenli, kaygı-kararsız ve kaçınan olarak üçe ayrılır, insan ilişkilerinde güven ve bağlılık düzeyini belirlemektedir. Birçok çalışma, kaygılı-

kararsız ve kaçınan bağlanma stiline sahip kişilerin kendini saklama eğiliminde olduğunu göstermektedir (Erdayı, 2019; Larson vd., 2015; Rasco ve Warner, 2017; Vrij vd., 2003). Bu çalışmalar güvensiz bağlanma stiline sahip kişilerin duygularını ifade etmekten kaçındıklarını ve ilişkilerde duygusal olarak kendilerini korumaya çalıştıklarını göstermiştir. Bağlanma stillerinin kendini saklama üzerinde kayda değer bir etkiye sahip olduğu ve güvensiz bağlanma stiline sahip bireylerin kendini saklama eğiliminde oldukları sonucuna varılabilir.

Bağlanma stillerine daha derinden bakılması gerekirse ilk olarak bağlanma kavramını açıklamakta yarar vardır. Bağlanma, bireyin duygusal bağ kurma ihtiyacını gidermek ve güvenli bir ilişkinin yaratılmasını ifade etmek amacıyla ortaya çıkan, bakım verenle ilişki kurma, arama ve oluşturma özelliklerini içeren bir kavramdır (Yücel, 2014). Bağlanma stilleri, Bowlby'nin kuramıyla başlamış olup daha sonra Ainsworth ve diğer araştırmacılar tarafından geliştirilmiştir. Araştırmalar, üç temel bağlanma stili olduğunu göstermiştir (Ainsworth vd., 1978). Bunlar; güvenli, kaygılı-kararsız ve kaçınan bağlanma tipleridir. Güvenli bağlanan yetişkinler hem diğer insanlarla rahatlıkla yakınlık kurar hem de bağımsız kalmayı sağlayabilirler. İhtiyaç anlarında başka insanlardan destek alma konusunda çekinmezler (Ainsworth, 1989). Kaygılı-kararsız bağlanmaya sahip kişiler güvensiz bir ilişki yapısına sahiptirler ve sıklıkla ilişkilerinde güvenlik soruşturmasına girebilirler (Ainsworth vd., 1978). Kaçınmacı bağlanma ise ilişkilerde rahatsızlık yaratan, yakınlıktan ve mahremiyetten uzaklaşmaya neden olan bir bağlanmadır (Ainsworth, 1989). Sosyal medya kullanımında bağlanma stillerine bakıldığında, kaygılı-kararsız bağlanma stiline sosyal medya kullanım sıklığı ile olumlu yönde bir ilişki içinde olduğu, kaçınmacı bağlanmanın ise olumsuz yönde ilişkili olduğu ortaya atılmıştır (Oldmeadow, Quinn ve Kowert, 2012; Şimşek, 2021). Bununla birlikte, kaçınmacı bağlanma stiline sahip bireylerin, güvenli bağlanma stiline sahip kişilere kıyasla çevrim içi ortamlarda kendilerini çevrim dışı ortamlara göre daha farklı ve tutarsız bir şekilde sundukları tespit edilmiştir (Trub, 2017). Başka bir araştırma hem kaygılı-kararsız hem de kaçınan bağlanma stiline sahip kişilerin, sosyal medyayı daha yoğun kullanmaları arasında anlamlı ve pozitif bir ilişki göstermektedir. Bu bulgular, güvensiz bağlanma stiline sahip kişilerin çevrelerindeki sevgi eksikliğini

sosyal medyayı kullanarak telafi etme eğiliminde olduklarını göstermektedir (D'Arienzo, Boursier ve Griffiths, 2019).

Ulusal alanda gerçekleştirilen araştırmalara göre, güvenli bağlanma stiline sahip olan kişilerin olumlu benlik algılarının daha yüksek olduğu belirlenmiştir (Damarlı, 2006). Aynı zamanda bağlanma stillerinin özsaygı (Karabulut Uslu, 2017; Terzi ve Cihangir-Çankaya, 2009); stresle başa çıkma (Kara, 2018; Karabulut Uslu, 2017); sosyal medya bağımlılığıyla (Anlı, 2019; Dilsiz ve Kandemir, 2020; Kaplan, 2019; Özgür, 2019) anlamlı bir ilişkisi vardır. Uluslararası araştırmalarda ise bağlanma stilleri ile benlik saygısı (Mattanah, Lopez ve Govern, 2011); sosyal beceriler (Oldmeadow, Quinn ve Kowert, 2012); Facebook'ta kendini ifade etme ve karşılık verme faaliyetleri (Kang vd., 2015); patolojik internet kullanımı (Eichenberg, Schott, Decker ve Sindelar, 2017) arasında anlamlı ilişkiler bulunmuştur. Bununla birlikte, bağlanma stillerinin kendini açma, kendini saklama, ilişki tatmini ve ilişki özgünlüğü ile ilişkili olduğu görülmektedir (Rasco ve Warner, 2017). Ayrıca, güvenli bağlanma stili ile ilkel savunma mekanizmaları arasında negatif yönde (West, 2018) ve yaşam doyumu arasında pozitif yönde (Young, Kolubinski ve Frings, 2020; West, 2018) anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Aynı zamanda bağlanma stillerinin duygusal düzenleme (Liu ve Ma, 2019); sosyal medya kullanımı (Liu ve Ma, 2019; Oldmeadow, Quinn ve Kowert, 2012; Young, Kolubinski ve Frings, 2020) psikolojik iyilik haliyle (Young, Kolubinski ve Frings, 2020) ilişkili olduğu çalışmalar da mevcuttur.

Alanyazında, bağlanma stillerinin çok çeşitli değişkenlerle incelendiği görülsede sahte hesap kullanımıyla bağlanma stilleri arasındaki ilişki sıklıkla ihmal edilen bir araştırma alanıdır. Aynı zamanda sahte hesap kullanımıyla kendini saklama arasındaki ilişkiyi gösteren kısıtlı araştırma mevcuttur. Bu çalışmalarda kendini saklamanın, sahte hesap kullanımında önemli bir etkisi olduğunu göstermektedir (Doğan ve Çolak, 2016; Gölcü, Balcı ve Gölcü, 2019; Rice ve Markey, 2009). Mevcut literatür çoğunlukla sosyal medya bağımlılığı gibi patolojik boyutlara odaklansa da bu ilişkinin daha geniş bir bağlamda ele alınması gerektiğini göstermektedir. Bu araştırma, üniversite öğrencilerinin sosyal medya kullanımında sahte hesap kullanımı ile bağlanma stilleri ve kendini saklama arasındaki ilişkiyi incelemeyi hedeflemektedir. Bu çalışma, sosyal medya kullanımının bireylerin

bağlanma stilleri ve kendini saklama arasındaki ilişkisini daha iyi anlamayı amaçlamakta ve gelecekte yapılacak araştırmalara rehberlik edeceği düşünülmektedir.

1.2. Amaç

Bu çalışmanın, üniversite öğrencilerinde sahte hesap kullanımı, bağlanma stilleri ve kendini saklama arasındaki ilişkiyi ortaya koymaktır. Bu bağlamda aşağıdaki sorulara yanıt aranmaktadır.

1. Üniversite öğrencilerinin sahte hesap kullanımı, bağlanma stilleri ve kendini saklama ve düzeyleri nasıldır?
2. Üniversite öğrencilerinde sahte hesap kullanımı, kendini saklama ve bağlanma stilleri arasındaki ilişki nasıldır?
 - 2.a. Üniversite öğrencilerinin kendini saklama düzeyleri ile sahte hesap kullanımı arasındaki ilişki nasıldır?
 - 2.b. Üniversite öğrencilerinin bağlanma stilleri ve kendini saklama davranışları cinsiyet açısından değişmekte midir?
3. Üniversite öğrencilerinin kendini saklama düzeyleri ile bağlanma stilleri arasındaki ilişki nasıldır?
4. Sahte hesap kullanan üniversite öğrencilerinin bağlanma stilleri kendini saklama davranışını yordamakta mıdır?

1.3. Önem

Erikson'un gelişim dönemleri perspektifinden bakıldığında, üniversite dönemi, yakınlık ve yalıtılmışlık arasındaki dengeyi bulma sürecini içermektedir. Bu dönemdeki bireyler, yakın ilişkiler kurma çabalarıyla, özellikle akranları ve karşı cinsle iletişim kurma isteğiyle ön plana çıkmaktadır (Erikson, 2019). İletişim sürecinde kuşaklara göre bakıldığında ise, Z kuşağının iletişim kanallarında akıllı telefonlar, internet ve mobil teknoloji gibi dijital platformlar ve araçlar daha yaygın olarak kullanılmaktadır (Özdemir, 2017). Z kuşağının iletişim tercihlerine derinlemesine bakıldığında ise özellikle sosyal medya iletişimini tercih ettiği görülmektedir (Özdemir, 2021). Bundan dolayı üniversiteli gençlerin, sosyal medya aracılığıyla iletişim kurma eğiliminde olduğu ve sosyal medyanın sosyal ilişkilerinde önemli bir rol oynadığı gözlemlenmektedir (Özdemir, 2017).

Aynı zamanda üniversite dönemindeki öğrenciler arasında, kendini saklama eğiliminde olan bireyler, sosyal medya kullanarak gerçek kimliklerinden uzaklaşma ve farklı bir imaj oluşturma eğilimindedirler (Gölcü, Balcı ve Gölcü, 2019). Z kuşağının sosyal medya kullanımında mahremiyete daha fazla önem verdiği ve sosyal medya ortamlarında kişisel gizlilik ve sınırlama konusunda hassas eğilimlerinin olduğu gözlemlenmektedir (Kuran, 2019). Bu durum öğrencilere sosyal medyanın etkisiyle kendilerini daha rahat ifade etme yolu sunsa da gerçek dünya ile sanal dünya arasında denge kurma konusunda zorluklar yaratabilmektedir. Bununla beraber üniversite öğrencileri, kendini saklamaya yönelik davranışlarının arkasındaki faktörlere ilişkin psikolojik yardım alma konusunda zorluklar yaşamaktadır (Özbay, Terzi, Erkan ve Cihangir Çankaya, 2011). Ayrıca üniversiteye uyum sağlama sürecinde zorluk yaşayan bireyler, eski arkadaşlarıyla iletişim kurarak mevcut sosyal bağlarını sürdürmeye çalışmaktadır. Aynı zamanda üniversiteye başlamadan önce gelecekteki arkadaşlarıyla sosyal medya uygulamaları sayesinde iletişim sağlayabilmektedir (Karaer, 2021). Bu süreç, öğrencilerin sosyal medya aracılığıyla eski destek kaynaklarını koruyup kolayca yeni arkadaşlar edinmelerine olanak tanırken, üniversite uyum sürecindeki bireylerin güven konusunda zorlanmalarına da işaret edebilir (Günay, 2019).

Gençler arasında yaygınlaşan sosyal medyanın kullanımı, iletişim alışkanlıklarını evrimleştirmekte ve sosyalleşme kavramına yeni bir perspektif kazandırmaktadır (Altunbaş ve Kul, 2015). Özellikle üniversite öğrencilerinin sosyal paylaşım sitelerinde birbirleriyle iletişim kurmaları, psikolojik deneyimleri üzerinde merak uyandırmaktadır. Bireylerin kullandıkları sosyal medya profilleri aracılığıyla başkalarıyla iletişim kurdukları ve etkileşimde bulundukları gözlemlenmektedir (Hazar, 2011). Bireyler, bu profillerde kendilerini farklı kimliklerle ifade edebilme fırsatına sahip olur; cinsiyet, isim, toplumsal rol ve değerler gibi farklı özellikleri yansıtabilmektedirler (Timisi, 2003). Ancak, yapılan iletişimin gerçek kimliklerle örtüşmediği ve kurgusal kimliklerin arkasında gerçekleştiği görülebilmektedir (Ekşi, Erden, Erdoğan ve Yılmaz, 2013). Bu durumda sosyal medya uygulamaları, bireylerin kendini ifade etmesine olanak sağlarken, kendilerini farklı şekilde yansıtmalarına ve sahte hesaplar oluşturarak gerçek benliklerinden uzaklaşıp iletişim kurmalarına da neden olabilmektedir. Ancak, sahte hesaplar aracılığıyla kurulan

iletiřim ve etkileřimin, gençlerin kiřisel ve sosyal yařantısında bazı sorunlara yol açabileceėi dūřunūlmektedir (Bozkur ve Gūndoėdu, 2017). Ŗzellikle kendini saklamanın verdiėi Ŗzgūrlūk hissi, alanyazında da belirtildiėi gibi řiddet, saldırganlık ve akran zorbalıėı gibi olumsuz davranıřları da tetikleyebilmektedir (Bozkur ve Gūndoėdu, 2017; McKenna ve Bargh, 2000; Kowalski ve Limber, 2007). Psikolojik etkilerinin dıřında sahte hesap açmak, sosyal medya ortamında en sık karřılařılan etik ihlallerden biridir; bunun temel sebebi ise kiřinin karřı tarafı doėrudan aldatmasıdır (Tunçbilek ve Uz, 2019). Sosyal aėlarda sahte kimlik oluřturulması, ilk bakıřta masum gibi gŖrūnse de bu eylemi gerçekleřtiren kiřinin iyi niyetle deėil, toplumun kabul ettiėi řekilde riyakār olarak nitelendirilebilecek bir durum olarak deėerlendirilmektedir (Kırık, 2011).

Kendini saklama eğiliminin sonuçlarına bakıldığında ise, bu bireylerin psikolojik destek almakta zorlandıkları ve psikolojik yardıma negatif bir tutum sergiledikleri gŖrūlmektedir (Larson vd., 2015). Bu durum, bireylere ulaşmayı zorlaştırmakta ve yaşamlarındaki problemlerle bař etmelerini gūleřtirmektedir. Ayrıca, bu bireylerin psikolojik ve fiziksel sağlık sorunlarına yatkın oldukları gŖzlemlenmektedir. Bu rahatsızlıklar içerisinde utangaçlık, depresyon, kaygı bozukluğu, stres gibi durumlar daha fazla gŖrūlebilmektedir (Rice ve Markey, 2009). Bu bağlamda, sŖz konusu bireylerin çoėu, kendilerini ifade etmek için sosyal medyayı kullanarak bu psikolojik rahatsızlıklarla bař etmeye çalışmaktadır. Ancak, bu durum psikolojik sağlık açısından olumsuz etkiler yaratabilir ve bu bireyler kendi benliklerinden uzaklaşarak farklı bağımlılıklar geliştirebilirler.

Bozkur ve Gūndoėdu'nun (2017) yaptığı bir araştırmaya gŖre, sosyal medyaya karşı tutumların, sosyal yetkinlik ve izolasyonun, kendini saklama puanlarını anlamlı bir şekilde yordadığı doğrulanmıştır. Bu bağlamda, kendini saklama davranışının yaygın olarak kullanıldığı sosyal medya uygulamalarının, gelecekteki araştırmaların odak noktası olması muhtemel olarak gŖrūlmektedir. (GŖlcū, Balcı ve GŖlcū, 2019). Bu alanda yapılacak yeni çalışmalar, sosyal medyanın bireyler arasındaki ilişkilere ve kişinin benliğinin etkilerini daha kapsamlı bir şekilde anlamaya yardımcı olabilir. Kendini saklamanın çevrim içi ortamlarla ve bağlanma stilleri ile ilişkili olduğu gŖrūlmektedir. Larson, Chastain, Hoyt ve Ayzenberg (2015) kendini saklamanın nedenlerinin birini de gūvensiz bağlanma olarak ifade

etmişlerdir. Bunun yanında kendini saklayan bireylerin genellikle kaygılı-kararsız ve kaçınan bağlanma tarzları sergiledikleri ortaya konmuştur (Yukawa, Tokuda ve Sato, 2007). Bu bireyler, başkalarıyla ilişkilerinde sır saklama ve yalan söyleme gibi kasıtlı davranışlarda bulunmakta uygun olmayan duygu düzenleme stratejileri kullanarak duygusal ifadeden kaçınmaktadırlar (Elibol ve Tok, 2019). Ayrıca, kaygılı-kararsız bağlanma tarzına sahip kişilerin yakın ilişkiler kurmakta zorlandıkları ve ilişkilerinde yeterince samimi hissetmedikleri de belirlenmiştir (Vrij vd., 2003).

Sonuç olarak yapılan araştırmalarda “sosyal medya kullanımı”, “sahte hesap”, “bağlanma stilleri” ve “kendini saklama” kavramlarının bir arada incelendiği herhangi bir çalışmaya rastlanmamıştır. Bundan dolayı, kendini saklama eğilimi yüksek olan kişilerin sosyal medya kullanımı, sahte hesap kullanımı ve bağlanma stilleri hakkında bilgi sahibi olmalarına katkı sağlayacağı ve alan yazına yeni bir bakış açısı getireceği düşünülmektedir. Ayrıca, üniversite öğrencilerinin cinsiyet açısından bağlanma stilleri ve kendini saklama düzeylerini belirlemeyi amaçlanmaktadır. Araştırma sonucunda elde edilen bilgilerin, başta rehberlik ve psikolojik danışmanlık alanında çalışanlar olmak üzere birçok eğitimcinin ve bireyin farkındalığını artıracak yorum ve öneriler sağlayacağına inanılmaktadır. Alanyazın incelendiğinde sosyal medyayı kullanan öğrencilerin olumlu ve olumsuz deneyimleri ile sahte hesap kullanan kişilere yönelik risk faktörlerini konu alan ulusal düzeydeki çalışmaların eksikliği ortaya çıkmaktadır. Bu araştırmanın bu alandaki boşluğu kısmen doldurabileceği düşünülmektedir. Ayrıca, sahte hesaplar kullanılarak gerçekleştirilen iletişimin gençlerin sosyal ilişkilerine ve psikolojik sağlığına olası etkilerini anlamak, gelecekteki iletişim stratejileri ve sosyal etkileşimlerin yönetimi konusunda önemli bir anlayış sağlayabilir. Bu konuda yapılacak derinlemesine bir araştırma, gençler arasındaki dijital iletişimin dinamiklerini anlamamıza ve bu alanda önemli sorunlara çözüm bulmasına yardımcı olabilir. Aynı zamanda yapılan araştırma sonuçları, üniversitelerdeki öğrencilere psikolojik destek sağlayan ilgili kamu ve sivil toplum kuruluşlarına yardımcı olmayı amaçlamaktadır.

1.4. Varsayımlar

Bu araştırmanın bazı varsayımlar bulunmaktadır. Bu varsayımlar aşağıda sunulmuştur.

1. Üniversite öğrencilerinin ölçek sorularını içten ve dürüstlikle cevaplandıkları varsayılmıştır.
2. Araştırmanın araştırma grubu evreni temsil edebilecek düzeydedir.
3. Araştırmada kullanılan ölçekler ve ölçek maddeleri araştırmanın amacını gerçekleştirebilecek düzeydedir.

1.5. Sınırlılıklar

Bu araştırmanın bazı sınırlılıkları bulunmaktadır. Bu sınırlılıklar aşağıda sunulmuştur.

1. 2023-2024 yılları arasında öğrenim gören üniversite öğrencileriyle sınırlıdır.
2. Araştırmada elde edilen puanlar ve toplanan bilgiler, Kişisel Bilgi Formu, Bağlanma Stilleri Ölçeği ve Kendini Saklama Ölçeğiyle sınırlıdır.

1.6. Tanımlar

Sosyal Medya: İnsanların düşüncelerini, görüşlerini, deneyimlerini, bakış açılarını çeşitli yollarla paylaşarak birbirleriyle etkileşim halinde bulundukları online platformlardır (Eraslan, 2020).

Sahte Hesap: Sosyal medyada, insanların kendi kimliklerinden farklı olarak ortaya çıkardıkları veya başka birini taklit ederek oluşturdukları hesaplara sahte hesap denmektedir (Uzun, 2016).

Kendini Saklama: Bireyin rahatsız edici olarak nitelendirdiği düşünce, duygu ve davranışlarını kasten başka insanlardan saklaması olarak tanımlanabilir (Larson ve Chastain, 1990).

Bağlanma Stilleri: Bağlanma, doğum süreciyle başlayan, bireyin başka birine karşı hissettiği yoğun duygudur. Bağlanma stilleri ise bireylerin bakım vereniyile kurduğu ilişkiyi açıklayan durumlardır (Ainsworth, 1989; Bowlby, 1969; Soysal vd., 2005).

2. ALANYAZIN

Alan yazın bölümünde sosyal medya, kendini saklama ve bağlanma stili ile ilgili bilgilere yer verilmiştir. Ayrıca İlgili Araştırmalar başlığı altında; sahte hesap kullanımı, kendini saklama ve bağlanma stilleriyle ilgili yapılan araştırmalar yer almaktadır.

2.1. Sosyal Medya

Bu bölümde, sosyal medya tanımı, sosyal medyanın gelişimi ve özellikleri incelenmektedir. Bunun yanı sıra, sosyal medya uygulamaları, kullanımı ve sahte hesap kullanımı da ele alınmaktadır.

2.1.1. Sosyal medya kavramı

Sosyal medya tanımı ne olduğu ya da ne olmadığı son yıllarda tartışma konularından olmuştur. Sosyal medyayı milyarlarca kişi kullanmaktadır. İnsanlar çeşitli ihtiyaçlarını doyurduğu için sosyal medyayı daha sık kullanmaktadır. Sosyal medyanın bir eğlence aracı mı, büyük bir icat mı yoksa büyük bir hapisane mi olduğu sosyal medyaya bakış açısına göre değişiklik göstermektedir (Eraslan, 2020).

Sosyal medya, interneti kullanarak insanlarla iletişim kurmak için bir araç olarak kabul edilmektedir (Aksoy, 2019). Online bir platform olan sosyal medyada insanlar, düşüncelerini, görüşlerini, deneyimlerini ve bakış açılarını çeşitli yollarla paylaşarak birbirleriyle etkileşim kurarlar (Eraslan, 2020). Başka bir ifadeyle sosyal medya, Web 2.0 üzerinden kullanıcı merkezli bir yapıda interaktif bir şekilde teknolojik ve ideolojik fikirlerin paylaşıldığı bir yapı olarak tanımlanabilir (Borges, 2009; Kaplan ve Haenleine, 2012).

İletişim, tarih boyunca önemli değişiklikler geçirmiş ve çeşitli varyasyonlarla günümüze kadar evrilmiştir (Thompson 1995'ten akt. Yıldız ve Çabuk, 2021). Özellikle internetin günlük hayata girmesi, geleneksel iletişim araçlarının yerini alan yeni medya iletişim biçimleri üzerinde büyük etki yaratmıştır. Yeni medya, internet ve ağ teknolojilerini içermekte olup, 1991 yılında hayata geçirilen World Wide Web (WWW) bu alanda önemli bir dönüm noktasıdır (Bağcı ve Pekşen, 2018; Yengin, 2015). Yeni medyanın kapsamı, Word Wide Web'i destekleyen ağ bağlantılı, açık ve

kapalı yazılımlardır; bunlara e-posta, sohbet ve anlık mesajlaşma, oyunlar, topluluklar, bloglar ve sosyal ağlar dahildir (Green, 2010). İnternetin gelişimi üç ana bölüme ayrılmıştır: Web 1.0 Web 2.0 ve Web 3.0 (Gökdemir ve Köşeler 2020; Özden, 2022). Bu gelişim, Web 4.0 ve Web 5.0'ın hayatımıza girmesiyle devam etmektedir.

Web teknolojileri, çeşitli evrelerde gelişim göstermiştir ve her evre insan ilişkilerini farklı şekillerde etkilemiştir. Web 1.0, tek yönlü bilgi paylaşımına dayanan statik sitelerden oluşurken, insan ilişkilerinde sınırlı bir etkileşime izin vermektedir (Çelik, 2020; Kök, 2013). Web 2.0, kullanıcıların içerik ekleyip paylaşabildiği interaktif bir dönemi başlatarak sosyal medyanın yükselişine ve çevrimiçi toplulukların oluşumuna katkı sağlamış, böylece insan ilişkilerini daha dinamik ve etkileşimli hale getirmiştir (Çelik, 2020; Özutku vd., 2014). Web 3.0, "Anlamsal web" olarak bilinir ve yapay zekâ ile kişiselleştirilmiş internet deneyimleri sunarak bireylerin daha anlamlı ve derinlemesine etkileşimler kurmasını sağlamıştır (Bağcı ve Pekşen, 2018; Solanki ve Dongaonkar, 2016; Özden, 2022). Web 4.0, kullanıcılar ve yapay zekâ arasında zaman ve mekân sınırlaması olmaksızın etkileşimi mümkün kılan "Simbiyotik Web" olarak, insan-makine etkileşimini daha ileri bir seviyeye taşımıştır (Özden, 2022; Solanki ve Dongaonkar, 2016). Son olarak, Web 5.0, insan merkezli teknolojilere odaklanarak sanal ve artırılmış gerçeklik gibi yeni kavramları hayatımıza sokmuş ve gelecekte duygusal ağların gelişebileceği öngörülerek insan ilişkilerinde daha derin ve duygusal bağların kurulmasına olanak tanımıştır (Yapıcı, 2023; Özden, 2022; Saklı, 2020). Bu süreç, insanların sosyal medyayı daha fazla kullanmasına yol açmıştır. Sosyal medyanın iletişim için tercih edilmesi, sosyal meydanın özelliklerine duyulan ilgiyi artırmaktadır.

2.1.2. Sosyal medya özellikleri

İnternetin değişmesiyle sosyal medya uygulamalarında farklı ve yeni sosyalleşme ortamı sağlamıştır. Sosyalleşmenin sağladığı sosyal ağların özellikleri, başka bir ifadeyle, özel bilgilerin paylaşılması, topluluklara katılma, fikirlerin paylaşılması ve kullanıcıların yorum yapıp aktif olması şeklinde ifade edilmektedir (Özkan, 2013).

Sosyal medyanın bu kadar cazip görünmesinin sebepleri olarak etkileşim, eş zamansızlık ve küresellik tanımlanabilir (Geray, 2003). Bu kavramlara baktığımızda, etkileşim özelliği Web 2.0 teknolojisinin sunduğu bir gelişme olarak görülmektedir. Yeni medyanın gelişimiyle birlikte, kullanıcıların kendi kişisel bilgilerini paylaştığı ve birbirlerine yorumlar yaptığı bir kavram ortaya çıkmıştır (Karal ve Kokoç, 2010; Özkan, 2013). Eş zamansızlık ise, kişilerin belirli bir zaman göstermeksizin mesaj alışverişinde olma hali olarak ifade edilebilir. Bu durumda, bireylerin aynı anda iletişimde olma zorunluluğu ortadan kalkmaktadır (Tutgun Ünal, 2020). Küresellik ise, büyük bir kullanıcı kitlesi içinde her bireyle özel mesajlaşma imkânı sağlamaktadır.

Sosyal medyanın gelişmesi özelliklerini çeşitlendirmiştir. Özellikler çeşitlendirdikçe sosyal medya uygulamaları da farklılıklar eklenerek yenilenmiştir. Bu süreçte, karşımıza birçok sosyal medya uygulamaları çıkmaktadır.

2.1.3. Sosyal medya uygulamaları

Sosyal medya uygulamaları, internetin yükselişiyle popüler hale gelmiştir. İnsan ilişkilerini ilk andan itibaren ele alan bu uygulamalar, sürecin farklı çeşitleri ve isimleriyle insan etkileşimini kolaylaştırmayı amaçlamaktadır. Günümüzde 500'ün üzerinde sosyal ağ uygulamasının olduğu tespit edilmiştir (Zafer, 2021). En çok indirilen üç sosyal medya sitesi olan ve en çok kullanılan 15 uygulama arasında yer alan Facebook, Twitter ve Instagram aşağıda açıklanmaktadır (Statista, 2024).

Bir dönem çok tercih edilen sosyal medya uygulaması olarak bilinen Facebook, M. Zucberg ve Harvard Üniversitesi'nden arkadaşları tarafından kurulmuştur. Uygulama başlangıçta akademik alanda kullanılsa da artık daha yaygın hale gelmiştir (Tutgun Ünal, 2020). Uygulamanın amacı kullanıcılara kendi profillerini oluşturarak etkileşimde bulunma fırsatı vermektir. Onlara ortak ilgi alanlarına sahip insanlarla gruplar halinde etkileşim kurma fırsatı sunmaktadır. Bu uygulama, kullanıcıların fotoğraf, video ve durum paylaşımına olanak tanımaktadır. Aynı zamanda diğer kullanıcılarla etkileşime geçerek, paylaştıklarını beğenebilir ve yorum yapabilirler hale gelmiştir (Odabaşı vd., 2012). Başlangıçta bir iletişim aracı olarak kullanılan Facebook, daha sonra insanların reklam verebileceği ve reklamlarla

etkileşimde bulunabileceği bir yer haline geldi. Ayrıca firmalar bu platformda iş sayfaları oluşturup tekliflerini vermeye başlamaktadır (Zafer, 2021).

Twitter, yapısal olarak Facebook'a benzemesine ve rakip olarak kabul edilmesine rağmen, Facebook'tan çeşitli yönlerden farklılaşan bir sosyal medya uygulamasıdır. 2004 yılında Jack Dorsey tarafından kurulan Twitter, genel olarak sosyal medyanın aksine bir mikrobloga dönüşmüştür. Mikroblog kavramı, kullanıcıların farklı duygu ve düşüncelerini belirli sayıda karakterle diğer kullanıcılara iletmesine olanak sağlayan web sitesidir (Clere, 2010). Bu mesajlar bir "tweet" mesajıyla iletilir. Başlangıçta bir yazışma biçimi olarak devam etse de Twitter diğer uygulamaların gelişmesinden de etkilenmiştir. Twitter'a fotoğraf ve video paylaşma ve beğenme gibi bazı özellikler eklenmiştir (Taprial, 2012' den akt. Zafer, 2021).

Instagram, fotoğraf ve video paylaşım sitesi olarak ortaya çıkmış son günlerde kullanım oranı giderek katlanarak artan bir uygulamadır. Hikâye adı verilen anlık fotoğraf paylaşımı mevcuttur Bunun yanında değişik filtreleme özellikleriyle fotoğrafları farklı şekillere getirebilmektedir. Ayrıca birkaç saniyelik video paylaşımı imkânı sunarak hikayeleri canlı olarak yayınlanabilmektedir. Instagram'ın diğer sosyal medya uygulamalarına nazaran online para kazandırma ortamı daha yüksektir (Rainie, Brenner, Purcell 2012'den akt. Çayırılı, 2017). Paylaşılan hikayeler vasıtasıyla reklam gelirleri ve online satışlarla birçok uygulama para kazanmaktadır (Hu, Manikonda ve Kambhampati, 2014).

Uygulamalar, örneğin Facebook, Twitter, Instagram gibi, zaman içinde çeşitlenmekte ve yeniliklerle gelişmektedir. Bu süreçte, insanların sosyal medya kullanım tercihleri de değişiklik göstermiştir. Bu değişimler ve gelişmeler, sosyal medya kullanımında artışa neden olmuştur.

2.1.4. Sosyal medya kullanımı

Sosyal medya kullanımı hem dünya da hem de ülkemizde gittikçe artış göstermektedir. Sosyal medya kullanımına ilişkin araştırmalar mevcuttur. Popüler olan birçok sosyal medya uygulamasında milyonlarca kişinin kayıtlı olduğu tespit edilmiştir (Karataş, 2022). Sosyal medya kullanımına ilişkin araştırmalarda dünyanın ve Türkiye'nin sosyal medya karnesi şu şekildedir; dünyada sosyal medya

kullanıcıları 4,95 milyar ulaşmıştır. Türkiye de 62,55 milyona ulaştı durum şu ki 10 kişiden 8 sosyal medya kullanmaktadır. Dünya genelinde kişilerin günlük ortalama 2 saat 24 dakika sosyal ağ sitelerini kullanıldığı düşünülmektedir. Türkiye de durum ise sosyal medyada geçirilen günlük ortalama 3 saattir (Statista, 2024).

Sosyal medyayı kullanma nedenlerine bakıldığında kişilerin işlevselliğine ve kişilerin iyi hissetmesine karşılık geldiği görülmektedir (Asburg ve Hall, 2013). Sosyal medyayı kullanmanın temel nedenine bakıldığında ise arkadaşlarla iletişim kurma isteği karşımıza çıkmaktadır (Aydın, 2016). İnsanlar diğer insanlarla bağlantı kurmak, kendilerini özgürce ifade etmek, eski tanıdıklarını bulmak ve sosyalleşmek gibi çeşitli nedenlerle sosyal ağlarda bulunmaktadırlar (Kuss ve Griffiths, 2011). Aynı zamanda sosyal medyayı kullanma nedenleri arasında paylaşımda bulunma, haber alma, rahatlama, bilgi edinme ve keyifli zaman geçirme gibi durumlar bulunmaktadır (İnce ve Koçak, 2017; Yapıcı, 2023). İnsanlarla iletişim kurmak için kullanılan sosyal medya, insanların video, müzik gibi eğlence ürünlerini tüketmeye başladıkları bir mecra haline dönüşmüştür (İnce ve Koçak, 2017).

Sosyal medya geliştikçe bireysel, toplumsal, siyasal ve ekonomik olayları etkileme yeteneğine sahip olduğu görülmektedir. Kitle iletişiminin değişip gelişmesi, online uygulamalarda da değişim ve gelişimi beraberinde getirmektedir. Bu nedenle sosyal medyanın kitle iletişim araçlarıyla iç içe olduğu görülmektedir (Aydoğan ve Dinçer, 2011). Bahsi geçen unsurlar doğrultusunda internetin ve sosyal medyanın hızlı değişimin getirdiği olumlu ve olumsuz pek çok unsuruna dikkat çekilmiştir.

Yeni iletişim teknolojilerinin etkisiyle sosyal medya bireyleri ve kurumları sürekli iletişime yönlendirdiğinde insanların duygusal tepkileri zayıflamakta ve daha duyarsız hale getirmektedir. Bu kayıtsızlık hem bilinçli tercih yoluyla hem de bireyler farkında olmadan sosyal medyanın etkisiyle gerçekleşebilmektedir. Sosyal medyanın yarattığı bu iletişim ortamında, bilinçsizce duyarsızlaşanlar duygusal yoğunluklarını kaybetme eğilimindeyken, bilinçli olarak duyarsızlaşanlar zamanla kişisel duyarlılıklarını yitirmeye başlamaktadır (Akıncı Vural ve Bat, 2010).

Sosyal medyada üretilen içerikler hem kapsam hem de kullanıcı bakımından geleneksel medyadan avantajlı olarak görülmektedir (Zafer, 2021). Bu durumun avantajı, bireylerin doğrudan içerik üreterek bir kaynak oluşturabilmesi, çok kısa bir

süre içinde fikirlerini ekleyip etkileyciliğini artırması ve anında haber alabilmesidir (Demirtaş ve Özgüven, 2012). Ayrıca sosyal medyanın kişiye özel hale getirilmesi kişinin ihtiyaçlarına ve beklentilerine hitap etmesi bireyi gereksiz reklamlardan uzak tutarak avantaj halinde dönüşebilmektedir (Özgen, 2022).

Sosyal medyanın diğer bir avantajı ise iş arayan ve iş veren arasında köprü görevi görmesidir. İş arama, iş teklifleri üzerine kurulmuş LinkedIn gibi sosyal medya mecralarının profilleri oluşturarak iş ilanlarına başvurabilme gibi avantajlar sağlamaktadır (Zafer, 2021). Bu avantajlarının yanında sosyal medyanın tercih edilmesinin en büyük nedenlerinden biri de hız faktörüdür. Geleneksel medyada da bir içeriğin hazırlanması oldukça uzun sürerken sosyal medya da bu süre oldukça kısalmaktadır.

Sosyal medyanın sunduğu hız, kolaylık ve paylaşım gibi özelliklerin, beraberinde olumsuzluklar da getirdiği görülmektedir. Kişilerin dahil olduğu sosyal medyada kendilerine inşa ettiği sanal kimliklerin dezavantajın ilk kaynağı olduğu düşünülmektedir (Peltekoğlu, 2001). Sosyal medya kullanımının olumsuz yönlerinden biri de kişilerarası ilişkilerde yarattığı sorunlar olabilmektedir (Şahin ve Korkmaz, 2011). İnternetin ve sosyal medyanın aşırı kullanımı, gerçek ilişkilerde yeterince zaman geçirmenizi engelleyebilmekte, yüz yüze etkileşimleri azaltabilmekte ve derin kişiler arası ilişkileri zayıflatabilmektedir. Bu durum sosyal izolasyon, iletişim eksikliği ve duygusal bağların zayıflaması gibi sorunlara yol açabilmektedir (Bilgili, 2018). Olumsuzluk olarak değerlendirilen bir başka unsur ise sosyal medyanın sınırları aşan ve küreselliğe ulaşmasıdır (Peltekoğlu, 2001).

Sosyal medya, bireylerin özgün profiller oluşturup kimliklerini gizleyerek düşüncelerini paylaşımlarına, mevcut çevrelerini takip etmelerine ve yeni insanlarla tanışmalarına olanak tanır (Baz, 2018; Demir, 2016). Ancak, bu imkanlar aynı zamanda sahte hesapların oluşturulmasına da zemin hazırlar. Bu durum, sosyal medyada sahte hesapların kullanımı konusunda merak uyandırmaktadır.

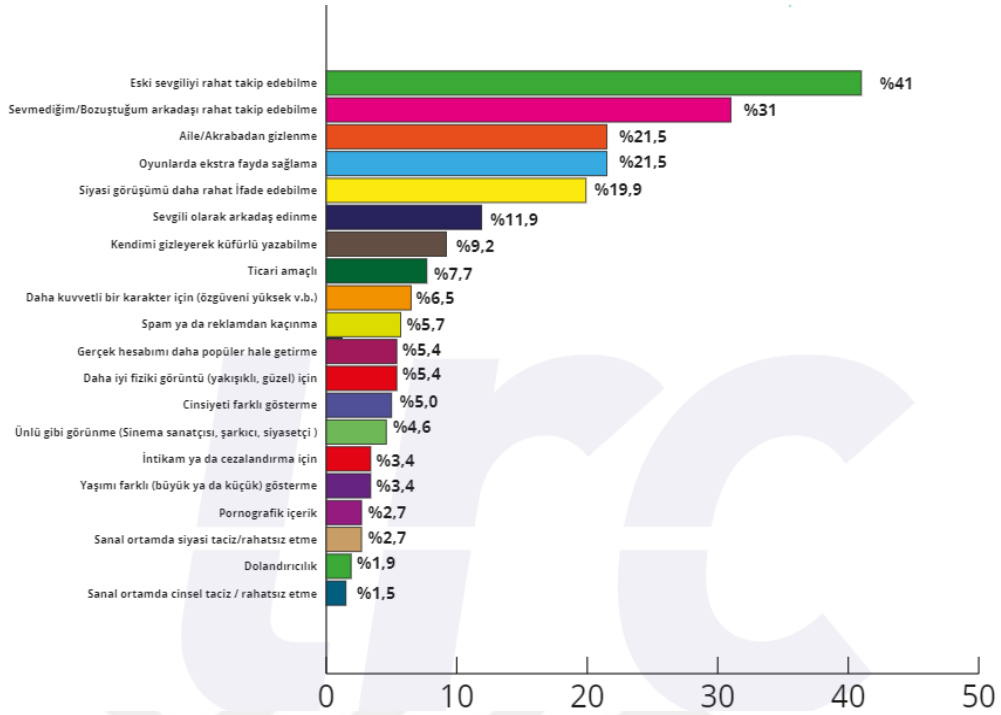
2.1.5. Sosyal medyada sahte hesap kullanımı

Sosyal medya uygulamaları, bireylerin kendilerini doğrudan ifade etmelerine olanak tanıyarak iletişimde devrim yaratmıştır. Bu, insanların kendilerini ifade etme özgürlüğünün önemli bir göstergesidir. Kullanıcılar uygulamada gerçek adlarını

kullanabilir veya anonimliklerini korumak için takma ad seçebilmektedir (Sönmez, 2023). Bu durum, bireylerin kimliklerini açıklamadan sosyal medyada gezinmelerine olanak tanımaktadır ama bazı kullanıcıların kimliğini gizleyerek veya sahte hesaplar oluşturarak diğer kullanıcıları kandırmaya çalışmasının da kapısını açmaktadır (Tunçbilek ve Uz, 2019). Bu faaliyetlerin sonucunda sahte hesap kavramı ortaya çıkmıştır (Uzun, 2016).

Sahte hesapların yaygınlığına dair gerçekleştirilen araştırmalar, bu sahte kimliklerin arkasındaki dinamikleri anlamaya yönelik önemli veriler sunmaktadır. Protalinski (2014) tarafından yapılan çalışmada, Facebook üzerindeki sahte hesapların oranının %5,5 ila %11,2 arasında olduğu tahmin edilmiştir. Ayrıca, Facebook kurucuları 2019 senesinde yaklaşık 1 milyar sahte kullanıcıyı silerken, 2020 senesinde bu sayının 1 milyarı geçtiğini açıklamıştır (Şimşek, 2021). Protaliskinin raporunda sahte hesaplar şu şekilde sınıflandırılmıştır: Yinelenen hesaplar (aynı kişiye ait birden fazla hesap), yanlış sınıflandırılmış hesaplar (kişilerin kendisi dışındaki bir şey için açtığı hesaplar, örneğin evcil hayvan veya iş hesabı), ve istenmeyen hesaplar (Facebook kurallarını ihlal eden hesaplar, örneğin şiddet, ırkçılık veya pornografi içeren hesaplar). Bu sınıflandırmadan farklı olarak, İnsan Toplumu ve Teknoloji Derneği'nin (2016) çalışmasına göre, sahte hesapların belirli amaçlarla, örneğin eş veya arkadaş takip etmek gibi kullanıldığını belirtmektedir. Göksel (2018) araştırmasında ise sahte hesap kullanımının iletişim kurmak amacıyla gerçekleştirildiği tespit edilmiştir.

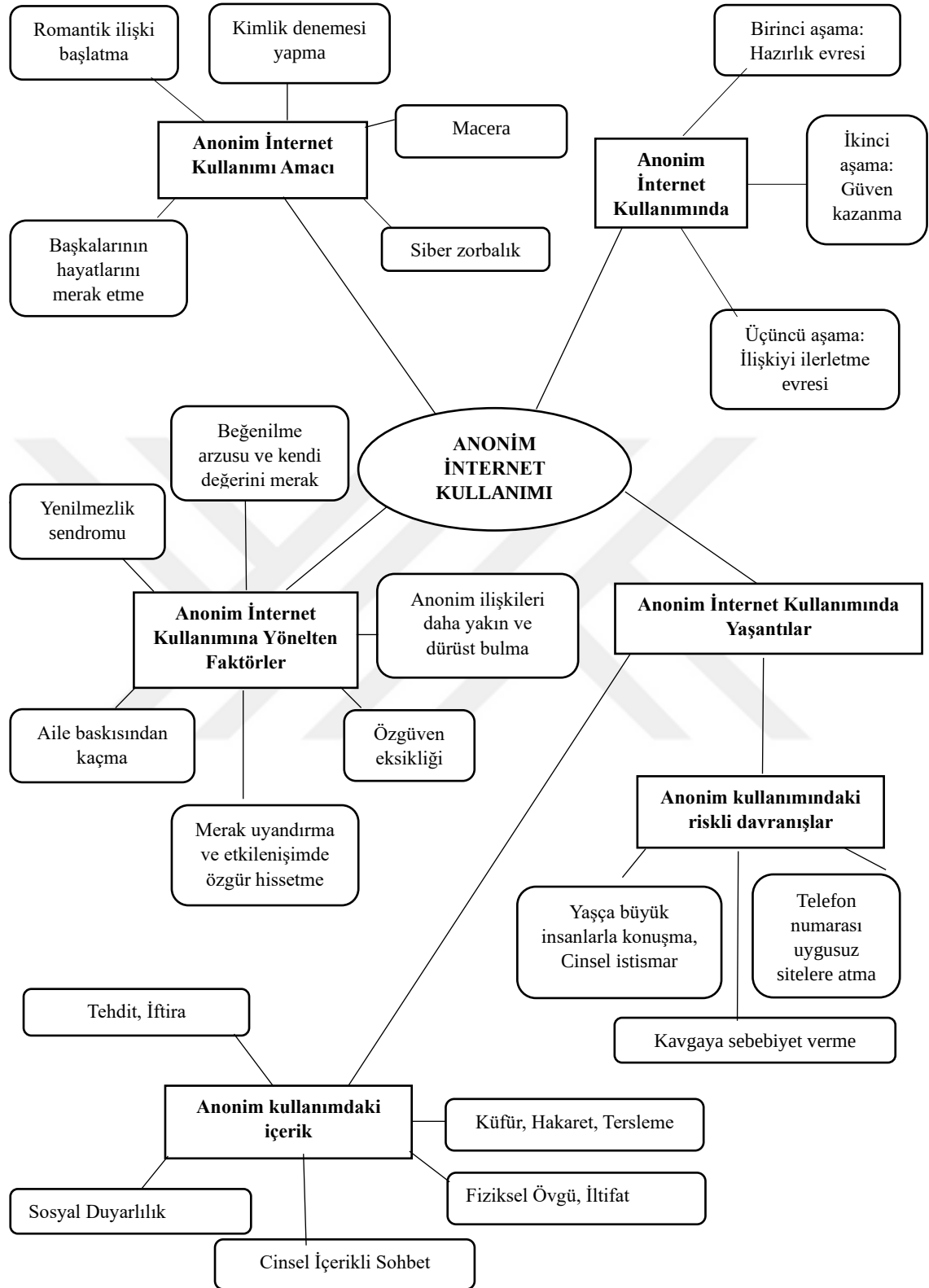
Sahte hesap açılmasının nedenlerine bakıldığında, genellikle bireylerin güvensizliği, başka bireylerden kendini gizleme isteği, verilecek mesajın olası zararlarından kendini koruma, öğrenmek istediği özel bilgilere saklanarak ulaşma, kişisel hayatta adrenalin arayışı ve yalan haber yayarak birey veya grupları kendi aralarında çatışmaya yöneltme gibi durumlar göze çarpmaktadır (Genel, 2016). Bununla beraber, 'Üniversite Öğrencileri Sosyal Medya Araştırma Projelerinde Sahte Hesapları Nasıl Kullanıyor?' başlıklı bir çalışma gerçekleştirilmiştir (İnsan ve Sosyal Teknoloji Derneği, 2016). Anket, sosyal medya kullanıcılarının neredeyse üçte birinin sahte hesap kullandığını ortaya çıkmıştır. Sahte hesap kullanım nedenleri Şekil 2.1. verilmiştir.

Şekil 2.1. Üniversite öğrencilerinin sosyal ağlarda sahte hesap kullanma nedenleri (İnsan ve Sosyal Teknoloji Derneği, 2016)

Şekil 2.1'de belirtildiği üzere, öğrencilerin sosyal ağlarda sahte hesap kullanma nedenleri arasında, ayrılmış olan sevgiliyi ve hoşlanmadığı bireyleri takip etme, yakın çevredeki kan bağı olan insanlardan gizlenme, oyunlarda maddi kazanç elde etme, politik fikirlerini çekinmeden ifade etme, sevgili edinme, kendini saklayarak hakaret edebilme, maddi amaçlar ve daha güçlü bir karakter oluşturma gibi faktörler bulunmaktadır.

Sahte hesap oluşturma temelinde, bireyin kendi adıyla değil, başka bir takma adla hesap açması yatmaktadır. Bu durumda, birey kendini gizleyerek anonim bir şekilde sosyal medyada dolaşmaktadır (Doğan, 2021). Bu nedenle, sahte hesap oluşturma temelinde anonim kullanım yer almaktadır. Anonim kullanım tanımına bakıldığında, bir ileti veya mesajın gerçek yazarının kim olduğunun belirtilmemesi anlamına gelir. İsim verilmemesi bu anonimliği sağlar, aynı zamanda takma isimler kullanarak da anonimlik korunmaktadır (Çağırın, 2022). Bu tanımdan yola çıkarak, sahte hesaplar ile anonim hesaplar arasında kendini gizleme ve takma ad kullanımı açısından benzerlik görülmektedir. Anonim kullanımı daha iyi kavramlaştırmak için temalaştırılmış hali Şekil 2.2'de ortaya koyulmuştur (Albayrak, 2019).

Şekil 2.2. Anonim internet kullanımı fenomeninin tematik modeline ilişkin diyagram gösterimi (Albayrak, 2019'den uyarlanmıştır)

Şekil 2.2. belirtildiği üzere Anonim internet kullanımı fenomeninin tematik modelinde anonim *internet kullanımında üç süreçten* bahsedilmektedir. *Birinci süreç hazırlanma, ikinci süreç emniyet sağlama ve haberleşme*, son süreç ise *bağ kurma* olarak görülmektedir. *Kullanım amacı* olarak romantik ilişki başlatma, siber zorbalık, başkalarının hayatlarını merak etme, kimlik denemesi ve macera olarak görülmektedir. *Anonim internet kullanımına yönelten faktörler* arasında aile baskısından kaçma, anonim ilişkileri daha yakın ve dürüst bulma, yenilmezlik sendromu, özgüven eksikliği, beğenilme arzusu ve kendi değerini merak etme, merak uyandırma ve etkileşimde özgür hissetme gibi faktörler bulunmaktadır. *Anonim internet kullanımında yaşantılar* incelendiğinde karşımıza iki başlık çıkmaktadır: bunların ilki *anonim kullanımındaki riskli davranışlardır*. Yaşça büyük insanlarla konuşma, cinsel istismar, telefon numarası uygunsuz sitelere verme, kavgaya sebebiyet verme gibi durumlar risklidir. İkinci olarak *anonim kullarımdaki içerik* tehdit, iftira, küfür, hakaret, tersleme, sosyal duyarlılık, fiziksel övgü, iltifat, cinsel içerikli sohbet şeklinde gerçekleşebilir.

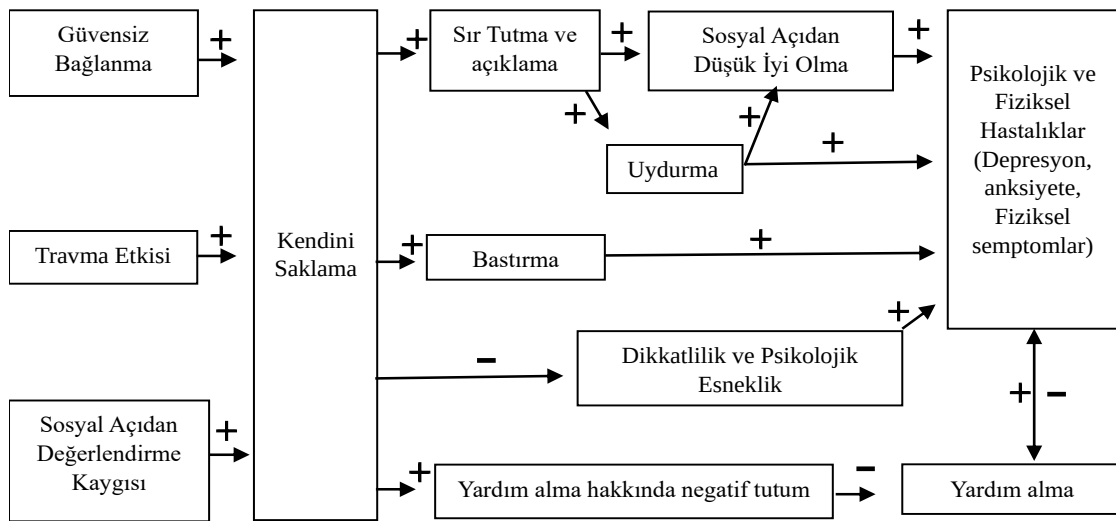
Sonuç olarak, insanların sahte hesap kullanmasının temel nedeni, kendilerini tanıtırken kendi kimliğinden başka bir kimliğin arkasına saklanma arzusudur (Tunçbilek ve Uz, 2019). Bu durumda, bireylerin kendi kimlikleri yerine farklı bir kimlik altında tanıtmak için sahte hesap kullanma olasılıklarının daha yüksek olduğu düşünülmektedir. Dijitalleşmeyle birlikte insanların anonimlik gibi ihtiyaçlarını karşılayabilecekleri, karşıt görüşlere maruz kalmak istemeyecekleri ve psikolojik güvenliği sağlayabilecekleri bir ortam sağlayabilen anonim kimlikler olgusu ortaya çıkmaktadır (Doğan, 2021).

2.2. Kendini Saklama

Bireylerin sosyal medya kullanım nedenlerinde en önemli etkenin kendini saklama davranışı olduğu gözükmeğdir. Başka bir ifadeyle sosyal medyanın ağırlıklı tercihi konusunda ortaya koyulan düşünce, internetin daha az kısıtlayıcı ve anonim olmasıdır (Griffiths, 2005; Magsamen-Conrad, Checton ve Venetis, 2013). Bu durum bireyler için kabul edilecek ve kendilerini daha rahat hissedebilecekleri bir ortamın oluşmasına olanak sağlamaktadır.

Kendini saklama kavramına yönelik açıklama Jourard (1971) tarafından yapılmıştır. Kendini saklama davranışını, kendini açıklama eksiliği ya da bireyin kendisiyle ilgili önemli ve olumsuz yanları saklama olarak ifade etmiştir. Kendini saklama eğilimi gösteren veya göstermeye yatkın olan bireyler, genel anlamda kendileriyle ilgili istemedikleri kişisel özellikleri söylemekten çekinmektedir. Başka ifadeyle de kendini saklama kavramı kişilerin kendileriyle ilgili olan algılarını, duygularını, düşüncelerini ve yaşantılarını bilinçli olarak başkalarında saklamaya yönelik davranışsal örüntü olarak tanımlanabilir. Kendini saklama ile ilgili süreç; kötü yorumlanan bir özelliğe sahip olma, bu özelliği başkalarından saklama ve kendini göstermeye karşı kaygıyı fark etme ile başlamaktadır, bunun sonucunda kendini saklama davranışı ortaya çıkmaktadır (Larson ve Chastain, 1990; Jourard, 1971).

İnsanlarda kendini saklama eğiliminin neden ve sonuçlarını irdeleyen meta analiz çalışması sonucunda Larson, Chastain, Hoyt ve Ayzenberg (2015), kendini saklamanın nedenleri olarak güvensiz bağlanma, travma etkisi ve sosyal açıdan değerlendirilme kaygıları; sonucunda ise sır saklama, bastırma, uydurma, dikkatlilik ve psikolojik esneklikte düşüş, yardım almama, psikolojik ve fiziksel rahatsızlıklar olarak görünmektedir. Larson vd. (2015) kendini saklamanın çalışma modelini geliştirmişlerdir. Kendini saklama modeli Şekil 2.3 gösterilmiştir.

Şekil 2.3. Kendini saklama modeli (Daşçı, 2022; Larson vd., 2015)

Şekil 2.3'te kendini saklamanın karmaşık bir süreç olarak kavramsallaştırıldığı verilmektedir. Şekil 2.3'te kendini saklamayla ilişkili kavramlar gösterilmektedir. Kavramlarla ilişkisi eksi (-) ve artı (+) işaretleriyle belirtilmektedir. Artı pozitif ilişki de olduklarını ifade ederken eksi negatif ilişkide olduklarını ifade etmektedir.

Güvensiz bağlanma stiliyle ilgili açıklama ilerleyen bölümde verilecektir. *Travma Etkisi*, çocukluk yaşantıları kötü geçen bireylerin kendini saklama ile ilişkisi, araştırmalarla uyumludur (Cruddas, Gilbert ve McEwan 2012). Travma yaşantıları; bakım verenin ihmali, vefatı, terki ve kazaların, birey kendini saklama davranışına ittiğini görülmektedir (Larson vd., 2015). Aynı zamanda, kendini saklayan bireyler, travmatik deneyimlerini ve kendi hakkında olumsuz bilgileri gizlemektedir (Kelly, 1999). Travmalarını başkalarıyla paylaşmayan bireylerde bedensel ve ruhsal sorunların ortaya çıktığı görülmektedir. Bununla birlikte, travmayı anlatmanın reddedilme gibi sonuçlar doğurabileceği ifade edilmektedir (Özdemir, 2012). Şekil 2.3'te belirtildiği gibi travmayla kendini saklama arasında pozitif yönde ilişki söz konusudur.

Sosyal Açıdan Değerlendirilme Kaygısı, kişinin genel görünümü açısından olumsuz değerlendirilmesinden kaynaklanan bir tür kaygı olarak tanımlanmaktadır (Hart vd., 2008). Bu insanlar, diğerlerinin kötü davranışlarına neden olabileceğini varsaydıklarından dolayı özel bilgilerini gizleme davranışı göstermektedirler (Vrij vd., 2003). Bununla beraber, kendini saklamanın, yalnızlık ve sosyal görünüm kaygısı ile ilişkisi görülmektedir (Doğan ve Çolak, 2016). Şekil 2.3'te belirtilmiştir.

Sır Tutma ve Açıklama, kişinin bilerek kendisinin veya başkasının bilgisini kimseyle paylaşmama eğiliminde olmasıdır (Kelly, 2002). Bu kişiler hayatlarında terapi odalarında bile kendilerine yönelik bazı durumları saklama eğilimindedirler (Özdemir vd., 2012). Bununla birlikte, sır saklayan bireyler kendilerini açamazlar ve duygularını gizleyerek fiziksel olarak tepkilerde bulunabilirler (Kelly ve Mckillop, 1996). Aynı zamanda sır saklayan bireyler, uygun olmayan duygu düzenleme stratejilerine başvurarak duygusal ifadelerden kaçınırlar (Elibol ve Tok, 2019). Deniz ve Bakioğlu (2017), sır saklamanın yalnızlık ve çekingenlik ile olumlu ilişki

gösterdiğini, buna karşın etik olgunluk, duygusal bağımsızlık ve toplumsal destek ile olumsuz ilişki içinde olduğunu tespit etmişlerdir. Şekil 2.3'te belirtilmiştir.

Bastırma, Freud'un bastırma mekanizması benzer biçimde kendini saklayan insanların düşünceleri ve duygularını bastırdıkları düşünülmektedir (Corey, 2015). Bu noktada kişi reddedileceği düşüncesinden ötürü kendini saklama davranışında bulunmaktadır, bunun yaparken de bastırma mekanizmasını kullandığını görülmektedir. Birey, söylemek istediğini direkt olarak ifade ederse reddedileceği düşüncesini kabul eder. Bundan dolayı birey, söylemek istediğini bastırmaktadır. Buna ek olarak, kendini saklama davranışını düşünce bastırma, gizlilik ve sır saklama bağlamında incelemiş olup, kendini saklamanın düşünce bastırma ve psikopatolojik durumlarda önemli bir rol oynadığı görülmektedir (Wegner vd., 1995). *Uydurma*, kendini saklayan kişilerin bu durumu kasıtlı olarak yaptığı düşünülmektedir. Bunu yaparken kişiler bilgilerini saptırarak uydurma davranışı göstermektedir. Aynı zamanda yüksek düzeyde kendini saklama işlevsiz duygu düzenleme sürecini artırırken uydurma davranışı ve sosyal iyi oluşu etkilemektedir. Bu durumun fizyolojik etkilere sebep olduğu görülmektedir (Baumeister ve Vohs, 2007). Şekil 2.3'te belirtildiği üzere bastırma ve uydurma kendini saklamayla pozitif ilişkidir.

Psikolojik esneklik, kişinin yaşantılarına farkında ve önyargısız bir biçimde yaklaşabilme becerisi olarak ifade edilir (Hayes vd., 2006). Kendini saklama ile psikolojik esneklik ilişkisine bakıldığında yapılan çalışmalar, iki değişkenin ilişkili olduğunu göstermiştir. Özel bilgilerin saklanması, söylenmesinin önüne geçilmesi, set kurulması ve ifade edilmemesi gibi durumların da *Dikkatlilik* ile ilişkisine vurgu yapılmıştır. Şekil 2.3'te belirtilmektedir.

Sosyal Açıdan Düşük İyi Olma, saklanan bireylerin sosyallikten uzaklaşmalarına veya sosyalleşmeyi hiç tercih etmemelerine yol açmasıyla ifade edilmektedir. Aynı zamanda, saklama davranışı bireyin kendini diğerlerine açmaması olarak tanımlanmaktadır. Bireyin sahip olduğu sosyal çevreyle yaşadıklarını paylaşabilmesi iletişimi kuvvetlendirir ve bireyin iyi oluşuna katkı sağlar. Ancak, kendini saklayan bireylerde bu durum gerçekleşmez (Kıralp ve Türköz, 2019). Yaşam kalitesi daha düşük olan kişilerin kendilerini yalnız ve yalıtılmış hissetme

olasılığının daha yüksek olduğu varsayılabilir. Bu bireyler, çoğu zaman kendileriyle kaldıklarından dolayı sosyalleşmede eksilik yaşar ve kendilerini daha fazla gizleme eğiliminde olabilirler (Çelik, 2015; Terzi, Güngör ve Erdayı, 2010). Ayrıca, kendini saklamanın çekingenlik ve ruhsal çöküntü gibi sorunlarla bağlantılı olduğu belirtilmektedir (Kelly, 1999). Bundan dolayı, kendini saklayan bireylerin çekingen davranışlar sergilediklerinden ötürü arkadaş çevresi kurma konusunda zorluklar yaşayabileceği akıllara gelmektedir. Bu durumda gittikçe yalnızlaşan bireyler ortaya çıktığı söylenebilir.

Kendini saklayan insanlar *Yardım Alma Hakkında Negatif Tutum* içerisinde. Danışma sürecinde birey kendini ne kadar açarsa o kadar ilerleme kaydedileceği bilindiği için kişiler kendini saklayarak süreçte yardım alma konusunda geri durmaktadır (Özdemir vd., 2012). Araştırmalar, saklanma davranışı gösteren bireylerin psikolojik danışman bulmaya istekli olmadığını göstermektedir (Erdayı, 2019; Kelly ve Achter, 1995; Larson vd., 2015; Özdemir vd., 2012). Cinsiyet açısından bakıldığında, kadınların kendini saklama olasılığının daha yüksek olduğu durumlarda yardım arama konusunda negatif tutumlar içerisinde oldukları görülmüştür (Özbay vd., 2004; Özdemir, 2012).

Kendini saklayan danışanlarda *Psikolojik ve Fiziksel Hastalıklar (Depresyon, anksiyete, Fiziksel semptomlar)* ortaya çıkar. Bu bireyler yardım alma konusunda da negatif tutum içerisinde olduğu için psikolojik ve fiziksel rahatsızlıklara rastlanması mümkündür. Kendini saklama davranışı ile bunalım, endişe, özsaygı eksikliği, çekingenlik diğer ruhsal rahatsızlıkları olan kişilerde sıklıkla karşılaşılmaktadır (Rice ve Markey, 2009). Şekil 2.3'te de kendini saklama; yardım alma arasında negatif ancak ruhsal ve bedensel hastalıklar arasında pozitif ilişki gösterilmektedir.

Bağlanma, bireyin özellikle çocukluk döneminde bakım vereniyle oluşturduğu duygusal bağı ifade ederken; bağlanma türleri, güvenli, kaygılı-kararsız ve kaçınan gibi farklı şekillerde nasıl davrandığını tanımlamaktadır (Ainsworth vd., 1978; Bowlby, 1969). *Güvensiz bağlanan* (kaygılı-kararsız ve kaçınan) bireylerin sevgili ya da arkadaş edinme konusunda güçlük çektikleri söylenebilir. Bunun yanında, ilişki içerisinde kendilerine ait özel bilgileri paylaşmaktan kaçınırlar (Erdayı, 2019; Rasco ve Warner, 2017; Vrij vd., 2003). Şekil 2.3'te belirtilmiştir.

Kendini saklama, bireyin kendisiyle ilgili olumsuz veya rahatsız edici olarak gördüğü yanlarını başkalarından gizlemesidir. Kendini saklarken duygu, düşünce ve davranışlarını da gizlemektedir. Kendini saklamanın neden ve sonuçları incelendiğinde, Larson vd. (2015) çalışması karşımıza çıkmaktadır. Bireyin kendini saklamasının nedenlerine bakıldığında, bağlanma stilleri dikkate değer bir şekilde yer almaktadır. Araştırmalar, bağlanma stilleri ile kendini saklama arasında anlamlı etkileşim olduğunu ortaya koymuştur (Daşçı, 2023; Larson ve Chastain, 1990; Rasco ve Warner, 2017). Bu durumda, bağlanma stilleri kendini saklamada önemli bir rol oynamaktadır.

2.3. Bağlanma Stilleri

Bağlanma, çocuğun bakım veren ile arasında gerçekleşen ilişki örüntüsüdür. Bağlanma kişinin ailesi dışındaki insanlarla ilişki kurma şeklidir. Devamlılığı olan ve yaşam boyu süren güçlü duygusal bir bağdır. Bakım veren ile ilişki kurulması, bakım verenin aranması, yakınlık kurma davranışlarında bulunulması bağlanmanın özelliklerindendir (Yücel, 2014). Bağlanma şekillerini kuramsal çerçeveden görebilmek adına iki kuramsal model aşağıda açıklanmaktadır.

2.3.1. Ainsworth ve arkadaşlarının üçlü bağlanma modeli

Bowlby'nin (1969) tanımıyla başlayan bağlanma kuramı, Ainsworth ve diğerleriyle (1978) birlikte geliştirilmiştir. Bağlanma kuramının temelini ilk olarak bebeklerle ilgili araştırmalar oluştursa da daha sonra yapılan çalışmalar ile tüm yaşamı kapsayan bir kurama dönüşmüştür (Akdağ, 2011). Ainsworth vd. 1978'de yaptığı çalışmada, üç bağlanma modeli tanımlanmıştır. Bunlar güvenli, kaygılı-kararsız ve kaçınmacı. Bu çalışma, bebeklerin anneleri ile olan ilişkilerini incelemiştir ve bağlanma kuramına önemli katkılarda bulunmuştur. Bu kuram çerçevesinde üç temel bağlanma modeli oluşturmuşlardır. Bunlar; güvenli, kaygılı-kararsız ve kaçınan tiplerdir.

Güvenli Bağlanma; güvenli bağlanan bebekler, anne odayı terk ettiğinde üzölmüşler ve yaptıkları etkinliği bırakmışlardır. Buna karşın, belli bir zaman geçtikten sonra anne çocuğun yanına geldiğinde, bebek hiçbir kızgınlık belirtisi göstermeden bir müddet anneye kalıp sakinleştikten sonra tekrar oyunlarına geri dönerek çevreyi keşfetme davranışında bulunmuştur. Güvenli bağlanan bebeklerin

anneler ile olan ilişkisi incelendiğinde bu annelerin tutarlı biçimde ulaşılabilir aynı zamanda olumlu tepkisel davranışlarda bulundukları gözlemlenmiştir (Ainsworth vd., 1978). Güvensiz bağlanma stillerinden olan kaygılı-kararsız bağlanma stilleri, bu durumu farklı şekillerde sergiler.

Kaygılı-kararsız Bağlanma stiline, anne çocuğun yanından uzaklaştıktan sonra, çok fazla stresle mücadele eden kaygılı-kararsız bağlanan bebek, yabancının çabasıyla duramayacak kadar hırçınlaşmıştır. Bebek, yaşadığı ayrılığın geçmesiyle birlikte anneye yaklaşmak ister fakat yakınlık kurulduğunda sinirli bir şekilde teması reddetme davranışında bulunur. Tutarsızlık, bebeği belirsiz bir duruma sokarak, stres durumunda bakım verenin kendisine yardım edip etmeyeceği konusunda emin olamamasına neden olmaktadır (Ainsworth, 1989). Güvensiz bağlanma stillerinden biri olan kaçınmacı bağlanma stiline sahip bebekler, bu duruma farklı tepkiler gösterir.

Kaçınmacı bağlanma stiline, Ainsworth ve diğerlerinin (1978) yapmış olduğu çalışmada, bu stile sahip olan bebekler annelerinin onlardan uzaklaşmasına beklenenden az reaksiyon vermişlerdir. Bu bağlanma stiline, bağlanma nesnesi odadan ayrıldığında, bebeklerin yaşadığı huzursuzluk diğer bağlanma stillerine göre daha düşüktür. Kaçınmacı bağlanma stiline sahip bebeklerin bakım vereninin özellikleri incelendiğinde bebeğin özellikle bedensel temas ihtiyacını istikrarlı biçimde reddettiği görülmüştür.

Ainsworth vd. (1978) çalışmasının ardından, Bartholomew ve Horowitz'in (1991) dörtlü bağlanma stili ortaya çıkmıştır, bu da bağlanma stillerine farklı bir bakış açısı getirmiştir. Bu model, Ainsworth vd. (1978) çalışmasının temelini genişleterek, insan ilişkilerinde dört farklı bağlanma deseni önermiştir.

2.3.2. Bartholomew ve Horowitz'in dörtlü bağlanma stili

Bartholomew ve Horowitz'in (1991) geliştirdiği bağlanma temelli kuram, benlik modeli ve başkaları modeli çerçevesinde oluşmuştur. Benlik ve başkaları çerçevesinde çalışan bu kuramda dört tane farklı bağlanma stili gözlemlenmektedir. Bu dört tane bağlanma stili Tablo 2.1'de gösterilmektedir.

Tablo 2.1. *Dörtlü bağlanma stili (Bartholomew ve Horowitz, 1991)*

Başkaları Modeli	BENLİK MODELİ	
	Pozitif (Düşük)	Negatif (Yüksek)
Pozitif (Düşük)	GÜVENLİ (İlişlerde özerk)	SAPLANTILI (İlişkilerde takıntılı)
Negatif (Yüksek)	KAYITSIZ (İlişki kurmada kayıtsız)	KORKULU (İlişkilerde kaçınan)

Tablo 2.1’de belirtildiği üzere güvenli bağlanan kişi hem kendine hem de başkalarına karşı yüksek olumlu bir bakış açısına sahiptir. Korkulu bağlanma bu durumun tersi biçimde şekillenmekte hem çevreye hem de kendine olumsuz bir şekilde bir bakış açısı geliştirmektedir. Kayıtsız bireyler ise kendi benliklerine olumlu, karşı tarafa olumsuz şekilde bakmaktadır. Son olarak saplantılı bireyler, kendi benliklerine olumsuz karşı tarafa olumlu şekilde bakmaktadır (Bartholomew ve Horowitz, 1991).

Güvenli bağlanan bireyler ilişkide hissettiklerini ifade eden, yardım talebinde bulunun, sorunlar karşılaşıldığında sakin kalan ve ayrılma durumlarında anlayışla karşılayabilen kişiler olarak belirlenmiştir. Saplantılı bireylerde ise ayrılma durumlarında endişeye kapılma ve durumu düzeltmek adına duygusal davranışlara girebilme, ya da öfkelenebilme gibi durumlarla karşı karşıya kalmaktadır (Davis, Shaver ve Vernon, 2003).

Kayıtsız bağlanma stiline sahip bireyler anksiyete seviyesi düşük olmasına rağmen yakın ilişkilerden kaçınırlar. Bu bireylerin ilişkilerde karşı taraf güvenilmez genel inancına sahiptir (Bartholomew ve Horowitz, 1991). Korkulu bağlanan kişiler, kendilerini değersiz bulmalarının yanı sıra başkalarının kabul edilebilirliği ile güvenilirliliği konusunda sorunlar yaşamaktadır. Bir insanın kaybı ve bir kişi tarafından reddedilmenin vereceği acıya karşı kendisini koruma iç güdüsüyle hareket etmektedir (Collins ve Feeney, 2004; Sümer ve Güngör, 1999).

Ainsworth ve diğerlerinin (1978) çalışmasının ardından, Bartholomew ve Horowitz (1991) tarafından yapılan açıklamalar incelenmiştir. Ainsworth ve arkadaşlarının çalışmasında bağlanma stilleri üç gruba ayrılırken, Bartholomew ve Horowitz’in çalışmasında dört gruba ayırarak bağlanma stilleri tanımlanmıştır. Bu bölüme kadar sosyal medya, sahte hesap kullanımı, kendini saklama ve bağlanma

stilleri tanımlanmıştır. Sosyal medya, sahte hesap kullanımı ve kendini saklama ile bağlanma stilleri arasındaki ilişkileri inceleyen araştırmalar, bir sonraki bölümde daha ayrıntılı olarak ele alınmaktadır.

2.4. İlgili Araştırmalar

Bu bölümde sahte hesap kullanımı, kendini saklama ve bağlanma stilleriyle ilgili yapılan araştırmalara yer verilmektedir. Yapılan araştırmalar, ulusal ve uluslararası çalışmaları kapsamaktadır.

2.4.1. Sahte hesap kullanımıyla ilgili araştırmalar

Sahte hesap kullanımıyla ilgili yapılan araştırmalar sınırlı sayıdadır. Sahte hesap kullanımıyla ilgili araştırmalar çoğunlukla, sosyal medya kullanımı üzerinden nicel araştırmalarla sınırlıdır. Son yıllarda ise sahte hesap kullanım nedenlerini anlamak için yapılan araştırmalarda bir artış görülmüştür. Sahte hesap kullanma nedenlerini kavramlaştırma konusunda nicel araştırmaların yetersiz olduğu söylenebilir.

Sosyal medya uygulaması olarak Facebook uygulamasını seçerek araştırmalar gerçekleştirmişlerdir. Gil-Or, Levi-Belz ve Turel (2015) tarafından sahte Facebook benliklerinin incelenmesine odaklanmıştır. Çalışma, 258 Facebook kullanıcısı üzerinde gerçekleştirilmiş ve bağlanma stilleri ile ilgili bir açıklama getirmiştir. Araştırma sonuçlarına göre, gerçek benliklerinden sapan kişilerin düşük özgüven ve düşük özgünlüğe sahip olduğu, bağlanma stili olarak ise kaygılı-kararsız ve kaçınan bağlanma stiline sahip oldukları bulunmuştur.

Sahte hesap kullanımına yönelik başka bir araştırmada, Wang, Burke ve Kraut (2016), Facebook'taki hesapların %6'sının sahte kullanıcı olduğunu ve kullanıcıların çoğunun kadın olduğunu ortaya koymuştur. Bu bulgu, İnsan Toplumu ve Teknoloji Derneği (2016) tarafından yapılan bir araştırma ile çelişmektedir. Derneğin araştırmasında, katılımcıların sahte hesap kullanım oranlarının cinsiyete göre incelenmesi sonucunda, kadınların (%24) sahte hesap kullanım oranının, erkeklere (%27) nazaran daha düşük olduğu bulunmuştur. Bu araştırmada, 1.088 üniversite öğrencisine sosyal medya platformlarında sahte hesap kullanımına yönelik bir anket uygulanmış, sahte kullanıcıların yüzdesi %26, sahte hesap kullanma beyanında

olanların yüzdesi ise %3 olarak belirlenmiştir. Ayrıca, sosyal medya uygulamalarında sahte hesap kullanan kişilerin yüzdesi Instagram'da %44, Twitter'da %46 ve Facebook'ta %59'dur. Benzer bir sonuç, Göksel'in (2018) yaptığı araştırmadan da elde edilmiştir. Bu araştırma, 335 Spor Bilimleri Fakültesi öğrencisi üzerinde gerçekleştirilmiş olup, katılımcıların %18,5'inin (62 kişi) sosyal ağlarda sahte hesap kullandığını, %81,5'inin ise sahte hesap kullanmadığını belirtmiştir. (İnsan Toplumu ve Teknoloji Derneği, 2016).

Bir diğer araştırma, Bozkur ve Gündoğdu (2017), 241 lise öğrencisi ile gerçekleştirilen bu araştırma, sosyal medyaya karşı davranışlarını kendini saklama ve çekingenlik üzerindeki yordayıcılığını incelemiştir. Araştırmada, sosyal medyaya karşı davranışların sosyal yetkinlik ve sosyal izolasyonun, çekingenlik ve kendini saklama düzeylerini anlamlı şekilde açıkladığı gözlemlenmiştir. Öğrencilerin %28'inin kendisine ait olmayan bir hesabının bulunduğu, %20,7'sinin zaman zaman ve %3,7'sinin devamlı bir biçimde kendisine ait olmayan bilgileri aktardığı tespit edilmiştir. Bununla birlikte, sosyal ağlarda gerçek hesap kullanmayan veya benliğini farklı yansıtan öğrencilerin, sahte hesap kullanmayan ve benliğini doğal yansıtan ergenlere kıyasla çekingenlik puanlarının ve kendini saklama düzeylerinin daha yüksek olduğu belirtilmiştir.

Kendini farklı tanıtmak adına yapılan bir diğer araştırma ise üniversite öğrencileri üzerinde gerçekleştirilmiştir. Gölcü, Balcı ve Gölcü (2019) tarafından yapılan bu araştırmada, 333 üniversite öğrencisinden veri toplanmış ve sosyal ağ kullanımı, kendini saklama ve yaşam doyumu ilişkileri incelenmiştir. Araştırma sonuçları, sosyal ağlarda kendi adlarıyla hesap oluşturan katılımcıların kendini saklama puanlarının belirgin şekilde düşük olduğunu ortaya koymuştur. Kendini saklama eğiliminin, sosyal ağlarda sahte hesap kullanımını ve kendini farklı bir şekilde gösterme eğilimini artırdığı bulunmuştur.

Sahte hesap ve kişilik özellikleriyle ilgili yapılan çalışmada; Doğan (2021), 24-30 yaş aralığında ve lisans eğitimini tamamlamış 8 katılımcı ile derinlemesine mülakat tekniği kullanılmıştır. Araştırma sonuçlarına göre, katılımcıların kişisel ve anonim hesaplarında farklı kişilik sunumları yaptığı tespit edilmiştir. Anonim hesaplardan yapılan paylaşımlarda kendilerini sorumlu hissetmeyen katılımcılar,

kişisel hesaplarında ise daha fazla sorumluluk hissetmektedirler. Anonim hesap kullanımının arka planında utangaçlık, korku ve sosyal kaygı gibi duyguların bulunduğu görülmüştür.

Pohan ve Lbs (2022) tarafından gerçekleştirilen benzer bir çalışma, Z kuşağı üzerine odaklanmış nitel bir çalışmadır. Anonim sosyal medya hesapları kullanma ve kendini saklamaya odaklanan bu araştırmanın sonuçları, postmodernizm açısından anonim sosyal medya hesaplarının kullanmanın hem olumlu hem de olumsuz etkilerinin oldukça öznel bir gerçeği ortaya koyduğunu göstermektedir. Ergenlerin kendini açma bağlamında sınırlarının kişisel irade tarafından belirleneceği ve kendini saklamanın faydalarının bireysel tatmin ile ilişkili olacağı vurgulanmıştır. Ayrıca, ergenlerin, hipergerçeklik koşullarına girerek kandırma ve simülasyonun gerçek olduğuna inanma eğilimiyle, simülasyona bağımlı hale geldikleri belirtilmiştir.

Sosyal medya platformlarında sahte hesap kullanımının bireylerin psikolojik ve sosyal davranışları üzerindeki etkilerini ele alan çeşitli araştırmalar, ilginç ve önemli bulgular ortaya koymuştur. Gil-Or, Levi-Belz ve Turel (2015), Facebook kullanıcıları arasında sahte benlik sunumlarının düşük özgüven ve özgünlükle bağlantılı olduğunu, ayrıca kaygılı-kararsız ve kaçınan bağlanma stilleriyle ilişkili olduğunu belirlemişlerdir. Wang, Burke ve Kraut (2016), Facebook hesaplarının %6'sının sahte olduğunu ve bu hesapların büyük bir kısmını kadınların oluşturduğunu ifade ederken, İnsan Toplumu ve Teknoloji Derneği (2016), erkeklerin kadınlardan daha fazla sahte hesap kullandığını ortaya koymuştur. Bozkur ve Gündoğdu (2017), lise öğrencileri arasında sosyal medyadaki davranışların sosyal yetkinlik, çekingenlik ve kendini saklama eğilimleri üzerindeki etkilerini incelemiş, sahte hesap kullanan öğrencilerin daha yüksek çekingenlik ve kendini saklama puanlarına sahip olduklarını göstermiştir. Gölcü, Balcı ve Gölcü (2019) ise üniversite öğrencileri arasında sahte hesap kullanımının kendini saklama ve yaşam doyumu ile bağlantılı olduğunu saptamıştır. Doğan (2021), anonim hesap kullanımının utangaçlık, korku ve sosyal kaygıyla ilişkili olduğunu belirtirken, Pohan ve Lbs (2022) tarafından yapılan araştırma, Z kuşağının anonim hesap kullanımının postmodernizm bağlamında hem olumlu hem de olumsuz etkilerine dikkat çekmiştir.

2.4.2. Kendini saklamayla ilgili araştırmalar

Bu bölümde, kendini saklama davranışına yönelik yapılan çalışmalar ele alınmıştır. Bu araştırmalarda, kendini saklama davranışı hem nicel hem de nitel yöntemlerle incelenmiştir. Kendini saklama ve bağlanma stilleri arasındaki ilişkiyi açıklayan çok sayıda çalışma bulunmaktadır. Ancak, kendini saklama ile sahte hesap kullanımı arasındaki ilişkiyi inceleyen araştırmalar sınırlıdır.

Kendini saklamayla ilgili kapsamlı çalışmalardan biri, Larson vd. (2015) tarafından yapılan ampirik literatür çalışmasıdır. Bu alışma, kendini saklama yapısına odaklanmıştır. Çalışmada, Kendini Saklama Ölçeğinin kullanıldığı 137 araştırma incelenmiştir. Sonuçlar, kendini gizlemenin duygu düzenleme, sosyal iyilik hali, psikolojik ve fiziksel sağlık, psikoterapi gibi durumlarla ilişkili olduğunu ortaya koymuştur. Araştırmada, kendini saklama modeli ortaya atılmıştır. Bu modele göre, kendini saklamanın nedenleri arasında güvensiz bağlanma, travma etkileri ve sosyal açıdan değerlendirilme kaygısı gibi faktörler bulunurken, sonuçları ise bastırma, sır saklama ve açığa vurma olarak görölmektedir. Bu süreçlerin sonucunda ise sır saklama, bastırma ve uydurma gibi durumlar ve psikolojik sorunlar ortaya çıkmaktadır. Bu durumlar, yardım almada zorluklar ve psikolojik ve fiziksel bozukluklarla ilişkilendirilmiştir. Çalışmanın dikkat çeken bir diğer bulgusu ise sosyal açıdan düşük iyi oluş ile kendini saklama arasındaki ilişkidir. Araştırmada sosyal medya kullanımında kendini saklamanın sosyal görünürlük kaygısı üzerindeki etkisi de araştırmada vurgulanmıştır.

Kendini saklama davranışının yaşam doyumunu ve heyecan arayışı ile ilişkisine de bakılmıştır. elik (2015) tarafından gerçekleştirilen araştırma, 403 lise öğrencisi üzerinde yapılmış ve kendini saklama, yaşam doyumunu ve heyecan arayışı arasındaki ilişkiyi incelemiştir. Çalışma bulguları, öğrencilerin kendini saklama davranışları ile yaşam doyumları arasında negatif, heyecan arama düzeyleri ile pozitif ilişkili olduğunu göstermiştir.

Kendini saklama davranışında sosyal medya yönüne dikkat çekilmiştir. Doğan ve olak (2016) tarafından gerçekleştirilen araştırmada 475 lise öğrencisi üzerinde yapılmıştır. Bu araştırmada Twitter ve Facebook gibi sosyal ağların kullanımının kendini saklama, yalnızlık ve sosyal görünümlük kaygısı ile ilişkisi

üzerinde çalışılmıştır. Sosyal medya kullanımını analiz ettiğimizde yapısal eşitlik modelini görülmektedir. Lise öğrencilerinin sosyal görünüm kaygısı, kendini saklama ve yalnızlık arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Sosyal medya kullanımının kendini saklamayı doğrudan etkilediği ortaya çıkmıştır. Ayrıca, sosyal medya kullanımının yalnızlık ve sosyal kaygı ile dolaylı olarak ilişkili olduğu da gösterilmiştir. Araştırma bulgularına göre, sosyal kaygı, kendini saklama ve yalnızlık lise öğrencilerinin sosyal medya kullanımının önemli belirleyicileridir.

Kendini saklama davranışının sosyal medya kullanımında etkili olduğuna dair araştırmalar mevcuttur; bunlardan biri Trub (2017) tarafından yapılan araştırmadır. Bu araştırmada, yetişkinlerin çevrim içi ve çevrim dışı ortamlarda kendilerini saklama eğilimlerinin bağlanma stilleri ile ilişkisini incelemiştir. Karma yöntem yaklaşımı kullanılarak 145 blog yazarı üzerinde yapılan nitel ve nicel analizler, özellikle kaygılı ve kaçınan bağlanma stiline sahip olan bireylerin bloglarında daha açık ve olumsuz içerikler paylaştığını göstermiştir. Diğer yandan, çevrimdışı ortamlarda kişiler, kendilerini gizlemekte ve daha az olumsuz içerikler üretmektedir. Bu bulgular, insanların kendilerini geliştirmek ve başkalarıyla paylaşmak için sanal alanları kullanmalarında bağlanma teorisi ve benlik teorilerinin önemini vurgulamaktadır. Bağlanma stilleri ve kendini saklama üzerine yapılan bir başka araştırma Japon lisans öğrencileri üzerine gerçekleştirilmiştir. Araştırmaya 33 erkek ve 38 kadın katılmıştır. Katılımcılar, kendini saklama ve bağlanma stilleri (güvenli, kaygılı-kararsız ve kaçınmacı) hakkında ölçek doldurmuştur. Ölçek sonuçlarına göre, kendini saklama davranışı güvensiz bağlanma stilleri ile ilişkilendirilmiştir. Araştırma bulguları doğrultusunda, kendini saklama davranışı en çok kaygılı-kararsız bağlanma stiliyle ilişkili bulunmuştur (Yukawa, Tokuda ve Sato, 2007).

Sır saklama, kendini saklama davranışında önemlidir. Deniz ve Bakioğlu (2017) tarafından gerçekleştirilen çalışma bu noktaya değinmektedir. Araştırma 225 lise öğrencisi üzerinde yapılmıştır. Sır saklama ile duygusal özerklik, ahlaki olgunluk, yalnızlık, utangaçlık ve sosyal destek arasındaki ilişkilere değinmiştir. Araştırma sonuçlarına göre, sır saklama puanları ile yalnızlık ve utangaçlık arasında pozitif yönde, ahlaki olgunluk, duygusal özerklik (idealleştirmeme, bireyleşme, bağımsızlık) ve sosyal destek arasında ise negatif yönde bir ilişki tespit edilmiştir. Vrij vd. (2003) tarafından gerçekleştirilen bir diğer araştırmada ise, 106 üniversite

öğrencisinin bağlanma stili ile kişisel sırlarını ifşa etme eğilimleri arasındaki ilişki incelenmiştir. Araştırma sonuçları, kendini saklamanın insanların bağlanma stilleriyle ilişkili olduğunu göstermiştir. Kendini saklama eğilimi, kaçınmacı ve kaygılı-kararsız bağlanma stilleri ile pozitif yönde ilişkilendirilmiştir. Bağlanma stilleri ve kendini saklama davranışı arasındaki ilişkilerin yanı sıra, psikolojik yardım aramaya gönüllülük arasında da ilişkiler araştırılmıştır.

Kendini saklama davranışının uyumsuz mükemmeliyetçilikle ilişkisi incelenen araştırmalar mevcuttur. Kawamura ve Frost (2004) tarafından yapılan araştırma bu değişkenleri incelemiştir. Araştırma 116 lisans öğrencisi ile gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın amacı, mükemmeliyetçilik ve üzüntü arasındaki ilişkide kendini saklamanın aracı rolünü incelemektir. Sonuçlar, uyumsuz mükemmeliyetçiliğin kendini saklama ve üzüntü ile ilişkili olduğunu göstermiştir. Yol analizi sonucunda, kendini saklamanın uyumsuz mükemmeliyetçilik ve üzüntü arasında aracılık ettiği bulunmuştur. D'Agata (2017) yaptığı çalışmada ise, kendini saklama, sosyal destek, mükemmeliyetçi benlik sunumu ve intihar arasındaki ilişkiyi incelemiştir. Araştırmaya 298 kişi katılmıştır. Araştırmaya katılanların yaş ortalaması 34 olarak söylenmiştir. Araştırma sonucunda, kendini saklama ile intihar düşüncesi arasındaki bağlantının altı çizilmiş, ruhsal acının gizlenmesi ve sosyal desteğin, kendini saklama ile mükemmeliyetçi benlik sunumu ve intihar düşüncesi arasındaki ilişkilerin anlaşılmasına yardımcı olan önemli faktörler olduğu belirtilmiştir. Bu faktörlerin dışında, kendini saklamanın öznel iyi oluş kavramıyla da ilişkili araştırmalar bulunmaktadır.

Kendini saklama ile öznel iyi oluş ilişkisi Wismeijer vd. (2009) tarafından araştırılmıştır. Bu araştırmaya 588 kişi katılmıştır. Araştırma sonuçları, kendini saklamanın kişinin öznel iyi oluş negatif ilişkisinin olduğu açıklamıştır. Bu çalışmaya yakın olarak, Chu, Sun ve Crystal Jiang (2023) kontrolü altında gerçekleştirilen bir meta-analizde, 38 ampirik çalışmanın incelendiği sonuçlar, kendini açmanın psikolojik iyi oluşla pozitif ilişkili olduğunu göstermiştir. Uysal, Lin ve Knee (2010) tarafından yürütülen deneysel bir araştırmada, katılımcılar 16 günlük bir süre boyunca günlük olarak kendini saklama düzeylerini, ihtiyaç tatmini seviyelerini ve iyi oluş ölçen verileri kaydetmişlerdir. Araştırma sonuçları, kişisel sıkıntı veren bilgilerin gizlenmesinin temel psikolojik gereksinimlerin doyumunu olumsuz yönde

etkilediğini ve sonucunda psikolojik iyi hali üzerinde negatif bir ilişkisi olduğunu göstermektedir. Çalışma ayrıca, kendini saklamanın özerklik, yeterlilik ve ilişki kurma ihtiyaçlarını engellediğini öne sürmüştür. Bu bulgular, kendini saklamanın öznel iyi oluş üzerinde olumsuz etkileri olduğunu ve temel psikolojik ihtiyaçların tatminini engelleyerek psikolojik iyi halini azalttığını göstermektedir. Kendini saklamanın ise psikolojik iyi oluşu artırdığı görülmüştür.

Kendini saklama davranışının etkili psikolojik yardım arama ile ilişkisinden bahseden araştırmalar mevcuttur; Erdayı (2019) tarafından gerçekleştirilen araştırma bu noktaya ışık tutmaktadır. Bu çalışma üniversite hazırlık sürecindeki 400 lise öğrencisinin psikolojik yardım aramaya gönüllülük düzeylerini; bağlanma stilleri, kendini saklama ve öz saygı açısından incelemiştir. Araştırma sonuçlarına göre, güvenli bağlanma ile kendini saklama arasında negatif bir ilişki bulunmuş olup, kendini saklama düzeyi yüksek olan ergenlerin psikolojik yardım aramaya gönüllü olmadığı tespit edilmiştir. Başka bir çalışma, daha önce Kelly ve Achter (1995) tarafından 257 üniversite öğrencisi üzerinde gerçekleştirilmiştir. Bu araştırma, kendini saklama davranışının psikolojik yardım arama eğilimini etkilediğini göstermektedir. Aşırı bir şekilde kendini gizleyen kişiler, şahsi bilgilerini açıklamaktan kaçındıklarından dolayı psikolojik yardıma gönülsüz olabilirler.

Kendini saklama ve cinsiyet üzerine yapılan çeşitli çalışmalarda, bu iki değişken arasındaki ilişki farklı sonuçlar vermiştir. Larson ve Chastain (1990) tarafından yapılan bir araştırmada, 306 denekten oluşan bir anket dizisiyle cinsiyet farkının kendini saklama davranışıyla ilişkili olup olmadığı incelenmiş ve cinsiyet ile kendini saklama puanları arasında anlamlı bir fark bulunamamıştır. Benzer şekilde Kelly ve Achter (1999) tarafından 340 üniversite öğrencisi üzerinde gerçekleştirilen bir araştırmada, cinsiyet açısından kendini saklama davranışının anlamlı bir fark yaratmadığı sonucuna varılmıştır. Bununla birlikte Cramer ve Barry (1999) tarafından Saskatchewan Üniversitesi'nde yapılan bir çalışmada ekstra ders kredisi için katılan 100 erkek ve 100 kadın sosyal psikoloji öğrencisi incelenmiş ve erkekler arasında kendini saklama eğiliminin daha fazla olduğu tespit edilmiştir. Ancak Topkaya, Şahin ve Gençoglu (2019) tarafından Orta Karadeniz Bölgesi'ndeki bir üniversitenin farklı fakültelerinden uygun örnekleme yoluyla seçilen 334 öğrenci üzerinde yapılan bir araştırmada, cinsiyetin kendini saklama puanları üzerinde

anlamlı bir etkisi bulunmamıştır. Yıldırım ve Bahtiyar'ın (2022) 495 üniversite öğrencisi (390 kadın, 105 erkek) üzerinde yaptığı çalışmada, cinsiyete göre yapılan karşılaştırmalar, erkeklerin kadınlara kıyasla daha yüksek düzeyde kendini saklama eğilimi gösterdiğini ortaya koymuştur.

Kendini saklama davranışı, bireylerin psikolojik ve sosyal yaşamları üzerinde önemli etkiler yaratmaktadır. Larson vd. (2015) tarafından yapılan kapsamlı ampirik literatür çalışması, kendini saklamanın güvensiz bağlanma, travma etkileri ve sosyal değerlendirilme kaygısı gibi faktörlerden kaynaklandığını ve bunun sonucunda bastırma, sır saklama ve açığa vurma gibi davranışlarla ilişkilendirildiğini göstermiştir. Bu süreçlerin, psikolojik sorunlar ve yardım aramada zorluklarla ilişkili olduğu bulunmuştur. Ayrıca, sosyal medya kullanımının kendini saklama davranışını doğrudan etkilediği ve sosyal görünürlük kaygısıyla ilişkili olduğu belirlenmiştir (Doğan ve Çolak, 2016; Trub, 2017). Kendini saklama, yaşam doyumu ile negatif, heyecan arayışı ile pozitif bir ilişki içindedir (Çelik, 2015). Sır saklama, yalnızlık ve utangaçlıkla pozitif, sosyal destek ve duygusal özerklikle negatif yönde ilişkilidir (Deniz ve Bakioğlu, 2017). Ayrıca, kendini saklama davranışının psikolojik yardım arama eğilimini olumsuz etkilediği bulunmuştur (Erdayı, 2019; Kelly ve Achter, 1995). Kendini saklama, uyumsuz mükemmeliyetçilik ve üzüntü ile de ilişkilidir (D'Agata, 2017; Kawamura ve Frost, 2004) Son olarak, kendini saklamanın öznel iyi oluş üzerinde olumsuz etkileri olduğu, ancak kendini açmanın psikolojik iyi oluşu artırdığı vurgulanmıştır (Chu, Sun ve Crystal Jiang, 2023; Uysal, Lin ve Knee, 2010; Wismeijer vd., 2009). Kendini saklama davranışı ile cinsiyet arasındaki ilişki üzerine yapılan çeşitli araştırmalar, cinsiyetin bu davranış üzerinde anlamlı bir etkisi olup olmadığı konusunda çelişkili sonuçlar ortaya koymuştur. Bazı araştırmalar kendini saklama davranışının cinsiyet farkı bulmazken (Larson ve Chastain, 1990; Kelly ve Achter, 1999; Topkaya, Şahin ve Gençoğlu, 2019), diğerleri erkeklerin kendini saklama eğiliminin daha yüksek olduğunu göstermiştir (Cramer ve Barry, 1999; Yıldırım ve Bahtiyar, 2022).

2.4.3. Bağlanma stilleriyle ilgili araştırmalar

Bu bölümde, bağlanma stilleri ile kendini saklama ve sosyal medya kullanımı arasındaki ilişkileri inceleyen araştırmalara odaklanılmıştır. İncelenen çalışmalarda,

bağlanma stilleri hem nicel hem de nitel araştırma yöntemleriyle ele alınmıştır. Özellikle, bağlanma stilleri ve kendini saklama davranışları üzerine yapılan araştırmalar yaygındır. Bununla birlikte, bağlanma stilleri ile sahte hesap kullanımı arasındaki ilişkiyi ele alan çalışmaların sınırlı olduğu görülmektedir.

Bağlanma stilleri ve sosyal ağ kullanımı arasındaki ilişki ile ilgili olarak Oldmeadow, Quinn ve Kowert (2012) tarafından yapılan bir araştırma mevcuttur. Bu araştırma, 617 kişinin katılımıyla bağlanma stilleri, sosyal beceriler ve Facebook kullanımı arasındaki ilişkileri incelemiş ve kaygılı-kararsız bağlanan bireylerin Facebook'u daha sık kullandıklarını ortaya koymuştur. Ayrıca, bu bireylerin olumsuz duygular yaşadığında Facebook'a yönelme ihtimallerinin daha yüksek olduğu, kaçınan bağlanma stili olan bireylerin ise daha az Facebook kullandıkları ve Facebook'a karşı daha az olumlu tutum sergiledikleri belirlenmiştir. Kang vd. (2015), 640 Facebook kullanıcısı üzerinde yaptığı çalışmada, çevrim dışı sosyal ilişkilerdeki kendini ifade etme ve yanıt verme süreçlerinin çevrim içi sosyal ağlarda nasıl tezahür ettiğini ve bu süreçlerin bağlanma stilleri ile ilişkisini incelemiş ve önemli ilişkiler tespit etmiştir. Eichenberg, Schott, Decker ve Sindelar (2017), 245 kişi üzerinde yaptığı çalışmada, güvensiz bağlanan bireylerin, güvenli bağlanan bireylere kıyasla patolojik internet kullanımının daha fazla olduğunu ve özellikle kararsız bağlanan bireylerin patolojik internet kullanımıyla ilişkilendirildiğini belirlemiştir.

Bağlanma stillerinin ilişkilerde kendini saklama ve yaşam doyumu üzerindeki etkilerini Rasco ve Warner (2017)) incelemiştir. Rasco ve Warner (2017), yaptıkları çalışmada 517 katılımcıyla kaygılı-kararsız ve kaçınan bağlanma stillerine sahip bireylerin daha az ilişki tatmini yaşadıklarını bulmuşlardır. İlişki tatmininin bağlanma stillerine etkisine kısmen aracılık eden faktörler arasında kendini açma, saklama ve ilişkinin özgünlüğü bulunmaktadır.

Üniversite öğrencilerinin bağlanma stilleri cinsiyet açısından önemli farklılıklar göstermektedir. Literatürde yer alan çeşitli araştırmalar, bu konudaki bulguları ortaya koymaktadır. Yılmaz (2007) tarafından 500 üniversite öğrencisi üzerinde yürütülen araştırmanın sonuçları, erkek öğrencilerin kız öğrencilere göre daha güvenli bağlanma stiline sahip olduğunu, kız öğrencilerin ise erkek öğrencilere göre daha korkulu bağlanma stiline sahip olduğunu ortaya koymuştur. Erözkan

(2011) tarafından 504 üniversite öğrencisi üzerinde yapılan bir başka araştırmada, erkek öğrencilerin kız öğrencilere göre daha güvenli, kız öğrencilerin ise erkek öğrencilere göre daha korkulu bağlanma stiline sahip oldukları görülmüştür. Koşer ve Barut (2020) tarafından 300 lisans öğrencisi üzerinde yapılan araştırmada ise, erkek öğrencilerin güvenli bağlanma stiline daha yüksek oranda sahip olduğu, kadın öğrencilerin ise daha yüksek oranda korkulu bağlanma stiline sahip olduğu bulunmuştur. Mutlu (2023) tarafından 600 üniversite öğrenci üzerinde yapılan bir çalışmada, kadın öğrencilerin erkek öğrencilere göre daha yüksek oranda güvenli bağlanma stiline sahip olduğu belirlenmiştir.

Sosyal ağ kullanımı, sosyal ağ bağımlılığı ve bağlanma stilleri arasındaki ilişkiler kapsamlı bir şekilde incelenmiş ve bu konular hakkında önemli bulgular sunulmuştur. Bu konulara örnek olarak, Kaplan (2019) tarafından 391 üniversite öğrencisi üzerinde yürütülen çalışma gösterilebilir. Çalışmada, sosyal ağ kullanım amaçları, sosyal ağ bağımlılığı ve bağlanma stilleri arasında pozitif anlamlı ilişkiler bulunmuştur. Anlı (2019), 445 ortaokul öğrencisi üzerinde gerçekleştirdiği araştırmada, sosyal medya bağımlılığının güvenli bağlanma ile negatif, kaçınan ve kaygılı-kararsız bağlanma stilleri ile pozitif yönde düşük düzeyde anlamlı bir ilişki içinde olduğunu göstermiştir. Özgür (2019), 1995 kişi üzerinde yaptığı çalışmada, sosyal medya bağımlılığının kaçınan ve kaygılı-kararsız bağlanma stilleri ile pozitif ve anlamlı bir ilişkiye sahip olduğunu belirlemiştir. Dilsiz ve Kandemir (2020), 544 lise öğrencisi üzerinde yaptıkları araştırmada, sosyal medya bağımlılığının bağlanma stilleri ve yaşam doyumu değişkenleri tarafından açıklanabildiğini bulmuştur.

D'Arienzo, Boursier ve Griffiths (2019) tarafından yapılan bir metaanaliz çalışmasında, 2000 ile 2018 yılları arasında yayınlanan 32 makale incelenerek, güvensiz bağlanma ile sosyal ağları sık ve gereksiz kullanma arasında pozitif yönde bir ilişki bulunmuştur. Bu araştırma, güvensiz bağlanan bireylerin sosyal ağ uygulamalarını eksik olan sevgiyi telafi etmek için kullandıklarını göstermiştir. Liu ve Ma (2019), 465 üniversite öğrencisi üzerinde yaptığı araştırmada, bağlanma stillerinin sosyal medya bağımlılığını pozitif yönde yordadığını ve duygusal düzenlemenin bu ilişkiyi aracılık ettiğini göstermiştir. Young, Kolubinski ve Frings (2020) tarafından yapılan araştırmada, sosyal medya kullanımı ile psikolojik iyilik hâli, yaşam doyumu ve bağlanma stilleri arasındaki ilişkileri incelenmiş ve sosyal

medya kullanımı ile hem psikolojik iyilik hâli hem de yaşam doyumu arasında negatif ilişkiler gözlemlenmiştir.

Yapılan araştırmalara göre, bağlanma stillerinin sosyal medya kullanımı ve bağımlılığı hakkında ciddi sonuçlar doğurabileceğini göstermektedir (Liu ve Ma, 2019; Özgür, 2019). Güvenli bağlanan kişilerin olumlu benlik kavramlarına ve düşük sosyal medya bağımlılığına sahip olduğu, güvensiz bağlanma stillerine sahip bireylerin ise sosyal medya bağımlılığı ve patolojik internet kullanımının yüksek olduğu bulunmuştur (Anlı, 2019; Dilsiz ve Kandemir, 2020; Eichenberg, Schott, Decker ve Sindelar, 2017; Kaplan, 2019). Güvensiz bağlanma stillerine sahip bireylerin, sosyal medyayı duygusal ihtiyaçlarını karşılamak için kullandığını, bunun da patolojik kullanımı artırdığı ortaya konulmuştur (D'Arienzo, Boursier ve Griffiths, 2019; Kang vd., 2015; Oldmeadow, Quinn ve Kowert, 2012; Young, Kolubinski ve Frings, 2020).

3. YÖNTEM

Bu bölümde araştırma modeli, evren ve araştırma grubu, veri toplama araçları ile veri analizi detaylı bir şekilde ele alınmaktadır. Ayrıca, veri toplama araçları başlığı altında kişisel bilgi formu, kendini saklama ölçeği ve üç boyutlu bağlanma stilleri ölçeği açıklanmaktadır.

3.1. Araştırma Modeli

Bu araştırmada üniversite öğrencilerinde sahte hesap kullanımı, bağlanma stilleri ve kendini saklama davranışları arasındaki ilişkiler incelenmiştir. Katılımcıların sahte hesap kullanımı, kendini saklama düzeyleri ve bağlanma stillerine ilişkin ilişkisel tarama modeli uygulanmıştır. Ayrıca, iki değişkenin cinsiyet açısından da incelenmesi uygun görülmüştür. Bununla birlikte sahte hesap kullanan üniversite öğrencilerinin bağlanma stilleri kendini saklama davranışlarının yordayıcı olup olmadığı incelenmiştir.

3.2. Araştırma Grubu

Bu araştırmada, kolay ulaşılabilir durum örneklem türü tercih edilmiştir. Bu örnekleme türü, kişilerin ya da toplulukların daha rahat ulaşılabilmesiyle alakalıdır (Yıldırım ve Şimşek, 2008). Çalışma, 2023-2024 eğitim-öğretim yılında üniversitede eğitim gören 598 öğrenci üzerinde gerçekleştirilmiştir. Araştırmaya; Adnan Menderes Üniversitesi, Afyon Kocatepe Üniversitesi, Alaaddin Keykubat Üniversitesi, Anadolu Üniversitesi, Atatürk Üniversitesi, Başakşehir Üniversitesi, Balıkesir Üniversitesi, Bolu İzzet Baysal Üniversitesi, Dokuz Eylül Üniversitesi, Eskişehir Osmangazi Üniversitesi, Gazi Üniversitesi, Hacettepe Üniversitesi, Harran Üniversitesi, Karamanoğlu Mehmet Bey Üniversitesi, Ömer Halisdemir Üniversitesi, Selçuk Üniversitesi, Süleyman Demirel Üniversitesi ve Uşak Üniversitesi'nden öğrenciler katılmıştır. Bu listede 17 devlet üniversitesi ve 1 vakıf üniversitesi bulunmaktadır. Katılımcıların yaşları 18-40 arasında değişmektedir ($X = 21.18$; $s = 2.42$). Katılımcılara ilişkin demografik bilgiler Tablo 3.1'de gösterilmiştir.

Tablo 3.1. *Katılımcılara ilişkin demografik özellikler*

Kişisel Bilgiler	Değişken	N	%
Cinsiyet	Kadın	427	71.4
	Erkek	171	28.6
Sınıf Düzeyi	Hazırlık	6	1.0
	1. Sınıf	185	31.2
	2. Sınıf	180	30.0
	3. Sınıf	146	24.3
	4. Sınıf	81	13.5
Sosyal Medya Kullanım Süresi	Günde 1 saatten az	17	2.83
	1 saat	32	5.35
	2 saat	110	18.39
	3 saat	167	27.92
	4 saat	129	21.57
	5 saat	85	14.21
	6 saat ve üstü	15	2.50
Sahte Hesap Kullanım Durumu	Evet	111	18.56
	Hayır	487	81.43
Toplam		598	100.0

Tablo 3.1'de belirtildiği gibi, toplam 598 katılımcıların 171'i (%28.6) erkek, 427'u (%71.4) kadındır. Beş farklı sınıf düzeyinden öğrenci katılmıştır. Hazırlık ve 4. sınıf grubu hariç, grup sayıları birbirine yakındır. Sosyal medya kullanım süresine bakıldığında, insanların çoğunun günde 3 (%27.9) saat sosyal medya kullandığı görülmektedir. Sosyal medyada sahte hesap kullanımına bakıldığında ise, 111 (%18.56) kişi sahte hesap kullandığını belirtmiştir.

3.3. Veri Toplama Tekniği ve Aracı

Veri toplama aracı olarak, kişisel bilgi formu, kendini saklama ölçeği ve üç boyutlu bağlanma stilleri ölçeği kullanılmıştır. Kullanılan formlar sırasıyla açıklanmıştır.

3.3.1. Kişisel bilgi formu

Bu kısımda yaş, cinsiyet, üniversite, sınıf düzeyi gibi demografik değişkenlerin yanı sıra; katılımcıların sosyal medya kullanımlarına yönelik olarak günlük sosyal medya kullanım süresi ve sosyal medyada sahte hesap kullanıp kullanmadıkları yönelik sorular bulunmaktadır.

3.3.2. Kendini saklama ölçeği

Larson ve Chastain (1990) tarafından geliştirilen kendini saklama ölçeği, bir kişinin kişisel bilgilerini başkalarından saklama eğilimini ölçer. Ölçek 10 maddelik 5'li likert tipinde hazırlanmıştır. Ölçekten alınabilecek en düşük puan 10, en yüksek puan 50'dir. Alınan yüksek puanlar, yüksek düzeyde kendini saklamayı ifade etmektedir. Ölçeğin Cronbach Alpha katsayısı 0.82 olarak bulunmuştur. Analizler sonucunda bu ölçeğin kendini saklama düzeyini belirlemede geçerli ve güvenilir bir ölçek olduğu bildirilmiştir (Terzi, Güngör ve Erdayı, 2010). Bu çalışmada Cronbach Alpha değeri 0.83 bulunmuştur.

3.3.3. Üç boyutlu bağlanma stilleri ölçeği

Erzen (2016) yaptığı çalışmasında, üç boyut altında toplanan maddelerin içerikleri incelendiğinde Ainsworth'ün (1978) deneysel olarak tespit etmiş olduğu yapıyla uyumlu maddelerden oluştuğu gözlenmiştir. Ölçekte toplam 18 madde vardır: 5 madde güvenli bağlanma, 7 madde kaçınan bağlanma ve 6 madde kaygılı-kararsız bağlanmadır. Ölçekte bağlanma stilleri her bireyin ayrı olarak hesaplanmaktadır. Birey, düşük puan aldığı stilde değil, yüksek puan aldığı stilde değerlendirilir. Bireyin bağlanma stili, en yüksek puan aldığı stildir. Ölçekte puanlar ayrı olarak değerlendirilir; üç stili toplayıp toplam puan üzerinden değerlendirme yapılmaz. Güvenilirlik analizi sonucunda ise kaçınan, güvenli ve kaygılı-kararsız bağlanma stilleri için belirlenen Cronbach Alpha iç tutarlılık katsayıları .80, .69 ve .71 değerleri bulunmuştur. Bu çalışmada Cronbach Alpha değeri sırasıyla 0.74, 0.71 ve 0.78 bulunmuştur.

3.4. Veri Analizi

Bu araştırmada betimsel istatistikler korelasyon katsayıları, çoklu doğrusal regresyon analizi, bağımsız örneklem T testi, frekans dağılımları ve incelemesi yapılmıştır. Araştırmanın başlangıcında, veri setinin genel özelliklerini ve dağılımını anlamak amacıyla betimsel istatistikler kullanılmıştır. Veri setindeki kategorik değişkenlerin dağılımını anlamak için frekans analizi yapılmıştır. Bu analiz, sahte hesap kullanımının yaygınlığı ve bağlanma stillerinin dağılımı gibi verinin genel yapısı hakkında bilgi sunmuştur. Üniversite öğrencilerinin sahte hesap kullanımı, bağlanma stilleri ve kendini saklama düzeyleri gibi değişkenlerin ortalama, medyan

ve standart sapma değerleri hesaplanmıştır. Ayrıca, normal dağılıma uygunluğunu değerlendirmek için basıklık ve çarpıklık değerleri incelenmiştir. George ve Mallery (2016) tarafından önerildiği üzere, bu değerlerin -2 ile +2 aralığında olup olmadığı kontrol edilmiştir.

Üniversite öğrencilerinin kendini saklama düzeyleri ile sahte hesap kullanımı arasındaki farklılıkları analiz etmek için bağımsız örneklem t testi kullanılmıştır. Bu test, sahte hesap kullanan ve kullanmayan öğrencilerin kendini saklama düzeylerinde istatistiksel olarak anlamlı bir fark olup olmadığını belirlemek için yapılmıştır. Ayrıca, öğrencilerin bağlanma stilleri ve kendini saklama davranışlarının cinsiyet açısından değişip değişmediğini incelemek amacıyla da bağımsız örneklem t testi uygulanmıştır.

Üniversite öğrencilerinin kendini saklama düzeyleri ile bağlanma stilleri arasındaki ilişkiyi anlamlandırmak için korelasyon analizi kullanılmıştır. Bu analiz, iki değişken arasındaki doğrusal ilişkiyi ve ilişkinin yönünü belirlemeye yardımcı olmuştur. Korelasyon katsayıları, değişkenler arasındaki ilişkinin gücünü ve yönünü göstermektedir. Sahte hesap kullanan üniversite öğrencilerinin bağlanma stillerinin, kendini saklama davranışını yordayıp yordamadığını belirlemek için çoklu doğrusal regresyon analizi yapılmıştır. Regresyon analizi sırasında, standartlaştırılmış hata terimlerinin normal dağılıp dağılmadığını değerlendirmek amacıyla Q-Q grafikleri incelenmiştir. Ayrıca, çoklu doğrusallık varsayımlarının sağlanıp sağlanmadığını kontrol etmek için VIF (Variance Inflation Factor) değerleri gözden geçirilmiştir.

4. BULGULAR VE YORUM

Bu bölümde, üniversite öğrencilerinin kendini saklama düzeyleri ile bağlanma stilleri arasındaki ilişki sahte hesap kullanma davranışına göre incelenmiştir. Bulgular, sahte hesap kullanan öğrencilerin kendini daha fazla sakladığını göstermektedir. Ayrıca, tüm değişkenler arasındaki korelasyon analizi sonuçları da bu çalışmada sunulmuştur, bu analizlerde bağlanma stilleri ile kendini saklama davranışlarının cinsiyete göre nasıl değiştiği de detaylı olarak incelenmiştir. Son olarak, sahte hesap kullanan üniversite öğrencilerinin kendini saklamalarını etkileyen faktörler hiyerarşik regresyon analizi ile belirlenmiş ve bu analizlerin sonuçları da rapor edilmiştir.

4.1. Üniversite Öğrencilerinin Sahte Hesap Kullanımı, Bağlanma Stilleri ve Kendini Saklama Düzeylerine İlişkin Betimsel İstatistikler

Çalışmada sahte hesap kullanımı, bağlanma stilleri ve kendini saklama düzeyleri betimsel istatistiksel olarak incelenmiştir. Sahte hesap kullanımı kategorik bir değişken olduğu için betimsel analizi farklı yapılmıştır. Analiz sonuçları Tablo 4.1'de verilmiştir.

Tablo 4.1. Sahte hesap kullanıma yönelik betimsel istatistikler

Kişisel Bilgiler	Değişken	Frekans	%
Sahte hesap kullanımı	Evet	111	18.56
	Hayır	487	81.43
Toplam		598	100.0

Tablo 4.1'de belirtildiği gibi, sahte hesap kullananlar 111, kullanmayanlar ise 487 kişidir. Ayrıca çalışmada, kendini saklama, güvenli bağlanma, kaçınan bağlanma ve kaygılı-kararsız bağlanma değişkenlerine ilişkin betimsel istatistikler incelenmiştir. Bu analizler Tablo 4.2'de verilmiştir.

Tablo 4.2. *Bağlanma stilleri ve kendini saklama düzeyleri betimsel istatistikler*

Değişkenler	Kendini saklama	Güvenli Bağlanma	Kaçınan Bağlanma	Kaygılı-kararsız Bağlanma
N	598	598	598	598
Ortalama	24.43	19.29	15.86	16.37
Ss.	8.96	3.57	5.79	5.41
Varyans	80.43	12.80	33.58	29.34
Çarpıklık	0.37	-1.15	0.55	0.14
Basıklık	-0.36	2	-0.04	-0.44
En düşük değer	10	5	7	6
En yüksek değer	50	25	35	30
25	17	17	11	12.25
50	24	20	15	16
75	31	22	20	20

Tablo 4.2'de belirtildiği üzere, değişkenlerin çarpıklık değerleri -2 ile 2 arasında değişmektedir. Basıklık değerleri de -0.2 ile 2 arasında değişmektedir. Bu nedenle değişkenlerin normal sınırlar içinde olduğu söylenebilir. Bireylerin kendini saklama ölçeğinden aldıkları puanlar incelendiğinde, orta düzeyde bir dağılımın olduğu göze çarpmaktadır.

4.2. Üniversite Öğrencilerinde Sahte Hesap Kullanımı, Kendini Saklama ve Bağlanma Stilleri Arasındaki İlişkilere İlişkin Bulgular

Araştırmada, üniversite öğrencilerinin kendini saklama düzeyleri ve bağlanma stillerinin sahte hesap kullanımına göre nasıl değiştiği incelenmiştir. Ayrıca, cinsiyetin üniversite öğrencilerinin bağlanma stilleri ve kendini saklama davranışları üzerindeki etkilerine dair bulgular sunulmuştur.

4.2.1. Üniversite öğrencilerinin sahte hesap kullanımına göre bağlanma stilleri ve kendini saklama düzeylerinin bağımsız örneklem t testi sonuçları

Üniversite öğrencilerinin kendini saklama düzeyleri ve bağlanma stilleri sahte hesap kullanıp kullanmama davranışına göre değerlendirmesine yönelik bağımsız örneklem t testi sonuçları, ortalamaları ve standart sapmaları Tablo 4.3'te verilmiştir. Varyansların eşit olduğu tespit edilmiştir.

Tablo 4.3. Üniversite öğrencilerinin sahte hesap kullanıma göre bağlanma stilleri ve kendini saklama düzeylerinin bağımsız örneklem t testi sonuçları

Değişkenler	Sahte hesabınız var mı	N	Ortalama	Ss	Sh	t	Sd	p
Kendini saklama	Evet	111	28.13	9.90	0.94	4.91	596	.001
	Hayır	487	23.58	8.52	0.38			
Güvenli Bağlanma	Evet	111	18.89	3.47	0.33	-1.33	596	.184
	Hayır	487	19.39	3.59	0.16			
Kaçınan Bağlanma	Evet	111	16.95	6.07	0.57	2.20	596	.028
	Hayır	487	15.61	5.70	0.25			
Kaygılı-kararsız Bağlanma	Evet	111	17.92	5.05	0.48	3.37	596	.001
	Hayır	487	16.02	5.44	0.24			

Tablo 4.3'te belirtildiği gibi üniversite öğrencilerinin kendini saklama düzeyleri incelendiğinde, sahte hesap kullanıp kullanmama davranışına göre anlamlı bir farklılık olduğu tespit edilmiştir ($t(596) = 4.91, p < .001$). Buna göre sahte hesabı olanların kendini saklama düzeyleri olmayanlara göre daha yüksektir. Benzer şekilde üniversite öğrencilerinin kaçınan bağlanma düzeyleri incelendiğinde, sahte hesap kullanıp kullanmama davranışına göre anlamlı bir farklılık olduğu tespit edilmiştir ($t(596) = 2.20, p < .05$). Bu sonuçlara göre sahte hesabı olanların kaçınan bağlanma düzeyleri olmayanlara göre daha yüksektir.

Son olarak üniversite öğrencilerinin kaygılı-kararsız bağlanma düzeyleri incelendiğinde, sahte hesap kullanıp kullanmama davranışına göre anlamlı bir farklılık olduğu tespit edilmiştir ($t(596) = 3.37, p < .05$). Buna göre sahte hesabı olanların kaygılı-kararsız bağlanma düzeyleri olmayanlara göre daha yüksektir. Diğer yandan Güvenli Bağlanma boyutunda herhangi bir farklılık görülmemiştir.

4.2.2. Üniversite öğrencilerinin bağlanma stilleri ve kendini saklama davranışları cinsiyete ilişkin bulgular

Araştırmada, üniversite öğrencilerinin bağlanma stilleri ve kendini saklama davranışlarının cinsiyete göre değişimi incelenmiştir. Üniversite öğrencilerinin bağlanma stilleri ve kendini saklama davranışlarının cinsiyete göre incelenmesine yönelik bağımsız örneklem t testi sonuçları, ortalamaları ve standart sapmaları Tablo

4.4.'de verilmiştir. Tüm karşılaştırma testlerinde varyansların eşit olduğu tespit edilmiştir.

Tablo 4.4. *Üniversite öğrencilerinin cinsiyete göre bağlanma stilleri ve kendini saklama davranışları bağımsız örneklem t testi sonuçları*

Değişkenler	Cinsiyet	N	Ortalama	Ss	t	Sd	P
Güvenli Bağlanma	Erkek	171	18.62	3.9	-2.95	596	.003
	Kadın	427	19.57	3.4			
Kaçınan Bağlanma	Erkek	171	17.21	6.2	3.64	596	.001
	Kadın	427	15.32	5.5			
Kaygılı-Kararsız Bağlanma	Erkek	171	15.93	5.8	-1.25	596	.208
	Kadın	427	16.55	5.2			
Kendini saklama	Erkek	171	25.40	9.6	1.68	596	.094
	Kadın	427	24.04	8.6			

Tablo 4.4'te belirtildiği üzere, üniversite öğrencilerinin güvenli bağlanma düzeyleri incelendiğinde, cinsiyete göre anlamlı bir farklılık olduğu tespit edilmiştir ($t(596) = -2.95, p < .01$). Buna göre, kadınlarda güvenli bağlanma düzeyleri erkeklere göre daha yüksektir. Üniversite öğrencilerinin kaçınan bağlanma düzeyleri incelendiğinde, cinsiyete göre anlamlı bir farklılık olduğu tespit edilmiştir ($t(596) = 3.65, p < .01$). Kaygılı-kararsız bağlanmada cinsiyete göre anlamlı bir farklılık olmadığı tespit edilmiştir. Benzer şekilde, kendini saklama düzeyleri incelendiğinde, cinsiyete göre anlamlı bir farklılık olmadığı tespit edilmiştir.

4.3. Üniversite Öğrencilerinin Kendini Saklama Düzeyleri ile Bağlanma Stilleri Arasındaki İlişkiye İlişkin Bulgular

Üniversite öğrencilerinin kendini saklama düzeyleri ile bağlanma stilleri arasındaki ilişki için değişkenler arasındaki korelasyon katsayıları Tablo 4.5'te verilmiştir.

Tablo 4.5. *Değişkenler arasındaki korelasyon katsayıları*

Değişkenler	1	2	3	4
1. Kendini saklama	—			
2. Güvenli Bağlanma	-.03	—		
3. Kaçınan Bağlanma	.22 ***	.001	—	
4. Kaygılı-kararsız Bağlanma	.50 ***	.001	.38 ***	—

* p < .001

Tablo 4.4. verildiği gibi kendini saklama ile kaçınan bağlanma arasında pozitif ilişki ($r = .22$, $p < .001$), benzer şekilde kaygılı-kararsız bağlanma arasında pozitif ilişki ($r = .50$, $p < .001$) bulunmaktadır. Kendini saklama ile güvenli bağlanma arasında ilişki tespit edilmemiştir. Bağımsız değişkenler arasında çoklu doğrusal ilişki problemi bulunmamaktadır.

4.4 Sahte Hesap Kullanan Üniversite Öğrencilerinin Kendini Saklamalarının Yordayıcılarına İlişkin Regresyon Bulguları

Mevcut çalışmada sahte hesap kullanan üniversite öğrencilerinin güvenli bağlanma, kaçınan bağlanma ve kaygılı-kararsız bağlanma değişkenleri tarafından anlamlı düzeyde yordanıp yordanmadığı belirlemek amaçlanmıştır. Çoklu doğrusal bağıntı sorunu için VIF ve tolerans analizi yapılmıştır. Toleransın 1'den küçük VIF 1'den büyük olduğu görülmüştür. Durbin-Watson ise 1.98 olarak tespit edilmiştir. Yapılan çoklu doğrusal regresyon analizine ilişkin bulgular Tablo 4.6'te sunulmuştur.

Tablo 4.6. *Sahte hesap kullanan üniversite öğrencilerinin kendini saklamalarının yordayıcılarına ilişkin regresyon analiz sonuçları*

Yordayıcılar	B	Std. Hata	Beta (β)	T	p
(Intercept)	28.135	0.940		29.922	.001
Güvenli Bağlanma	-0.144	0.234	-.050	-0.614	.541
Kaçınan Bağlanma	0.054	0.140	.033	0.384	.702
Kaygılı-Kararsız Bağlanma	1.023	0.169	.522	6.053	.001

Tablo 4.6'da belirtildiği üzere, sahte hesap kullanan üniversite öğrencileri için yapılan regresyon analizi anlamlıdır ($F(107, 3) = 14.041$, $p < .001$, $R^2 = .28$). Yordayıcı olan değişkenlerin standardize katsayıları (β) göz önüne alındığında, sahte hesap kullanan üniversite öğrencileri kendini saklama düzeylerini sadece kaygılı-kararsız bağlanmayı pozitif yönde ($\beta = .52$) yordamaktadır. Kaygılı-kararsız bağlanma, kendini saklamanın yüzde 28'sini açıklamaktadır. Güvenli bağlanma ve kaçınan bağlanma, sahte hesap kullanımıyla ilgili olarak kendini saklamada yordayıcı değildir.

5. SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER

Araştırmanın bu bölümünde ulaşılan bulgulara ilişkin sonuçlar, tartışmalar ve öneriler sunulmuştur. Bu kapsamda, elde edilen analizler yorumlanmış ve geleceğe dönük öneriler verilmiştir.

5.1. Sonuç

Bu araştırmada, üniversite öğrencilerinin kendini saklama ve bağlanma stilleri (güvenli, kaygılı-kararsız ve kaçınan) ile sahte hesap kullanma davranışları arasındaki ilişkiyi incelemeyi amaçlamaktadır. Çalışmanın bir diğer amacı, öğrencilerin kendini saklama düzeyleri ile sahte hesap kullanımı arasındaki ilişkileri ve kendini saklama düzeyleri ile bağlanma stilleri arasındaki ilişkileri incelemektir. Bununla birlikte, cinsiyete göre bağlanma stilleri ve kendini saklama düzeylerindeki anlamlı farklılıkları ortaya koymaktır. Ayrıca, sahte hesap kullanan öğrencilerin bağlanma stillerinin kendini saklama davranışlarını nasıl yordadığını belirlemek de bu araştırmanın hedefleri arasında yer almaktadır.

Araştırma sonucunda, üniversite öğrencilerinin kendini saklama düzeyleri ortalama olarak 24.43 ile ölçülmüş ve dağılımı hafif sağa çarpık bir yapıya sahiptir. Güvenli bağlanma stili ortalama 19.29 olup, dağılımı sola kayık ve sivridir, bu da öğrencilerin çoğunluğunun güvenli bağlanma stili düzeylerinin yüksek olduğunu gösterir. Kaçınan ve kaygılı-kararsız bağlanma stillerinin ortalamaları sırasıyla 15.86 ve 16.37 olup, her iki dağılım da neredeyse simetrik, ancak kaygılı-kararsız bağlanma stili hafif düz bir dağılım göstermektedir. Elde edilen bulgular, üniversite öğrencilerinin kendini saklama ve bağlanma stilleri arasındaki ilişkiler hakkında önemli bilgiler sunmaktadır. Kendini saklama düzeyinin hafif sağa çarpık dağılımı, bazı öğrencilerin bu davranışı daha fazla sergilediğini göstermektedir. Güvenli bağlanma stili sola kayık ve sivri dağılımı, bu bağlanma stili öğrenciler arasında yaygın olduğunu ve bu stili psikososyal uyumda önemli bir rol oynadığını düşündürmektedir. Kaçınan ve kaygılı-kararsız bağlanma stillerinin neredeyse simetrik dağılımları ise, bu stillerin öğrenciler arasında dengeli bir şekilde dağıldığını ve her iki stili de belirli bir öğrenci grubunda benimsendiğini göstermektedir.

Araştırma sonucuna göre, sosyal medyada sahte hesap kullanan 111 üniversite öğrencisinin kendini saklama puanları sahte hesap kullanmayan 487 öğrenciye kıyasla belirgin şekilde daha yüksektir. Yapılan t-testi analizinde, bu farklılık istatistiksel olarak

anlamalı bulunmuştur. Bu durum sahte hesap kullanan öğrencilerin kendini saklama eğilimlerinin daha yüksek olduğunu göstermektedir.

Araştırma sonucuna göre sahte hesap kullanan bireylerin bağlanma stilleri açısından belirgin farklılıklar tespit edilmiştir. Kaçınan bağlanma stili ise sahte hesap kullanımı ile pozitif bir ilişki göstermiştir ($p < 0.001$). Bu durumda bu stildeki öğrencilerin daha fazla sahte hesap kullanma eğiliminde oldukları görülmüştür. Ayrıca, üniversite öğrencilerinin kaygılı-kararsız bağlanma düzeyleri incelendiğinde, sahte hesap kullanma durumuna bağlı olarak anlamlı bir farklılık tespit edilmiştir ($t(596) = 3.37, p < .05$). Bununla birlikte, güvenli bağlanma boyutunda herhangi bir farklılık tespit edilmemiştir.

Araştırma sonucunda, kendini saklama düzeyi kaçınan bağlanma stili ve kaygılı-kararsız bağlanma stil ile pozitif bir ilişkiye sahiptir. Bununla birlikte güvenli bağlanma stili ile kendini saklama arasında anlamlı bir ilişki bulunmamaktadır ($r = -0.034$). Kendini saklama ile kaçınan bağlanma stili ve kaygılı-kararsız bağlanma stili arasındaki pozitif ilişkilerin detaylı bir şekilde incelenmesi gerekmektedir. Bu korelasyonlar, kendini saklama davranışlarının kaçınan ve kaygılı-kararsız bağlanma stilleri ile artış olduğunu göstermektedir. Bu durum, kaçınan ve kaygılı-kararsız bağlanma stillerinin bireylerin kendini ifade etme ve duygularını paylaşma üzerinde etkili olduğunu ortaya koymaktadır. Güvenli bağlanma stili ile kendini saklama arasında anlamlı bir korelasyonun bulunmaması, güvenli bağlanmanın kendini saklama davranışları üzerinde belirgin bir etkisi olmadığını işaret etmektedir.

Araştırma sonucuna göre, üniversite öğrencilerinin kendini saklama düzeylerinde cinsiyetler arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır. Benzer şekilde, kaygılı-kararsız bağlanma düzeyleri de cinsiyet açısından anlamlı bir farklılık göstermemiştir. Bununla birlikte, güvenli bağlanma düzeylerinde cinsiyetler arasında anlamlı bir fark tespit edilmiştir ($t(596) = -2.95, p < .01$). Bu sonuçlara göre, kadınların güvenli bağlanma düzeyleri erkeklere kıyasla daha yüksektir. Ayrıca, kaçınan bağlanma stilleri incelendiğinde, cinsiyet açısından anlamlı bir fark olduğu saptanmıştır ($t(596) = 3.64, p < .001$). Bu doğrultuda, erkeklerin kaçınan bağlanma dereceleri kadınlara oranla daha fazladır.

Araştırma sonucunda, çoklu doğrusal bağıntı sorunu için VIF ve tolerans analizi yapılmıştır. Toleransın 1'den küçük VIF 1'den büyük olduğu görülmüştür. Durbin-Watson ise 1.98 olarak tespit edilmiştir. Çoklu doğrusal regresyon analizi sonuçları göstermektedir ki, sahte hesap kullanan bireylerin kendini saklama davranışını öngören tek faktör kaygılı-kararsız bağlanma stilidir. Bu stil, sahte hesap kullanan bireylerin kendini saklama davranışını anlamlı ve güçlü bir şekilde etkilemektedir. Kendini saklama güvenli bağlanma stilli değişken üzerinde anlamlı bir etkisi bulunmamıştır. Bu bulgu, kaygılı-kararsız bağlanma stiline sahip bireylerin ilgili sonuçlar üzerinde önemli ve pozitif bir etkisi olduğunu ortaya koymaktadır. Sonuç olarak, sahte hesap kullanan bireylerin kendini saklama düzeyinde sadece kaygılı-kararsız bağlanma stili anlamlı bir etkiye sahiptir ve bu bağlanma stiline sahip bireyler bağımlı değişken üzerinde belirgin bir etki yaratmaktadır; diğer bağlanma modelleri olan güvenli ve kaçınan bağlanma modeli ise önemli bir etkiye sahip değildir.

5.2. Tartışma

Araştırmanın bu bölümünde ulaşılan bulgulara ilişkin tartışmalar yer verilmiştir. Araştırma sorularına yönelik literatür bilgileri dahilinde tartışma gerçekleştirilmiştir.

5.2.1. Üniversite öğrencilerinin sahte hesap kullanımı, bağlanma stilleri ve kendini saklama düzeyleri bulgularına yönelik tartışılması

Bu araştırmanın sonuçları, üniversite öğrencilerinin sahte hesap kullanımı, kendini saklama davranışı ve bağlanma stilleri arasındaki ilişkiler hakkında önemli bilgiler sunmaktadır. 18 üniversiteden 598 öğrencinin katılımıyla gerçekleştirilen çalışmada, 113 öğrenci sahte hesap kullanırken, 487 öğrenci sahte hesap kullanmamıştır.

Alanyazın incelendiğinde, üniversite öğrencileri arasında sahte hesap kullanımı üzerine yapılan çalışmaların çoğunlukla belirli üniversitelerde gerçekleştirildiği ve tüm üniversiteleri kapsayan araştırmaların nadir olduğu görülmektedir. Bu konudaki araştırmalar şu şekildedir: İnsan ve Sosyal Teknoloji Derneği'nin (2016) 38 üniversiteden 1088 öğrenci ile yaptığı araştırma, sosyal medya kullanıcılarının yaklaşık %33'ünün sahte hesap kullandığını belirtmiştir. Ege Üniversitesi öğrencilerine yönelik yapılan bir çalışmada, %9,7'sinin farklı isimlerle hesap kullandıkları belirlenmiştir (Vural ve Bat, 2010). Bitlis Eren ve Fırat Üniversiteleri'nde gerçekleştirilen bir alan çalışmasında sosyal ağlarda %17,3 oranında sahte hesap açıldığı saptanmıştır (Yıldırım ve Varol, 2013). Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi öğrencileri arasında sosyal medyada

sahte hesap kullanımının %57,8 oranında olduğu anlaşılmıştır (Altunbaş ve Kul, 2015). Kocaeli Üniversitesi'nde yapılan başka bir araştırmada ise öğrencilerin %31'inin sahte hesabı olduğu belirlenmiştir (Baştürk-Akca, Sayımer ve Ergül, 2015). Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi öğrencileri üzerinde yapılan bir çalışmada, katılımcıların %18,5'inin sosyal ağlarda sahte hesap kullandığı ortaya konmuştur (Göksel, 2018). Hitit Üniversitesi öğrencileri arasında yapılan bir araştırmada ise %15,71'i sahte hesap kullanmaktadır (Diren ve Kör, 2019). Bu çalışmalar, üniversite öğrencileri arasında sahte hesap kullanımının yaygın olduğunu ve üniversiteler arasında farklılık gösterdiğini vurgulamaktadır.

Kendini saklama düzeylerinin ortalaması 24.43 olarak belirlenmiş olup, bu dağılımın hafif sağa çarpık olduğu gözlemlenmiştir. Bu bulgu, bazı öğrencilerin kendini saklama davranışını daha yoğun sergilediğini işaret etmektedir. Literatür taraması yapıldığında, üniversite öğrencilerinin kendini saklama düzeylerine dair doğrudan istatistiksel verilere ulaşılamamıştır. Bu kavramla ilgili çeşitli çalışmalar mevcuttur. Üniversite öğrencilerinin kendini saklama düzeylerini inceleyen araştırmalar, öğrencilerin duygusal, sosyal ve akademik faktörlerin etkisiyle bu davranışı benimsediklerini ortaya koymaktadır.

Bağlanma stillerine ilişkin bulgular şu şekildedir: Güvenli bağlanma stiline ortalaması 19.29 olup, dağılım sola çarpık ve sivri bir yapıdadır. Bu durum, öğrencilerin büyük bir çoğunluğunun güvenli bağlanma stiline sahip olduğunu ve bu stilin öğrenciler arasında yaygın olduğunu ortaya koymaktadır. Kaçınan bağlanma stiline ortalaması 15.86, kaygılı-kararsız bağlanma stiline ortalaması ise 16.37 olup, her iki stilin dağılımı da neredeyse simetrik özellik göstermektedirler. Kaygılı-kararsız bağlanma stiline hafif düz bir dağılıma sahip olması, bu bağlanma stiline öğrenciler arasında çeşitlilik gösterdiğini ve bazı öğrenciler tarafından daha belirgin bir şekilde sergilendiğini düşündürmektedir.

Alanyazın incelendiğinde, güvenli bağlanma stiline yaygınlığının, öğrencilerin sağlıklı ve güvenli ilişki kurma becerilerine sahip olduklarını ve bunun da onların psikososyal uyumlarına olumlu katkıda bulunduğunu göstermektedir (Erözkan, 2011). Aynı zamanda, güvenli bağlanan kişiler ilişkilerinde duygularını rahatça ifade etmektedir (Davis, Shaver ve Vernon, 2003). Kaçınan bağlanma stiline sahip üniversite öğrencileri genellikle duygusal yakınlıktan uzak durma eğilimindedirler (Collins ve

Feeney, 2004). Kaygılı-kararsız bağlanma stiline sahip olanlar ise ilişkilerinde sürekli bir güven eksikliği yaşamaktadırlar (Bartholomew ve Horowitz, 1991).

5.2.2. Üniversite öğrencilerinde sahte hesap kullanımı, kendini saklama ve bağlanma stilleri arasındaki ilişkiye yönelik bulguların tartışılması

Araştırmanın bu bölümünde, üniversite öğrencilerinin kendini saklama düzeyleri ve sahte hesap kullanıp kullanmama davranışına yönelik bulgular ile üniversite öğrencilerinin kendini saklama düzeyleri ile bağlanma stilleri arasındaki ilişkiye yönelik bulgular tartışılmıştır. Bununla birlikte üniversite öğrencilerinin bağlanma stilleri ve kendini saklama davranışları cinsiyet açısından değişimine yönelik bulguların tartışılması yer almaktadır.

5.2.2.1. Üniversite öğrencilerinin kendini saklama düzeyleri ve sahte hesap kullanıp kullanmama davranışına yönelik bulguların tartışılması

Bu araştırmada üniversite öğrencilerinin kendini saklama düzeyleri ve sahte hesap kullanıp kullanmama davranışına yönelik sonuçlar bulunmuştur. Araştırma sonuçlarına göre sosyal medyada sahte hesap kullanan üniversite öğrencisinin kendini saklama puanları sahte hesap kullanmayan öğrencinin puanlarıyla karşılaştırıldığında, anlamlı derecede daha yüksektir. Bu sonuç, sahte hesap kullanan öğrencilerin kendini saklama eğilimlerinin daha yüksek olduğunu ortaya koymaktadır.

Sosyal medyada sahte hesap kullanımı ile kendini saklama davranışı birbiriyle ilişkili kavramlar olarak görülmektedir. Kendini saklama davranışı kişinin kendisiyle ilgili olumsuz davranış, duygu ve düşüncelerini kimseyle paylaşmamasıdır (Larson vd., 2015). Kişinin kendisiyle ilgili bilgileri saklamak istemesinin altında maruz kaldığı travmalar yaşanan taciz veya tecavüz, bakım verenin vefatı ya da terk edişi; mal, can kaybı veya yaralanmayla sonuçlanan kaza ya da doğal afetler, kişinin sosyal görünümünden dolayı değerlendirilme kaygısı ve kaygılı-kararsız ve kaçınan bağlanma stillerine sahip olması yatmaktadır (Cruddas, Gilbert ve McEwan 2012; Hart vd., 2008; Kelly, 1999; Larson vd., 2015). Sosyal medyada sahte hesap kullanmanın kavramına bakıldığında ise birçok farklı nedenin yattığı görülmektedir. Bu sebepler arasında, görüş ayrılıklarını açıklarken alacağı eleştiri ve hakaretlerden kendini koruma, görüşülmeyen veya sevilmeyen bir arkadaştan, eski sevgiliden haberdar olma isteği, küfürlü ve argo içeren paylaşımlar yapma, romantik bir ilişki edinebilmek, tanıdık kişilerden gizlenme ve ticari kazanç sağlama yer almaktadır (Doğan, 2021; İnsan ve

Sosyal Teknoloji Derneği, 2016). Araştırma sonucu sahte hesap kullanmanın kendini saklama konusuyla doğrudan ilişkili olduğunu ortaya koymaktadır. Alayazın taramaları da bu bulguları doğrulamaktadır. Sosyal medyada gerçek isimlerinin dışında farklı takma adlarla farklı hesaplar oluşturan bireylerin, sosyal medyada kendilerini sakladıklarını, farklı bir kimlikle görünmeye devam ettikleri gözlemlenmektedir. Sahte hesaplar kullanan bireylerin sosyal medyada gezinirken kendini saklama konusunda usta olduğu söylenilir. Ayrıca, sahte hesap kullanımının gittikçe arttığını ve yalnızlık, içe dönüklük, utangaçlık, iletişim becerileri, yaşam doyumu, bağlanma stilleri, korku ve sosyal kaygı ile bağlantısı saptanmıştır (Bozkur ve Gündoğdu, 2017; Gölcü, Balcı ve Gölcü, 2019; Potan ve Lbs,2022).

5.2.2.2. Üniversite öğrencilerinin bağlanma stilleri ve kendini saklama davranışları cinsiyet açısından değişimine yönelik bulguların tartışılması

Bu araştırmada üniversite öğrencilerinin bağlanma stilleri ve kendini saklama davranışlarının cinsiyet açısından değişimine yönelik sonuçlar bulunmuştur. Araştırma sonuçlarına göre, üniversite öğrencilerinin cinsiyete göre değişkenler incelediğinde kendini saklama düzeylerinde ve kaygılı-kararsız bağlanma düzeyleri cinsiyetler arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır. Bununla birlikte, güvenli bağlanma düzeylerinde cinsiyetler arasında anlamlı bir fark tespit edilmiştir. Bu sonuçlara göre, kadınların güvenli bağlanma düzeyleri erkeklere kıyasla daha yüksektir. Ayrıca, kaçınan bağlanma dereceleri değerlendirildiğinde, cinsiyet bakımından kayda değer bir fark olduğu saptanmıştır. Bu bağlamda, erkeklerin kaçınan bağlanma düzeyleri kadınlara oranla daha yüksektir.

Alanyazını incelediğinde bağlanma stilleri cinsiyete açısından farklılar görülmektedir. Erkek öğrencilerin kız öğrencilere göre daha yüksek oranda güvenli bağlanma stiline sahip oldukları bulunmuştur (Yılmaz, 2007). Bu durum, erkeklerin daha bağımsız ve duygusal olarak dengeli olduklarını göstermektedir. Öte yandan, başka tarafından yapılan çalışmalarda, kız öğrencilerin erkek öğrencilere göre daha yüksek oranda korkulu bağlanma stiline sahip oldukları belirlenmiştir (Erözkan, 2011; Koser ve Barut, 2020; Yılmaz, 2007). Bu bulgu, kadınların ilişkilerde daha fazla güvensizlik ve kaygı yaşadıklarını ortaya koymaktadır. Bununla birlikte, başka bir araştırmada, kadın öğrencilerin erkek öğrencilere göre daha yüksek oranda güvenli bağlanma stiline sahip olduğu belirlenmiştir (Mutlu, 2023). Bu sonuç, kadınların

duygusal destek aramakta ve başkalarıyla açık iletişim kurmakta daha rahat olduklarını göstermektedir. Ayrıca araştırma bulgumu destekler niteliktedir.

Sonuç olarak, erkekler daha yüksek oranda güvenli bağlanma stiline sahipken, kadınlar daha yüksek oranda korkulu bağlanma stiline sahip olma eğilimindedir. Ancak bazı araştırmalar, kadınların da güvenli bağlanma stiline sahip olabileceğini göstermektedir. Bu bulgular, cinsiyetin bağlanma stilleri üzerindeki etkilerini anlamada önemli bir rol oynamaktadır.

5.2.3. Üniversite öğrencilerinin kendini saklama düzeyleri ile bağlanma stilleri arasındaki ilişkisine yönelik bulguların tartışılması

Bu araştırmada üniversite öğrencilerinin kendini saklama düzeyleri ile bağlanma stilleri arasındaki ilişkiye yönelik sonuçlar elde edilmiştir. Araştırma sonuçlarına göre kendini saklama düzeyi hem kaçınan bağlanma hem de kaygılı-kararsız bağlanma stilleriyle pozitif ilişkisi bulunmuştur. Kendini saklama ile güvenli bağlanma arasında ilişki tespit edilmemiştir.

Üniversite öğrencilerinin bağlanma stilleri ve kendini saklama davranışları arasındaki ilişki, literatüründe önemli bir araştırma konusu olmuştur. Bu çalışmalarda, özellikle güvensiz bağlanma stilleri ile kendini saklama davranışı arasında belirgin bir ilişki olduğu tespit edilmiştir. Yukawa, Tokuda ve Sato (2007) tarafından yapılan araştırmada, kendini saklama davranışının en çok kaygılı-kararsız bağlanma stiliyle ilişkili olduğu bulunmuştur. Bu bağlanma stiline sahip bireyler, ilişkilerinde aşırı bağımlı olabilir ve sürekli onay arayışı içinde olabilirler. Bu durumda, duygusal güvensizlik ve kendini saklama davranışlarına yol açabilir. Güvenli bağlanma stiline sahip bireylerin, kendini saklama davranışı ile negatif bir ilişki içinde olduğu tespit edilmiştir (Erdayı, 2019). Güvenli bağlanma stiline sahip kişiler, duygusal destek aramak ve başkalarıyla açık iletişim kurmak konusunda daha rahattır, bu da kendini saklama davranışlarının azalmasına yol açar. Larson ve arkadaşlarının (2015) yaptığı 137 araştırmanın incelenmesi sonucunda, bağlanma stilleri ve kendini saklama davranışı arasında önemli bir ilişki olduğu ortaya konmuştur. Bireyin kendini saklama nedenlerine bakıldığında, bağlanma stillerinin dikkate değer bir şekilde öne çıktığı görülmektedir.

Sonuç olarak, alanyazını bağlanma stilleri ile kendini saklama davranışları arasındaki güçlü ilişkiyi vurgulamaktadır. Kaygılı-kararsız bağlanma stiline sahip

bireylerin kendini saklama eğiliminde olduğu, güvenli bağlanma stiline sahip bireylerin ise daha açık ve paylaşımcı oldukları belirlenmiştir. Bu bulgular, öğrencilerin bağlanma stillerini anlamalarının ve bu konuda kendilerini geliştirmelerinin, akademik ve sosyal yaşamlarına olumlu katkılar sağlayabileceğini göstermektedir.

5.2.4. Sahte hesap kullanan üniversite öğrencilerinin bağlanma stilleri kendini saklama davranışını yordamasına yönelik bulguların tartışılması

Bu araştırmada sahte hesap kullanan üniversite öğrencilerinin kendini saklama davranışları ile bağlanma stilleri arasındaki yordayıcılığına dair bulgular sunulmaktadır. Araştırma sonuçlarına göre, sahte hesap kullanan bireylerin kendini saklama düzeyinde yalnızca kaygılı-kararsız bağlanma stiline anlamlı bir etkisi olduğu belirlenmiştir. Bu bağlanma stiline sahip bireyler, kendini saklama davranışı üzerinde belirgin bir etki yaratmaktadır. Buna karşılık, sahte hesap kullanımında kendini saklama davranışı üzerinde güvenli ve kaçınan bağlanma stillerinin belirgin bir etkisi bulunmamaktadır.

Bağlanma stilleri hem sosyal medya kullanımında hem de kendini saklama davranışında önemli bir faktör olarak karşımıza çıkmaktadır. Anne veya bakım verenle kurulan ilişki doğduğumuz andan itibaren hayatımızı şekillendirmeye başlamaktadır. Bağlanma stilleri birçok psikolojik sorunların temelinde yattığı gibi davranışlarımızı, benliğimizi şekillendiren önemli bir kavramdır (Ainsworth, 1989; Dilsiz ve Kandemir, 2020; Mattanah, Lopez ve Govern, 2011; Oldmeadow, Quinn ve Kowert, 2012; Yücel, 2014). Sahte hesap kullanan bireylerin güvensiz bağlanma stilleri ile ilişkili olduğu, alanyazında çeşitli çalışmalar tarafından desteklenmektedir (D'Arienzo, Boursier ve Griffiths, 2019; Gil-Or, Levi-Belz ve Turel, 2015). Gerçek benliklerinden sapma eğiliminde olan kişilerin düşük özgüven ve düşük özgünlüğe sahip oldukları, kaygılı-kararsız ve kaçınan bağlanma stilleriyle yetiştirildikleri belirlenmiştir (Gil-Or, Levi-Belz ve Turel, 2015). Bu konuya benzer bir çalışma, Şimşek (2021) tarafından gerçekleştirilmiştir. Bu çalışmada, üniversite öğrencileri üzerinde yapılan incelemeler, sahte hesap kullanımının kaygılı-kararsız ile kaçınan bağlanma değişkenleriyle yakından ilişkili olduğunu ortaya koymaktadır.

Araştırma sonuçları sahte hesap kullanan bireylerin kaygılı-kararsız bağlanma stili, kendini saklama davranışını anlamlı bir şekilde yordayan tek değişkendir. Kaygılı-kararsız bağlanma stiline sahip bireyler, genellikle güvensiz ilişki dinamikleri yaşarlar ve ilişkilerinde sıklıkla güven sorunları yaşama eğilimindedirler (Ainsworth vd., 1978).

Ayrıca, kaygılı-kararsız bağlanma stiline sahip bireylerin yakın ilişkiler kurmada zorlandıkları ve ilişkilerinde yeterince samimiyet hissedemedikleri bulgusu, benzer araştırma tarafından da desteklenmektedir (Vrij vd., 2003). Bununla beraber, kendini saklayan bireylerin daha çok kaygılı-kararsız bağlanma stillerine sahip oldukları gösterilmiştir (Larson vd., 2015; Yukawa, Tokuda ve Sato, 2007). Bu durum, kaygılı-kararsız bağlanma stiline sahip bireylerin duygularını ve düşüncelerini paylaşmaktan kaçındıklarını ve bu nedenle kendini saklama eğiliminde olduklarını göstermektedir.

5.3. Öneriler

Bu bölümde, gerçekleştirilen araştırmanın sonuçlarına dayanarak, alan uygulayıcılarına ve alanda araştırma yapanlara çeşitli öneriler sunulmaktadır

5.3.1. Araştırmacılara öneriler

- Bu araştırma kesitsel bir çalışma olup, 2023-2024 yılı içerisinde üniversite öğrencileriyle sınırlı kalmaktadır. Gelecekte bu çalışmanın boylamsal bir araştırma olarak yürütülmesi ve lise ile ortaokul öğrencileri gibi farklı gruplar üzerinde gerçekleştirilmesi önerilmektedir. Bu tür genişletilmiş bir örneklem, araştırma sonuçlarının genellenebilirliğini artıracak ve elde edilen bulguların daha geniş bir perspektiften değerlendirilmesine olanak sağlayacaktır. Ayrıca, farklı yaş grupları ve eğitim seviyelerinde yapılacak araştırmalar, konuya dair daha kapsamlı ve çeşitli veriler sunarak literatüre önemli katkılar sağlayabilir.
- Bu araştırma, kullanılan ölçme araçlarına dayalı olarak ve nicel yöntemlerle yürütülmüştür. Ulusal çalışmalarda, genellikle kendini saklama ve sahte hesap kullanımı gibi konular üzerine nicel araştırma yöntemleri tercih edilmektedir. Gelecek çalışmalarda daha detaylı analizler yapabilmek adına, görüşme, gözlem ve derinlemesine mülakat gibi tekniklerin yer aldığı nitel yöntemler veya karma desenlerin kullanılması faydalı olabilir.
- Bu araştırmada sahte hesap kullanımı üzerinde durulmuştur. Sahte hesap kullanımı üzerine yapılacak araştırmalarda, anonim kullanım ile sahte hesaplar arasındaki ilişkiler ve farklılıklar derinlemesine analiz edilerek sanal kimliklerin dinamikleri ve bu kimlikler arasındaki farklılıklar ele alınabilir.
- Bu araştırma, sosyal medya uygulamaları (Facebook, Instagram, Twitter vs.) üzerinde sahte hesap kullanımına odaklanmıştır. Ulusal araştırmalarda, sosyal medyada kullanılan sahte hesaplara dikkat çekilirken, uluslararası araştırmalarda

ise doğrudan sahte hesap kullanımına yönelik uygulamalar incelenmiştir. Gelecek araştırmalar, ulusal düzeyde tamamen sahte hesap kullanan uygulamalar üzerinde detaylı bir analiz gerçekleştirebilir, böylece bu alandaki bilgi boşluklarını doldurabilir.

5.3.2. Uygulayıcılara öneriler

- Üniversite öğrencileriyle çalışan uzmanlar, psikolojik danışma sürecinde, kendini saklama ve sahte hesap kullanımı konularında bilgilendirici ve farkındalık artırıcı koruyucu ve önleyici psikolojik danışma ve rehberlik hizmetleri yaparak öğrencilerin bu konulardaki bilinç düzeyini yükseltebilirler. Koruyucu ve önleyici psikolojik danışma ve rehberlik hizmetlerinin kapsamında etkinliklerle, öğrencilere sahte hesapların zararlarını daha iyi anlamaları ve sağlıklı sosyal medya alışkanlıkları geliştirmeleri sağlanabilir.
- Koruyucu ve önleyici psikolojik danışma ve rehberlik hizmetlerinin kapsamında sahte hesap kullanımı konusunda ebeveynleri bilgilendirmek amacıyla okullarda aile seminerleri düzenlenebilir. Bu seminerlerde, sahte hesapların olumsuz etkileri hakkında aileler bilinçlendirilerek, demokratik aile tutumları ile çocuklarının sosyal medya kullanımını denetlemeleri konusunda eğitimler verilebilir.
- Koruyucu ve önleyici psikolojik danışma ve rehberlik hizmetlerinin yanı sıra, sahte hesap kullanan bireylerle bireysel psikolojik danışma ve grupla psikolojik danışma süreçlerinin yürütülmesi sağlanabilir.
- İyileştirici psikolojik danışma ve rehberlik hizmetlerinin kapsamında; sosyal medyadaki beklentilerinin somutlaştırılması ve çocukluk döneminde yaşantılarının incelenerek bu davranışlar üzerindeki etkisi fark ettirilmeye çalışılabilir.
- Müdahale edici psikolojik ve rehberlik bağlamında kendini saklama düzeyinin sahte hesap kullanımı üzerindeki etkisi dikkate alındığında, sosyal medya kullanımında sorun yaşayan bireylerin kendini saklama eğilimlerinin fark edilmesine yönelik bireysel ve grup çalışmaları düzenlenebilir.
- Üniversitelerdeki psikolojik danışma ve rehberlik hizmetlerinin erişilebilirliğini artırmak amacıyla tüm öğrencilere kesintisiz destek sunacak yeni bir strateji geliştirilmelidir. Bu strateji, öğrencilerin kolayca erişebileceği çok yönlü bir

danışmanlık ağı oluşturmayı hedefler. Öğrencilerin, duygusal ve akademik zorluklarla başa çıkabilmesi için kampüs içerisinde yer alan danışmanlık merkezlerinin sayısı artırılmalıdır.

KAYNAKÇA

- Ainsworth, M. D. S., Blehar, M. C., Waters, E. and Wall, S. (1978). *Patterns of attachment: a psychological study of the strange situation*. Hillsdale, NJ: Erlbaum
- Ainsworth, M. S. (1989). Attachments beyond infancy. *American Psychologist*, 44(4), 709-716
- Akdağ, S. T. (2011). *Ergenlerin bağlanma stilleri ile ebeveynlerinin bağlanma stilleri arasındaki ilişki*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Antalya: Akdeniz Üniversitesi, Tıp Fakültesi Çocuk ve Ergen Ruh Sağlığı ve Hastalıkları Anabilim Dalı.
- Akıncı Vural, Z. B. ve Bat, M. (2010). Yeni bir iletişim ortamı olarak sosyal medya: ege üniversitesi iletişim fakültesine yönelik bir araştırma. *Yaşar Üniversitesi Dergisi*, 5(20), 3348-3382.
- Aksoy, Ö. N. (2019). Sosyal medya kullanım alışkanlıkları Balıkesir örneği. *Anadolu Akademi Sosyal Bilimler Dergisi*, 2(1), 9-24
- Altunbaş, F. ve Kul, M. (2015). Üniversite öğrencilerinin sosyal medya kullanımlarına yönelik bir araştırma: Van yüzüncü yıl üniversitesi örneği. *Akademik Bakış Uluslararası Hakemli Sosyal Bilimler Dergisi*, (51), 414-423.
- Amichai-Hamburger, Y., Wainapel, G. and Fox, S. (2002). On the Internet no one knows I'm an introvert: Extroversion, neuroticism, and Internet interaction. *Cyberpsychology & behavior*, 5(2), 125-128.
- Anlı, Ö. Ü. G. (2019). Bağlanma stilleri ile sosyal medya bağımlılığı arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Proceeding Book*, 45.
- Asburg, T. and Hall, S. (2013). Facebook as a mechanism for social support and mental health. *Wllness. Psi Chi journal of Psychological Research*, 18 (3). 124-129.
- Aydın, E. İ. (2016). Üniversite öğrencilerinin sosyal medya kullanımları üzerine bir araştırma: Anadolu üniversitesi örneği. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*. (35): 373-386.

- Aydoğan, A. ve Dinçer, Ö. (2011). Sanal ortamda gerçek amaçlar: internet reklamcılığının ekonomi politik analizi. *Halkla İlişkiler ve Reklamın Anatomisi Eleştirel Bir Kavrayış*. Ankara: Ütopya Yayınevi.
- Bağcı, H. Ve Pekşen, M. F. (2018). İnternet teknolojisinde yeni bir adım: Web 3.0. *Icpess Proceedings Volume 3: Social Studies*, 168.
- Bargh, J.A., Mckenna, K.Y. and Fitzsimons, G.M. (2002). Can you see the real me activation and expression of the “true self” on the internet. [Çevrimiçi sürüm]. *Journal Of Social Issues*, 58(1), 33-48.
- Bartholomew, K. and Horowitz, L. M. (1991). Attachment styles among young adults: a test of a four- category model. *Journal of Personality and Social Psychology*, 2(61), s. 226-244.
- Baştürk-Akca, E., Sayımer, İ. Ve Ergül, S. (2015). Ortaokul öğrencilerinin sosyal medya kullanımları ve siber zorbalık deneyimleri: Ankara örneği. *Global Media Journal*, 5(10):71-86
- Baumeister, R. F. and Vohs, K. D. (2007). Self-regulation, ego depletion, and motivtion. *Social and Personality Psychology Compass*, 1, 115–128. doi: 10.1111/j.1751 9004.2007.00001.x
- Baz, F. Ç. (2018). Sosyal medya bağımlılığı: üniversite öğrencileri üzerine çalışma. *OPUS Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi*, 9(16), 276-295.
- Bilgili, H. A. S. (2018). Sosyal medya kullanımı ile sosyal medya bağımlılık düzeylerinin belirlenmesine yönelik bir araştırma: Ege Üniversitesi örneği. *Erciyes İletişim Dergisi*, 5(4), 351-369.
- Borges, B. (2009). *Marketing 2.0: Bridging the gap between seller and buyer through social media marketing*. Wheatmark, Inc.
- Bowlby, J. (1969). *Attachment and loss: Vol. 1. attachment*. New York: Basic Books
- Bozkur, B. ve Gündoğdu, M. (2017). Ergenlerde utangaçlık, kendini saklama ve sosyal medya tutumları ilişkisi. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Üniversitesi Dergisi*, 14 (37), 147- 159

- Chu, T. H., Sun, M. and Crystal Jiang, L. (2023). Self-disclosure in social media and psychological well-being: a meta-analysis. *Journal Of Social And Personal Relationships*, 40(2), 576-599.
- Clere, H. (2010). *Social media in telecommunications*. Clere Communications.
- Collins, N. L. and Feeney, B. C. (2004). Working models of attachment shape perceptions of social support: evidence from experimental and observational studies. *Journal of Personality and Social Psychology*, 87(3), 363-383
- Corey, G. (2015). *Psikolojik danışma kuram ve uygulamaları*. Çev: T. Ergene, Mentis Yayıncılık: Ankara.
- Cramer, K. M. and Barry, J. E. (1999). Psychometric properties and confirmatory factor analysis of the self-concealment scale. *Personality and Individual Differences*, 27(4), 629-637.
- Cruddas, S., Gilbert, P. and McEwan, K. (2012). The relationship between selfconcealment and disclosure, early experiences, attachment and social comparison. *International Journal of Cognitive Therapy*, 5(1), 28-37.
- Çağırın, M. (2022). *Sosyal medyada anonim kimlik ve gerçek (isim) kimlik: izlenim yönetiminden bir bakış*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. İzmir: Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Çayırılı, E. (2017). *Sosyal medya kullanım özelliklerinin kişilik yapıları, yaşam doyumu ve depresyon açısından incelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. İstanbul: Işık Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Çelik, E. (2015). Kendini gizleme ve yaşam doyumu arasındaki ilişkide heyecan arayışının aracılık ve moderatör rolü. *Eğitim ve Bilim Dergisi*, 40 (181), 349-361.
- Çelik, T. (2020). *Bilinçli sosyal medya kullanımı için paydaşlarla el ele*. Ankara: Pegem Akademi https://www.turcademy.com.offcampus.anadolu.edu.tr/tr/kitap/bilincli_sosyal-medya-kullanimi-icin-paydaslarla-el-ele-9786052415405 adresinden edinilmiştir.

- D'Arienzo, M. C., Boursier, V. and Griffiths, M. D. (2019). Addiction to social media and attachment styles: A systematic literature review. *International Journal of Mental Health and Addiction*, 17, 1094-1118.
- D'Agata, M. (2017). *The role of self-concealment and perfectionistic selfpresentation in concealment of psychache and suicide ideation*. Unpublished doctoral dissersation. Queen's University Kingston Ontario, Canada. Available from ProQuest Dissertations and Theses Global database. (UMI No. 10611063)
- Damarlı, Ö. (2006). *Ergenlerde toplumsal cinsiyet rolleri, bağlanma stilleri ve benlik kavramı arasındaki ilişkiler*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Ankara: Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Daşçı, G. (2022). *Genç yetişkinlerde büyüme korkusu ile öz şefkat arasındaki ilişkide bilişsel esneklik ve kendini saklamanın aracı rolü*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. İstanbul: Marmara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Ana Bilim Dalı Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Bilim Dalı
- Davis, D., Shaver, P. R. and Vernon, M. L. (2003). Physical, emotional, and behavioral reactions to breaking up: The roles of gender, age, emotional involvement, and attachment style. *Personality and Social Psychology Bulletin*, 29 (7), 871-884.
- Demir, Ü. (2016). Sosyal medya kullanımı ve aile iletişimi: Çanakkale'de lise öğrencileri üzerine bir araştırma. *Selçuk Üniversitesi İletişim Fakültesi Akademik Dergisi*, 9(2), 27-50.
- Demirtaş, M. C. ve Özgüven, N. (2012). Siyasal pazarlama uygulamaları açısından belediye başkanlarının web sitelerinin değerlendirilmesi. *Niğde Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 5(2), 238.
- Deniz, M. ve Bakioğlu, F. (2017). Ergenlerde sır saklamanın duygusal özerklik, ahlaki olgunluk, yalnızlık, utangaçlık ve sosyal destek açısından incelenmesi. *Bartın Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 6(3), 1118-1133.
- Dijidijital, (2024) *We Are Social Türkiye Dijital Raporu 2024*. Available from <https://www.dijidijital.com/we-are-socialturkiye-dijital-raporu-2023/> (Accessed: 05 September 2024).

- Dilsiz, N. B. ve Kandemir, M. (2020). Lise öğrencilerinde sosyal medya bağımlılığının bağlanma stilleri ve yaşam doyumu ile ilişkisinin incelenmesi. *Online Journal of Technology Addiction and Cyberbullying*, 7(2), 32-51.
- Diren, F. ve Kör H. (2019). Siber zorbalık davranışının üniversite öğrencileri üzerinde araştırılması: Sungurlu Meslek Yüksekokulu ve Osmancık Ömer Derindere Meslek Yüksekokulu Örneği. *International Journal Of Social And Humanities Science Research (Jshsr)*, 6(40), 2057-2065.
- Doğan, A. (2021). *Sosyal medyada anonim kimlik kullanımı bağlamında dijital kimlik sunumu; Twitter örneği*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Kocaeli: Kocaeli Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Doğan, U. and Çolak, T. S. (2016). Self-concealment, social network sites usage, social appearance anxiety, loneliness of high school students: a model testing. *Journal of Education and Training Studies*, 4(6), 176-183.
- Düvenci, A. (2012). *Ağ neslinin internet kullanımı üzerindeki sosyal medya etkisinin sosyal sapma yaklaşımı ile incelenmesi*. Yayınlanmamış Doktora Tezi. İstanbul: Marmara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Eichenberg, C., Schott, M., Decker, O. and Sindelar, B. (2017). Attachment style and internet addiction: an online survey. *Journal Of Medical Internet Research*, 19(5), E170.
- Ekşi, H., Erden, N., Erdoğan, F. H. ve Yılmaz, E. (2013). Ergenlerin kimlik oluşumunun Facebook üzerinden incelenmesi: Nitel araştırma örneği. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 14(3). 295–313.
- Elibol, Ş. ve Tok, E. S. S. (2019). Bağlanma stilleri, duygu düzenleme, reddedilme duyarlılığı, yakınlık korkusu ve kendini saklamanın kırılman narsisizm ile ilişkisi. *Ayna Klinik Psikoloji Dergisi*, 6(2), 127-148.
- Eraslan, L. (2020). *Sosyal medya ve algı yönetimi sosyal medya istihbaratına giriş*. Ankara: Anı Yayıncılık. <https://www-turcademy.com.offcampus.anadolu.edu.tr/tr/kitap/sosyal-medya-ve-algi-yonetimi-9786051703510> adresinden edinilmiştir.

- Erdayı, G. S. (2019). *Üniversite sınavına hazırlanan ergenlerin psikolojik yardım aramaya gönüllülük düzeyleri*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Ankara: Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Erikson E. H. (2019). *İnsanın 8 evresi*. (4. b.). (Akkaya, G, Çev.) İstanbul: Okuyan Us Yayınları.
- Erözkan, A. (2011). Üniversite öğrencilerinin bağlanma stilleri ve karar stratejileri. *International Journal Of Eurasia Social Sciences*, (3), 60-74.
- Erzen, E. (2016). Üç boyutlu bağlanma stilleri ölçeği. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 17(3), 1-21.
- Genel, M. G. (2016). *Sosyal medyada “kimlik bunalımı”: kripto hesaplar*. Yeni Medya Araştırmaları. 2. Erişim adresi: https://www.academia.edu/31111665/SOSYAL_MEDYADA_K%C4%B0ML_C4%_0K_BUNALIMI_Kripto_Hesaplar
- George, D. and Mallery, P. (2016). Simple linear regression. *In IBM SPSS Statistics 23 Step by Step* (pp. 205-217). Routledge.
- Geray, H. (2003). *İletişim ve teknoloji, uluslararası birikim düzeninde yeni medya politikaları*. Ankara: Ütopya Yayınevi.
- Gil-Or, O., Levi-Belz, Y. and Turel, O. (2015). The “facebook-self”: characteristics and psychological predictors of false self-presentation on facebook. *Frontiers In Psychology*, 6, 126331.
- Gökdemir, S. ve Köşeler, S. (2020). Turizm öğrencilerinin sosyal medya kullanımlarının akademik başarılarına etkisi: çanakkale onsekiz mart örneği. *Journal of Global Tourism and Technology Research*, 1(2), 106-119.
- Göksel, A. G. (2018). Spor bilimleri fakültesi öğrencilerinin iletişim aracı olarak sosyal medya kullanımlarının bazı değişkenlere göre incelenmesi. *Beden Eğitimi Spor Bilimleri Dergisi*, 16(1), 39-48.
- Gölcü, A., Balcı, Ş. ve Gölcü, A. A. (2019). Sosyal medya kullanımı ile kendini saklama ve yaşam doyumu arasında bir bağlantı var mı? *Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 21(1), 173-190.

- Green, L. (2010). *The internet: an introduction to the new media*. Berg.
- Griffiths, M. (2005). A components model of addiction within a biopsychosocial frame work. *Journal of Substance Use*, 10(4), 191–197.
- Günay, M. (2019). *Sağlıkla ilgili fakültelerde eğitim görenlerin sosyal medya bağımlılık düzeyi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Trakya: Trakya Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü.
- Hart, T. A., Flora, D. B., Palyo, S. A., Fresco, D. M., Holle, C. and Heimberg, R. G. (2008). Development and examination of the social appearance anxiety scale. *Assessment*, 15(1), 48-59. doi: 10.1177/1073191107306673.
- Hayes, S. C., Luoma, J. B., Bond, F. W., Masuda, A. and Lillis, J. (2006). Acceptance and commitment therapy: Model processes and outcomes. *Behavior Research and Therapy*, 44, 1–25. <http://dx.doi.org/10.1016/j.brat.2005.06.006>.
- Hazar, M. (2011). Sosyal medya bağımlılığı-bir alan çalışması. *İletişim Kuram ve Araştırma Dergisi*. Bahar 2011, Sayı:32. s. 151- 175.
- Hong, F. Y., Huang, D. H., Lin, H. Y. and Chiu, S. L. (2014). Analysis of the psychological traits, facebook usage, and facebook addiction model of taiwanese universit students. *Telematics and Informatics*, 31, 597–606.
- Hu, Y., Manikonda, L. and Kambhampati S. (2014). What we instagram: a first analysis of instagram photo content and user types. *Association For The Advancement Of Artificial Intelligence*.
- İnce, M. ve Koçak, M. C. (2017). Üniversite öğrencilerinin sosyal medya kullanım alışkanlıkları: Necmettin Erbakan Üniversitesi örneği. *Karabük Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 7(2), 736-749.
- İnsan Toplum ve Teknoloji Derneği (2016). Üniversite öğrencilerinin sosyal ağlarda sahte hesap kullanım eğilimi araştırma projesi. Erişim adresi: <http://docplayer.biz.tr/19310541-Universite-ogrencilerinin-sosyal-aglardasahte-hesap-kullanim-egilimi-arastirma-projesi.html>.
- Jourard, S. M. (1971). Influence of an interviewer's disclosure on the self-disclosing behavior of interviewees. *Journal of Counseling Psychology*, 18(6), 595-600.

- Kang, B., Lee, S., Oh, A., Kang, S., Hwang, I. and Song, J. (2015). Towards understanding relational orientation: attachment theory and facebook activities. *Computer Supported Cooperative Work And Social Computing*. Mart 14-18.
- Kaplan, A. M. and Haenlein, M. (2012). Social media: back to the roots and back to the future. *Journal of systems and information technology*, 14(2), 101-104.
- Kaplan, M. (2019). *Üniversite öğrencilerinin sosyal medya bağımlılık düzeyleri, sosyal medya kullanım amaçları ve bağlanma stilleri arasındaki ilişkinin incelenmesi* Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Gaziantep: Hasan Kalyoncu Üniversitesi, Psikoloji anabilim dalı.
- Kara, Y. (2018). *Üniversite öğrencilerinin bağlanma stillerinin stresle başa çıkma tarzları ve çatışma eylem stillerine etkisi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. İstanbul: İstanbul Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü.
- Karabulut Uslu, S. (2017). *Çiftlerin bağlanma stilleriyle stresle başa çıkma tarzları ve benlik saygısı düzeylerinin karşılaştırılması*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Adana: Çukurova Üniversitesi. Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Karaer, D. (2021). *Üniversite öğrencilerinin sosyal medya bağımlılık düzeylerinin davranış ve uyum problemleri ile ilişkisi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. İstanbul: İstanbul Gelişim Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü.
- Karal, H. ve Kokoç, M. (2010). Üniversite öğrencilerinin sosyal ağ sitelerini kullanım amaçlarını belirlemeyi yönelik bir ölçek geliştirme çalışması. *Turkish Journal of Computer and Mathematic Education*, 1(3), 251-263.
- Karataş, H. (2022). *Bağlanma stilleri ve sosyal medya bağımlılığı arasındaki ilişki: İşlevsel olmayan üstbilişsel inançların aracı rolü*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. İzmir: Ege Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü.
- Kawamura, K. Y. and Frost, R. O. (2004). Self-concealment as a mediator in the relationship between perfectionism and psychological distress. *Cognitive Therapy and Research*, 28(2), 183-191
- Kelly, A. (1999). Revealing personal secrets. *Current Directions in Psychological Science*, 8, 105-109.

- Kelly, A. E. (2002). *The psychology of secrets*. New York: Plenum publishers.
- Kelly, A. E. and Achter, S. A. (1995). Self-concealment and attitudes toward counseling in university students. *Journal of Counseling Psychology*. 42 ,(1), 40-46.
- Kelly, A. E. and Mckillop, K. J. (1996). Consequences of revealing personal secrets. *Psychological Bulletin*. 20, (3), 450–465.
- Kıralp, F. S. Ş. ve Türköz, S. (2019). Öğretmen adaylarının öznel iyi oluş, algılanan sosyal destek ve kendini saklama düzeylerinin incelenmesi. *Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 38(2), 51-66.
- Kırık, A. M. (2011). Gençlerin sosyal paylaşım ağlarındaki kimlik sorunu ve etik değerlerin ihlali II. *Medya ve Etik Sempozyumu Bildiriler Kitapçığı İçinde*. Ed. Yağbasan, M. ve Çetindağ Süme, G. Elâzığ: Fırat Üniversitesi. ss. 509-516.
- Koser, İ. E. ve Barut, Y. (2020). Üniversite öğrencilerinin iletişim becerileri, problem çözme becerileri ve bağlanma stilleri ilişkisi. *International Journal of Society Researches*, 15(23), 1765-1789.
- Kowalski, R. M. and Limber, S. P. (2007). Electronic bullying among middle school students. *Journal of Adolescent Health*, 41, 22–30.
- Kök, A. (2013). *Günümüz toplumsal ortamında kişilerarası ilişkilerdeki dönüşümün sosyal medyayı kullanan çocuklar üzerinden incelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. İzmir: Ege Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Kuran, E. (2019). *Z bir kuşağı anlamak*. İstanbul: Can Sanat Yayınları.
- Kuss, D. J. and Griffiths, M. D. (2011). On line social networking and addiction-a review of the psychological literature. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 8(9), 3528-3552.
- Küçüktağı, M. S. (2020). Korona virüsü günlerinde internet ve sosyal medya kullanımı. *Journal Of Academic Social Science Studies*, 13(81).
- Larson, D. G. and Chastain, R. L. (1990). Self-concealment: conceptualization, measurement and health implications. *Journal of Social and Clinical Psychology*, 9(4), 439-455.

- Larson, D. G., Chastain, R. L., Hoyt, W. T. ve Ayzenberg, R. (2015). Selfconcealment: Integrative review and working model. *Journal of Social and Clinical Psychology*, 34(8), 705-774. <https://doi.org/10.1521/jscp.2015.34.8.705>
- Liu, C. and Ma, J. L. (2019). Adult attachment style, emotion regulation, and social networking sites addiction. *Frontiers in psychology*, 10, 468836.
- Magsamen-Conrad, K., Checton, M. G. and Venetis, M. K. (2013). Privacy and disclosure at work: The implications of self-concealment and anonymity. *2nd Annual International Conference on Journalism & Mass Communications (JMComm 2013)*, 118-123. DOI: 10.5176/2301-3710_JMComm13.51.
- Marino, C., Finos, L., Vieno, A., Lenzi, M. and Spada, M. M. (2017). Objective facebook behaviour: differences between problematic and non-problematic users. *Computers in Human Behavior*, 73, 541–546
- Mattanah, J. F., Lopez, F. G. and Govern, J. M. (2011). The contributions of parental attachment bonds to college student development and adjustment: a meta analytic review. *Journal of Counseling Psychology*, 58(4), 1-32.
- McKenna, K.Y.A. and Bargh J.A. (2000). Plan 9 from cyberspace: The implications of the internet for personality and social psychology. [Çevrimiçi sürüm]. *Personality and Social Psychology Review*. 4(1), 57–75.
- Mutlu, C. (2023). *Üniversite öğrencilerinin kişilerarası ilişki tarzlarının bağlanma stilleri ve duygusal zekâ açısından incelenmesi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Konya: Necmettin Erbakan Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı.
- Odabaşı, H. F., Mısırlı, Ö., Güneç, S., Timar, Z. Ş., Ersoy, M., Som, S., ... & Erol, O. (2012). Eğitim için yeni bir ortam: Twitter. *Anadolu Journal of Educational Sciences International*, 2(1), 89-103.
- Oktay, F. (2020). Pandemi döneminde sosyal medya kullanımı. *Asst. Prof. Dr. Mehmet Necati Cızrelhogulları, Ph. D.*, 82.
- Oldmeadow, J. A., Quinn, S. and Kowert, R. (2012). Attachment style, social skills, and facebook use amongst adults. *Computers In Human Behavior*, 29, 1142- 11.

- Özbay, Y., Terzi, Ş., Erkan, S. ve Çankaya, Z. C. (2011). Üniversite öğrencilerinin profesyonel yardım arama tutumları, cinsiyet rolleri ve kendini saklama düzeyleri. *Pegem Eğitim ve Öğretim Dergisi*, 1(4), 59-71.
- Özdemir, O., Güzel-Özdemir, P., Kadak, M. T. ve Nasıroğlu, S. (2012). Kişilik gelişimi. *Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar*, 4(4), 566-589.
- Özdemir, S. (2012). *Psikolojik yardım alma tutumu ile kişilik, kendini saklama, cinsiyet rolleri arasındaki ilişkiler*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Ankara: Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Özdemir, Ş. (2017). *Kuşaklar teorisine göre Türkiye'deki gençlerin medya kullanım alışkanlıkları ve İstanbul örneği*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. İstanbul: Marmara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Özdemir, Ş. (2021). Sosyal medya çağında kuşakların medya kullanım alışkanlıklarının incelenmesi. *İstanbul Arel Üniversitesi İletişim Çalışmaları Dergisi*, 9(20), 281-308.
- Özden, A. T. (2022). 1.0'dan 5.0'a dünya: web, pazarlama, endüstri ve toplum. *Journal Of Business In The Digital Age*, 5(1), 29-44.
- Özgen, E. (2011). Halkla ilişkiler ve yeni medyanın işaret ettiği sorunlar üzerine bir tartışma. *Global Media Journal*.
- Özgür, H. (2019). *İstanbul'da sosyal medya bağımlılığı ile bağlanma stilleri ilişkisinin incelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. İstanbul: Üsküdar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Klinik Psikoloji Anabilim Dalı.
- Özkan, N.P. (2013). Sosyal ağ kullanıcılarının e-sosyalleşme sürecindeki kimlik yapılandırma süreçleri. *II. International Conference on Communication, Media, Technology and Design 02-04 May 2013 Famagusta-North Cyprus*. (ss.386-391).
- Özutku, F., Küçükıılmaz, M. M., Çopur, H., İlter, K., Sığın, İ. ve Arı, Y., (2014). *Sosyal medyanın abc'si*. Alfa Yayıncılık, İstanbul.
- Pantic, I. (2014). Online social networking and mental health. *Cyberpsychology Behavior, and Social Networking*, 17(10), 652–657.

- Peltekoğlu, F. (2001). *Halkla ilişkiler nedir?* İstanbul: Beta basım Yayın Dağıtım.
- Pohan, S. and Lbs, M. A. H. (2022). Use of anonymous social media accounts as self disclosure media for generation z on postmodernism. *Bricolage. Jurnal Magister Ilmu Komunikasi*, 8(2), 163-174.
- Protalinski, E. (2014). Facebook passes 1.23 billion monthly active users, 945 million mobile users, and 757 million daily users. *Retrieved May 12, 2015*.
- Rasco, D. and Warner, R. M. (2017). Relationship authenticity partially mediates the effects of attachment on relationship satisfaction. *The Journal of Social Psychology*, 157(4), 445-457.
- Rice, L. and Markey, P. M. (2009). The role of extraversion and neuroticism in influencing anxiety following computer-mediated interactions. *Personality and Individual Differences*, 46 (1), 35-39.
- Saklı, E. (2020). Murat uluk ve hakikat sonrası çağda yeni medya ve yalan haber kitabı üzerine bir değerlendirme. *Karadeniz Teknik Üniversitesi İletişim Araştırmaları Dergisi*, 10(1), 1-11.
- Social Media – Statistics & Facts. (2024) Erişim adresi: <https://www.statista.com/topics/1164/social-networks/#dossierKeyfigures>
- Solanki, M. R. and Dongaonkar, A. (2016). A Journey of human comfort: web 1.0 to web 4.0. *International Journal of Research and Scientific Innovation (IJRSI)*, 3(9), 124 134.
- Soysal, A. Ş., Bodur, Ş., İşeri, E. ve Şenol, S. (2005). Bebeklik dönemindeki bağlanma sürecine genel bir bakış. *Klinik Psikiyatri*, 8(2), 88-99.
- Sönmez, Y. (2023). Sosyal ağ platformlarında anonim hesaplara yönelik yasaklamacı yaklaşımlar karşısında gereklilik ve temel haklar sorunu. *Çukurova Üniversitesi Hukuk Araştırmaları Dergisi*, (2), 1-37.
- Sümer, N. ve Güngör, D. (1999). Yetişkin bağlanma stilleri ölçeklerinin türk örneklemini üzerinde psikometrik değerlendirmesi ve kültürlerarası bir karşılaştırma. *Türk Psikoloji Dergisi*, 14(43), 71-106.

- Şahin, C. ve Korkmaz, Ö. (2011). İnternet bağımlılığı ölçeğinin Türkçe uyarlaması. *Selçuk Üniversitesi Ahmet Keleşoğlu Eğitim Fakültesi Dergisi*, 32, 101-115.
- Şahin, E. (2018). *Üniversite öğrencilerinin kendini gizlemeleri ile ebeveyn kabul red düzeyleri, çocukluk deneyimleri ve zamana yönelik tutumları arasındaki ilişkinin incelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Maltepe: Maltepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Şimşek, B. (2021). *Üniversite öğrencilerinde bağlanma stilleri ve aleksitiminin, sosyal medya kullanımı üzerindeki yordayıcı rolü*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. İstanbul: Işık Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Terzi, Ş. ve Cihangir Çankaya, Z. (2009). Bağlanma stillerinin öznel iyi olmayı ve stresle başa çıkma tutumlarını yordama gücü. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 4 (31):1-11.
- Terzi, Ş., Güngör, H. C. ve Erdayı, G. S. (2010). Kendini saklama ölçeğinin uyarlanması: geçerlik ve güvenirlik çalışması. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 8(3), 645-660.
- Timisi, N. (2003). *Yeni iletişim teknolojileri ve demokrasi*. Ankara: Dost Kitabevi
- Topkaya N., Şahin E. ve Gençoğlu C., (2019). Üniversite öğrencilerinde kendini saklamayla ilişkili değişkenler: Cinsiyet, psikolojik yardım alma deneyimi, benlik saygısı ve saygınlığını yitirme kaygısı. *Yükseköğretim ve Bilim Dergisi/Journal of Higher Education and Science*, 9(1), 192-204. <https://doi.org/10.5961/jhes.2019.322>
- Trub, L. (2017). A portrait of the self in the digital age: Attachment, splitting, and self concealment in online and offline self-presentation. *Psychoanalytic Psychology*, 34(1), 78.
- Tunçbilek, M. M. ve Uz, A. (2019). Üniversite öğrencilerinin sosyal medya paylaşımlarının etik açıdan incelenmesi. *Business & Management Studies: An International Journal*, 7(4), 1334-1360.
- Tutgun Ünal, A. (2020). *Sosyal medya etkileri- bağımlılığı- ölçülmesi*. İstanbul: Der Kitabevi.

- Türkoğlu, T. (2010). *Dijital kültür*. Beyaz Yayınları.
- Uysal, A., Lin, H. L. and Knee, C. R. (2010). The role of need satisfaction in self concealment and wellbeing. *Personality and Social Psychology Bulletin*, 36 (2), 187-199.
- Uzun, H. (2016). Sosyal medyanın bilgi kalitesine etkisi: sahte hesaplar. *Akademia Sosyal Bilimler Dergisi*, 1 (2), 1-31.
- Vrij, A., Paterson, B., Nunkoosing, K., Soukara, S. ve Oosterwegel, A. (2003). Perceived advantages and disadvantages of secrets disclosure. *Personality and Individual Differences*, 35, 593-602.
- Vural, Z.B.A. ve Bat, M. (2010). Yeni bir iletişim ortamı olarak sosyal medya: ege Üniversitesi iletişim fakültesine yönelik bir araştırma. *Journal Of Yasar University* 20(5) 3348-3382
- Wang, Y. C., Burke, M. and Kraut, R. (2016). Modeling self-disclosure in social networking sites. *In Proceedings Of The 19th ACM Conference On Computer Supported Cooperative Work & Social Computing* (Pp. 74-85).
- West, A. E. (2018). *Yetişkin bağlanma stillerinin savunma mekanizmaları ve yaşam doyumuyla ilişkilerinin incelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. İstanbul: Işık Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Wismeijer, A. A. J., van Assen, Marcel A. L. M., Sijtsma, K. and Vingerhoets, A. J. J. M. (2009). Is the negative association between self-concealment and subjective well being mediated by mood awareness? *Journal of Social and Clinical Psychology*, 28.
- Yapıcı, Z. R. (2023). *Sosyal medya kullanımının siber zorbalığa ve saldırganlığa etkisi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. İstanbul: Üsküdar Üniversitesi, Bağımlılık ve Adli Bilimler Enstitüsü.
- Yengin, D. (2015). Yeni medyanın olanakları: semantik web. *Turkish Online Journal Of Design, Art & Communication*, 5(1).
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2008). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri* (6. Baskı). Ankara: Seçkin Yayıncılık.

- Yıldırım, A. ve Bahtiyar, B. (2022). Öz tikslenme ile psikolojik belirtiler arasındaki ilişkide kendini gizlemenin aracı rolü. *Türk Psikoloji Dergisi*, 37(90), 44-53.
- Yıldırım, N. Varol, A. (2013). Sosyal ağlarda güvenlik: Bitlis Eren ve Fırat üniversitelerinde gerçekleştirilen bir alan çalışması. *Türkiye Bilişim Vakfı Bilgisayar Bilimleri ve Mühendisliği Dergisi*, 6(1).
- Yıldırım, O. ve İdil, İ. (2020). Yeni koronavirüs salgını dolayısıyla gündeme gelen sosyal izolasyon ve gönüllü karantina döneminde internet ve sosyal medya kullanımı. *İletişim Kuram ve Araştırma Dergisi*, 2020(52), 69-94.
- Yıldız, S. Y. ve Çabuk, S. (2021). *Teknoloji ve sosyal medya bağlamında hedonik alışveriş*. Ankara: Pegem Akademi. <https://ws1.turcademy.com/ww/webviewer.php?doc=84741> adresinden edinilmiştir.
- Yılmaz, B. (2007). *Üniversite öğrencilerinin kişiler arası iletişim becerileri ve bağlanma stilleri arasındaki ilişki*. Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi. Muğla: Muğla Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Rehberlik Psikolojik Danışmanlık Anabilim Dalı.
- Young, L., Kolubinski, D. C. and Frings, D. (2020). Attachment style moderates the relationship between social media use and user mental health and wellbeing. *Heliyon*, 6(6).
- Yukawa, S., Tokuda, H. ve Sato, J. (2007). Attachment style, selfconcealment, and interpersonal distance among Japanese undergraduates. *Perceptual and Motor Skills*, 104(3), 1255-1261.
- Yücel, D. (2014). *Çocukluk çağı istismar yaşantılarının genç yetişkinlik dönemindeki bağlanma süreçleri, psikopatolojik semptomlar, ilişki yeterlilikleri ve aşk tutumları ile ilişkilerinin incelenmesi*. Yayınlanmamış Doktora Tezi. İstanbul: İstanbul Üniversitesi, Adli Tıp Enstitüsü.
- Zafer, C. (2021). *Sosyal medya ve toplum*. İstanbul: Literatür Yayınevi.

EKLER

Ek-1: Kişisel Bilgi Formu

Ek-2: Kendini Saklama Ölçeği (*seçilmiş örnek maddeler*)

Ek-3: Üç Boyutlu Bağlanma Stilleri Ölçeği (*seçilmiş örnek maddeler*)

EK-4. Anadolu Üniversitesi Etik Kurul İzni

EK-1. Kişisel Bilgi Formu

Açıklama: Bu araştırma, siz üniversite öğrencilerinin sosyal medya kullanımı bağlamında bir takım duygu, düşünce ve davranışlarınızı belirlemek amacıyla gerçekleştirilmektedir. Araştırma, Anadolu Üniversitesi Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Anabilim Dalı öğrencisi Kamer Asiye Yalçın'ın yüksek lisans tezi kapsamında Doç. Dr. Gamze Ülker Tümlü danışmanlığında yürütülmektedir. Etik izni alınmış olan bu araştırma kapsamında sizden beklenen aşağıda sırasıyla verilmiş olan ölçme araçlarını yanıtlamanızdır. Bu süreç yaklaşık 10 dakikanızı alacaktır. Verdiğiniz bilgiler sadece bu araştırma kapsamında kullanılacaktır. Sizden kişisel bilgileriniz talep edilmemektedir. Dileyen katılımcılar ile araştırma sonuçları paylaşılacaktır. Araştırmam için ayırdığınız zaman ve gösterdiğiniz özenden dolayı teşekkür ederim. Araştırma hakkında herhangi bir sorunuz olması halinde e-posta aracılığı ile sorularınızı yöneltebilirsiniz.

Kamer Asiye YALÇIN

1. Cinsiyetiniz nedir?

() Kadın

() Erkek

2. Yaşınız nedir?

.....

3. Hangi üniversitede okuyorsunuz?

.....

4. Hangi bölümde okuyorsunuz?

.....

5. Üniversite kaçınıcı sınıfsınız?

() Hazırlık

() 1. Sınıf

() 2. Sınıf

() 3. Sınıf

() 4. Sınıf

() Diğer

6. Sosyal medya kullanıyor musun?

() Evet

() Hayır

7. Hangi sosyal medya platformunu kullanıyorsunuz?

- ☐ Facebook
- ☐ Twitter
- ☐ Instagram
- ☐ Tinder
- ☐ YouTube
- ☐ MySpace
- ☐ LinkedIn
- ☐ Whatsapp
- ☐ Tiktok
- ☐ Snapchat
- ☐ Diğer (.....)

8. Bir günde ortalama kaç saat sosyal medya kullanıyorsunuz?

- ☐ Günde 1 saatten az
- ☐ 1 Saat
- ☐ 2 Saat
- ☐ 3 Saat
- ☐ 4 Saat
- ☐ 5 Saat
- ☐ 6 Saat ve üstü
- ☐ Diğer..... (Yazınız)

9. Sosyal medyada sahte hesabınız var mı?

- ☐ Evet
- ☐ Hayır

10. Sosyal medya da sahte hesabı kullanım amacınız nedir?

- ☐ Güncel gelişmeleri takip etme
- ☐ Başkalarının yaşamlarını takip etme
- ☐ Sosyal ilişkiler başlatma ve/veya sürdürme
- ☐ Romantik ilişki/ilişkiler başlatma ve/veya sürdürme
- ☐ Kimlik denemeleri yapma
- ☐ Başka hesapları rahatsız etme
- ☐ Boş vakitlerini değerlendirme
- ☐ Eğlenme
- ☐ Diğer..... (Yazın)

EK-2. Kendini Saklama Ölçeği (seçilmiş örnek maddeler)

Açıklama: Lütfen aşağıda verilen ifadelerin her birini kabul etme derecenizi yan taraftaki rakamlardan yalnız bir tanesini işaretleyerek belirtiniz.

5 Tamamen katılıyorum

4 Katılıyorum

3 Kararsızım

2 Katılmıyorum

1 Hiç katılmıyorum

1.Başkalarıyla paylaşabileceğim kadar önemli bir sırrım var.	1	2	3	4	5
2.Arkadaşlarımla bütün sırlarımı paylaşırsam, beni beğenmezler.	1	2	3	4	5
3.Kendimle ilgili sakladığım pek çok şey var.	1	2	3	4	5
4.Bazı sırlarım bana fazlasıyla acı verir.	1	2	3	4	5
5.Başıma kötü bir olay geldiğinde bunu kimseye anlatmam.	1	2	3	4	5
6.Söylemek istemediğim bir şeyi açıklamaktan çoğu kez korkarım.	1	2	3	4	5

EK-3. Üç Boyutlu Bağlanma Stilleri Ölçeği (seçilmiş örnek maddeler)

Açıklama: Aşağıda sizinle ilgili ifadeler bulunmaktadır. Lütfen her bir maddeyi dikkatlice okuyunuz ve sizi en iyi tanımlayan seçeneği işaretleyiniz. Doğru ya da yanlış cevap yoktur. Sizden beklenen içtenlikle cevap vererek bilimsel bir çalışmaya yardımcı olmanız. Lütfen bütün sorularla ilgili görüşlerinizi ifade ediniz. Katkılarınız için teşekkürler.

1= Kesinlikle katılmıyorum

2= Katılmıyorum

3=Kısmen katılıyorum

4=Katılıyorum

5=Kesinlikle katılıyorum

1. Karşımdaki insanlar benim kadar değerli değiller.	1	2	3	4	5
2. İnsanlardan ne kadar uzak durursam o kadar az üzülürüm.	1	2	3	4	5
3. Ebeveynimle (anne, baba veya benim bakımımı üstlenen bir başkası) iyi anlaşıyorum.	1	2	3	4	5
4. Başkalarının üzüntülerini anlayabiliyorum.	1	2	3	4	5
5. Duygusal ilişkilerden uzak duruyorum çünkü terk edilmek	1	2	3	4	5
6. İnsanların görüşleri benim için önemsizdir.	1	2	3	4	5
7. Ebeveynlerime (anne, baba veya benim bakımımı üstlenen bir başkası) genelde kırıncı sözler söylemem.	1	2	3	4	5
8. İnsanlardan ne kadar uzak durursam o kadar mutlu olurum.	1	2	3	4	5
9. Başkaları çok da umurumda değildir.	1	2	3	4	5

E-4. Anadolu Üniversitesi Etik Kurul İzni

Evrak Kayıt Tarihi: 15.11.2023	Protokol No: 649912	Tarih: 04.12.2023
--------------------------------	---------------------	-------------------

ANADOLU ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL VE BEŞERİ BİLİMLER BİLİMSEL ARAŞTIRMA VE YAYIN ETİĞİ KURULU
KARAR BELGESİ

ÇALIŞMANIN TÜRÜ:	TÜBİTAK Projesi-Yüksek Lisans Tez Çalışması
KONU:	Eğitim Bilimleri
BAŞLIK:	Üniversite Öğrencilerinin Sosyal Medya Kullanımı, Bağlanma Stilleri ve Kendini Saklama Düzeyleri Arasındaki İlişkiler
PROJE/TEZ YÜRÜTÜCÜSÜ:	Doç. Dr. Gamze ÜLKER TÜMLÜ
TEZ YAZARI:	Kamer Asiye YALÇIN
ALT KOMİSYON GÖRÜŞÜ:	-
KARAR:	Olumlu

Prof. Dr. Saim ÖNCE
(Başkan-İkt. ve İdari Bil. Fak.)

Prof. Dr. M. Erkan ÜYÜMEZ (Başkan Yardımcısı -İkt. ve İdari Bil. Fak.)	Prof. Dr. Fatime GÜNEŞ (Edebiyat Fak.)
Prof. Dr. Yıldız UZUNER (Eğitim Fak.)	Prof. Dr. Erkan YÜKSEL (İletişim Bil. Fak.)
Prof. Dr. Handan DEVECİ (Eğitim Fak.)	Prof. Dr. Kamil ÇEKEROL (Açıköğretim Fak.)

ÖZGEÇMİŞ

Adı Soyadı: Kamer Asiye YALÇIN

Yabancı Dil: İngilizce

Eğitim ve Mesleki Geçmişi:

- 2022- Devam: Anadolu Üniversitesi/ Eğitim Fakültesi (Yüksek Lisans)
Psikolojik Danışmanlık ve Rehberlik
- 2017-2021: Eskişehir Osmangazi Üniversitesi/Eğitim Fakültesi Psikolojik
Danışmanlık ve Rehberlik

